

Datum **31 oktober 2025**
Kenmerk **DOC-25013064**
Inlichtingen **Milou Welsink**
geanonimiseerd
Telefoon **06 geanonimiseerd**
Onderwerp **Aanbiedingsbrief PHP**
2026-2029

Gemeenteraden
Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum,
Huizen, Laren en Wijdemeren

Geachte leden van de gemeenteraden,

Sinds 2006 werken gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek samen aan middelenpreventie. Deze gezamenlijke inzet heeft effect gehad: het alcoholgebruik onder jongeren is gedaald en ligt inmiddels grotendeels op het landelijke gemiddelde. Toch blijven er zorgen: nog steeds drinkt een groep jongeren vóór hun 18e, het alcoholgebruik onder jongvolwassenen neemt toe en vaperen is in opkomst.

Deze regionale samenwerking wordt beschreven in het regionale Preventie- en Handhavingsplan (PHP). Het PHP is een regionaal beleidsplan dat wettelijke verplichtingen invult vanuit de Alcoholwet en de Wet publieke gezondheid. Het huidige plan, het [Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Drugs 2021-2024](#) is verlengd met één jaar, loopt af op 31 december 2025.

In april 2025 is de [Startnotitie](#) Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026-2029 door de colleges en het regionaal portefeuillehoudersoverleg Gezondheid en Ondersteuning vastgesteld. Deze startnotitie was de eerste stap in het proces naar vaststelling van het regionale PHP. Gemeenteraden hebben voor 11 juli 2025 hun zienswijzen ingediend op deze startnotitie. De reactie op de door u ingediende zienswijzen op de startnotitie treft u [hier](#).

In oktober 2025 hebben alle colleges en het regionaal portefeuillehoudersoverleg ook het [Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026-2029](#) vastgesteld, waarin de zienswijzen van de raden meegenomen zijn. Het plan is tot stand gekomen via een breed participatieproces, waarbij partners als onderwijs, horeca, jongerenwerk, sport, politie en ouders betrokken zijn. Het plan bevat doelstellingen en maatregelen gericht op preventie van middelengebruik en handhaving van de Alcoholwet. De focus ligt op jongeren, jongvolwassenen en 55-75-jarigen. Nieuw in dit plan is de integrale aandacht voor roken en vaperen, waarmee de middelenpreventie wordt samengebracht in één samenhangend programma. Gedurende de looptijd van dit plan worden er twee uitvoeringsprogramma's opgeleverd. Hierin staan de concrete activiteiten die we uitvoeren om de doelen uit dit plan te realiseren. Tot slot treft u ter kennisname hierbij de [sanctiestrategie en het stappenplan](#) voor het toezicht op de Alcoholwet, deze zijn reeds vastgesteld door het Districtelijk VeiligheidsCollege (DVC).

Met de vaststelling van dit plan geven de regiogemeenten (inclusief Eemnes) invulling aan de wettelijke taak, ook versterkt het de regionale samenwerking en draagt het bij aan landelijke ambities uit het Nationaal Preventieakkoord, GALA en IZA.

We verzoeken u uiterlijk 31 december 2025 het [Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026-2029](#) vast te stellen. Bij de behandeling in de raden sluit ik graag aan, als u dat wenst, om een toelichting te geven. Dit kunt u doorgeven aan Milou Welsink via m.welsink@ggdgv.nl.

Ik wens u veel leesplezier en ben benieuwd naar uw reactie.

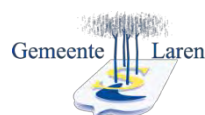
Met vriendelijke groet,

Joke Lanphen

Bestuurlijk trekker GGD Gooi en Vechtstreek

Preventie- en Handhavingsplan alcohol en drugs 2021 t/m 2024

Regio Gooi en Vechtstreek

Voorwoord

Thuis, in de winkels, tijdens evenementen, op de sportverenigingen en in de horeca..... op veel plekken is alcohol aanwezig en staat dat bij veel mensen nog steeds synoniem voor gezelligheid en vrije tijd.

Zeker in Gooi en Vechtstreek is het gebruik van alcohol stevig verankerd in de cultuur. Niet voor niets leven opgroeiende kinderen er nog steeds naar toe dat ze cafés kunnen bezoeken en legaal alcohol kunnen kopen. Vroeger was dat vanaf hun 16e jaar, nu vanaf hun 18e.

Gelukkig zien we ook een andere tendens. Een van steeds later beginnen met drinken en een van het niet normaal vinden dat er altijd alcohol in je drankje moet zitten. Anno 2020 vinden we het gelukkig al heel normaal om alcoholvrij te drinken op een verjaardag. Dat zien we ook terug in de cijfers. Sinds 2006, toen we begonnen met onze regionale aanpak, is de daling van het alcoholgebruik onder jongeren langzaam ingezet. En ook uit de laatste cijfers in 2019 blijkt een daling van het alcoholgebruik onder jongeren.

En die tendens is heel belangrijk, want nog steeds drinken we veel, drinkt onze jeugd –vaak al voordat ze 18 zijn geworden- en als ze beginnen met drinken, dan is dit veel.

Voor u ligt het vernieuwde Preventie-en Handavingsplan alcohol en drugs 2021 t/m 2024 (afgekort het PHP). Dit plan is de opvolger van het PHP 2017 t/m 2020, dat ervoor heeft gezorgd dat er door gemeenten en GGD eendrachtig wordt samengewerkt aan het handhaven van de regels omtrent alcoholverstreking en preventie: het voorkomen dat met name jongeren gaan drinken en het voorlichten over wat de effecten daarvan zijn.

Een plan maken voor vier jaar is altijd een hele opgave. Zo zag de wereld qua handhaving er in 2020 ineens anders uit. Cafés en sportkantines gingen dicht vanwege het coronavirus en de discussie ging niet meer over alcoholgebruik in sportkantines, maar over baromzet en de gevolgen voor het voortbestaan van de club of café.

Dat heeft er gelukkig niet toe geleid dat de ambities in dit PHP naar beneden zijn bijgesteld. Sterker nog, dit PHP is nog ambitieuzer als het gaat om terugdringen van het (overmatig) drankgebruik, zowel onder jongeren tot 24 jaar als 55 plussers. Nieuw is extra focus op ouders met schoolgaande kinderen, die een belangrijke voorbeeldrol vervullen en dus een belangrijke schakel zijn in het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren. Ook nieuw is de aandacht in dit PHP voor de preventie van (soft)drugsgebruik.

Geen alcohol drinken tot je 18de jaar. Dat is het doel waaraan we eendrachtig samenwerken, zowel tussen de gemeenten in de regio als met de verenigingen, alcoholverstrekkers en andere partners. Dat doen we door zowel in te zetten op preventie, voorlichting, publiekscampagnes, samenwerkingen met scholen etc., als effectieve handhaving. Als gemeenten zijn we ons bewust van onze voorbeeldrol hierin.

Wat zou het mooi zijn als de 18^e verjaardag synoniem staat voor de leeftijd dat je mag gaan stemmen en niet de leeftijd dat je alcohol mag kopen.

Geert-Jan Hendriks, wethouder
Aanjager PHP,
namens de portefeuillehouders Jeugd en gezondheid, regio Gooi en Vechtstreek

Inhoud

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Beleidskader	4
1.3 Evaluatie PHP 2017 t/m 2020	5
1.4 Totstandkoming PHP 2021 t/m 2024	5
1.5 Over het PHP 2021 t/m 2024	5
2. Alcohol en drugsgebruik: het probleem	6
2.1 Middelengebruik 12-18 jarigen	6
2.2 Middelengebruik 18-24 jarigen	6
2.3 Ouders van jongeren tot 24 jaar	7
2.4 Beschikbaarheid van alcohol, softdrugs en lachgas	7
2.5 Volwassenen en ouderen	7
2.6 Naleving DHW blijft achter	8
3. Visie en Strategie	9
3.1 Effectief	9
3.2 Integraal	9
3.3 Samen met stakeholders	10
3.4 Regionaal eenduidig	10
3.5 Voorbeeldrol gemeenten	10
4. Doelstellingen	11
4.1 Preventie alcoholgebruik prioriteit	11
4.2 Prioriteit doelgroepen: jongeren/jongvolwassenen, ouders, 55-75 jarigen en verstrekkers	11
4.3 Doelstellingen	11
5. Dit gaan we doen: preventie	12
5.1 School	12
5.2 Thuis/individueel	12
5.3 Zorg & welzijn	13
5.4 Openbare ruimte/evenementen	13
5.5 Horeca/winkels	13
5.6 Sport	13
5.7 Werk	14
6. Dit gaan we doen: regelgevende activiteiten	15
6.1 Drank- en Horecaverordening	15
6.2 Alcoholbeleid bij subsidies en vergunningen	15
7. Dit gaan we doen: toezicht en handhaving	16
7.1 Vergroten effectiviteit toezicht	16
7.2 Aanpassing sanctiestrategie	17
7.3 Evaluatie convenantmethode	17
7.4 Aanpak doorschenken	18
7.5 Dealen bij school	18
7.6 Aanpak drankkoerier	18
8. Coördinatie, monitoring en financiering	19
8.1 Coördinatie	19
8.2 Monitoring, evaluatie en bijstelling	19
8.3 Financiën	19
Literatuurverwijzingen	20
Bijlage 1: Evaluatie PHP 2017 t/m 2020	21
Bijlage 2: Overzicht activiteiten 2021 t/m 2024	23
Bijlage 3: Overzicht preventieve verslavingszorg	26
Bijlage 4: Sanctiestrategie en stappenplan Gooi en Vechtstreek	27

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In Gooi en Vechtstreek wordt al jaren veel gedronken, zeker vergeleken met landelijke cijfers. Zo wordt het alcoholgebruik sinds jaar en dag gekenmerkt door: *te vroeg, te vaak en te veel*. Reden tot grote zorg en aanleiding voor een groot aantal partijen om al in 2006 te starten met een integrale aanpak voor het terugdringen van alcoholgebruik in de regio.

Successen zijn behaald: het alcoholgebruik onder de Gooise jeugd is aanzienlijk afgenomen. Maar er is nog steeds een grote groep jongeren die voor hun 18^e (veel te veel) drinkt. Ook zijn er, o.a. vanwege de nog niet afgeronde hersenontwikkeling, zorgen over het hoge alcoholgebruik bij jongvolwassenen van 18-24 jaar. Naast alcoholgebruik ligt ook het (soft)drugsgebruik bij jongeren in de regio relatief hoog. Dit verdient aandacht, vanwege het (riskante) combinatiegebruik met alcohol, de potentiële gezondheids- en sociale schade en de overlast die het voor de omgeving met zich meebrengt. Er is ook winst te behalen bij de ouders m.b.t. de voorbeeldrol, het draagvlak en opvoedvaardigheden. Daarnaast wordt steeds duidelijker dat het hoge overmatig alcoholgebruik bij 55-75 jarigen in Gooi en Vechtstreek extra aandacht vraagt.

1.2 Beleidskader

Dit Preventie- en Handavingsplan staat niet op zichzelf. Een aantal wetten/beleidsnota's biedt een kader, onderbouwing of stimulans voor voorliggend plan. Dit zijn:

1. Drank en Horecawet (DHW)/Alcoholwet

De algehele regie over preventie en handhaving ligt bij de gemeenten. Vanaf 2013 verplicht de DHW het regionaal/lokaal opstellen van een PHP. Sinds die tijd is in Gooi en Vechtstreek de toezichthoudende taak belegd bij de gemeente Hilversum, in de rol van centrumgemeente. De feitelijke handhaving wordt door de afzonderlijke regiogemeenten zelf uitgevoerd.

In (naar verwachting) 2021 wordt de DHW vervangen door de *Alcoholwet*. De belangrijkste veranderingen zijn: de verkoop van alcohol op afstand wordt aangescherpt voor minderjarigen, het stunten met prijzen wordt verder aan banden gelegd en de wederverstreking wordt strafbaar. Deze Alcoholwet leidt mogelijk tot enkele aanpassingen in dit PHP en de bijbehorende Sanctiestrategie. Deze wijzigingen zullen te zijner tijd aanvullend worden vastgesteld.

2. Opiumwet

De Opiumwet is de wet waarin de meeste drugs en de al dan niet strafbaarstelling hiervan staan beschreven. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen harddrugs (lijst 1) en softdrugs (lijst 2). De wet verbiedt voor de middelen op lijst 1 de productie, het in bezit hebben en de verkoop. Voor lijst 2 gelden andere regels, waarvan het gedoogbeleid voor de verkoop van softdrugs het meest bekend is.

Wat niet in de Opiumwet staat is het *gebruik* van drugs. Er bestaat geen wettelijke grondslag voor lokaal beleid gericht op drugsgebruik, zoals dat bij alcohol wel het geval is. Wel kunnen gemeenten in hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV) het gebruik van drugs in de openbare ruimte strafbaar stellen. Het verbod op lachgas voor recreatief gebruik komt naar verwachting in 2021 op lijst 2 van de Opiumwet.

3. Nationaal Preventieakkoord

De Rijksoverheid heeft in 2018 met 70 organisaties een Nationaal Preventieakkoord afgesloten. Dit akkoord beschrijft de lange termijn ambities, met een uitgebreid pakket aan maatregelen, voor het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Het Nationaal Preventieakkoord is in Gooi en Vechtstreek vertaald naar een regionaal preventieprogramma. Dit programma legt vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid de verbinding tussen diverse preventiethema's, waaronder alcohol, Rookvrije Generatie en welbevinden. Het Nationaal Preventieakkoord en het regionaal preventieprogramma zijn richtinggevend voor dit PHP.

4. Landelijke nota Volksgezondheid 2020-2024 Gezondheid breed op de agenda

De landelijke nota Volksgezondheid geeft richting aan het lokale gezondheidsbeleid. In de nieuwe nota 'Gezondheid breed op de agenda' worden vier gezondheidsvraagstukken geprioriteerd, te noemen gezondheid in de fysieke en sociale omgeving, gezondheidsachterstanden, de druk op het dagelijks leven van jongeren en jongvolwassenen en vitaal ouder worden. Dit PHP sluit bij al deze thema's aan, in het bijzonder bij de druk op het dagelijks leven bij jongeren wat kan leiden tot middelengebruik.

5. Beleidsplan Bescherming & Opvang Gooi en Vechtstreek

Het regionale programma Bescherming & Opvang zet in op de voorkoming en ondersteuning van inwoners die problemen hebben op het gebied van huiselijk geweld, dakloosheid, verslaving, woonoverlast en/of psychische problemen in de regio. Met dit programma hebben de gemeenten besloten om ook in te zetten op preventieve maatregelen. Aangezien het PHP inzet op maatregelen om verslaving en daaruit

voortkomende problematiek te voorkomen, is het PHP ondergebracht binnen het programma Bescherming & Opvang.

1.3 Evaluatie PHP 2017 t/m 2020

Voor de totstandkoming van het PHP 2021 t/m 2024 is het PHP 2017 t/m 2020 geëvalueerd ([bijlage 1](#)). Hiervoor zijn o.a. de resultaten gebruikt uit de vierjaarlijkse Gezondheidsmonitor Jeugd (2019) en Volwassenen/Ouderen (2016), het Ouderonderzoek (2018) en de cijfers van de Mysteryshoponderzoeken (2015, 2016, 2017, 2018). De meest relevante evaluatieresultaten zijn:

- Het alcoholgebruik onder scholieren is op bijna alle indicatoren fors gedaald, maar de beoogde percentages zijn niet bereikt en op alle indicatoren scoort regio Gooi en Vechtstreek toch nog steeds (wat) hoger dan landelijk. Ook is de norm 'niet drinken onder de 18 jaar' nog lang niet bereikt.
- Het draagvlak onder ouders voor de leeftijdsgrens van 18 jaar voor het drinken van alcohol is toegenomen, maar niet zoveel als beoogd.
- De doelstellingen m.b.t. naleving van de leeftijdsgrens door alcoholverstrekkers zijn over de hele linie niet behaald. Hoewel de naleving bij sportverenigingen (weliswaar nog steeds laag) is toegenomen, verdient de slechtere naleving bij supermarkten aandacht. Een mogelijke oorzaak voor het niet behalen van de doelstellingen is de effectiviteit van de huidige toezichtmethoden (zie [hoofdstuk 7.1](#)).
- De activiteiten uit het Uitvoeringsplan 2017/2018 en 2019/2020 zijn vrijwel allemaal volgens plan uitgevoerd. Op basis van actuele ontwikkelingen zijn diverse extra activiteiten uitgevoerd.
- Toezicht en de handhaving zijn volgens plan uitgevoerd. Echter, de effectiviteit van het reguliere toezicht op de naleving van de leeftijdsgrens is te laag. De inzet van de testkoperacties bij toezicht, waarmee in 2019 en 2020 een aantal keer is geëxperimenteerd, lijkt veelbelovend.

1.4 Totstandkoming PHP 2021 t/m 2024

Dit PHP is tot stand gekomen in samenwerking met preventie-, toezicht- en handavingscollega's van alle regiogemeenten. Ook de VO-scholen, verslavingszorg, politie, Jeugd & Gezin, sportverenigingen, horeca en supermarkten hebben op meerdere momenten (stakeholdersbijeenkomst, individuele gesprekken, schriftelijk) hun inbreng geleverd. Dit heeft geleid tot een breed gedragen eindresultaat.

1.5 Over het PHP 2021 t/m 2024

Het PHP 2021 t/m 2024 beschrijft de belangrijkste maatregelen die gemeenten en GGD in Gooi en Vechtstreek nemen om het alcohol- en drugsgebruik onder met name jongeren te voorkomen en terug te dringen. Vanwege de goede resultaten in de afgelopen jaren, wordt de huidige aanpak gecontinueerd met enkele nieuwe accenten. De jeugd tot 18 jaar blijft de hoogste prioriteit houden, maar ook jongvolwassenen van 18-24 jaar en 55-75 jarigen behoren tot de doelgroep.

In dit PHP ligt de focus op preventie van alcoholgebruik. Omdat het softdrugsgebruik in de regio dusdanig hoog is en overlap heeft met achterliggende mechanismen van alcoholgebruik wordt, waar mogelijk, de verbinding gelegd met de preventie van drugsgebruik.

NB. Toezicht en handhaving m.b.t. drugs(criminaliteit) is geen onderdeel van dit PHP. Vanwege de relatie met de preventieve aanpak op school, wordt wel nadrukkelijk de verbinding gelegd met de aanpak van 'dealen bij school'.

Preventie van alcoholgebruik is vanzelfsprekend een onderdeel van het regionale/lokale gezondheidsbeleid. Gemeenten maken vanuit het PHP de koppeling met het lokaal gezondheidsbeleid.

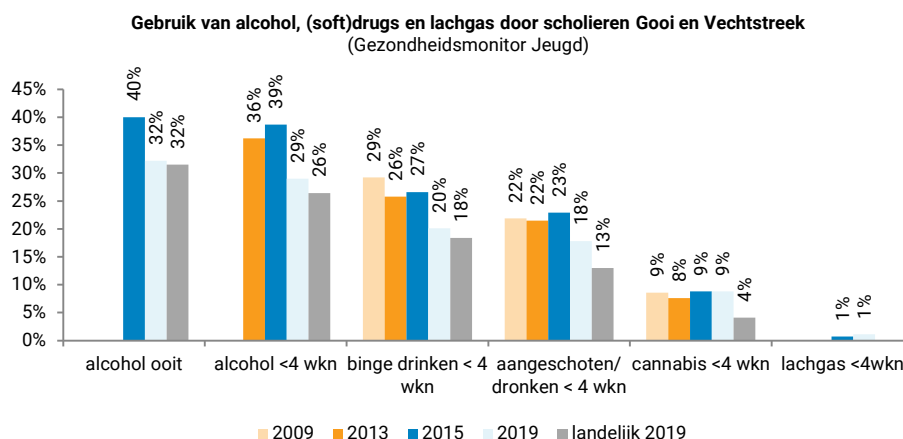
De regiefunctie voor dit PHP is belegd bij gemeente Hilversum (vanuit haar rol als centrumgemeente: beleid, toezicht en handhaving) en de GGD (preventie).

2. Alcohol en drugsgebruik: het probleem

2.1 Middelengebruik 12-18 jarigen

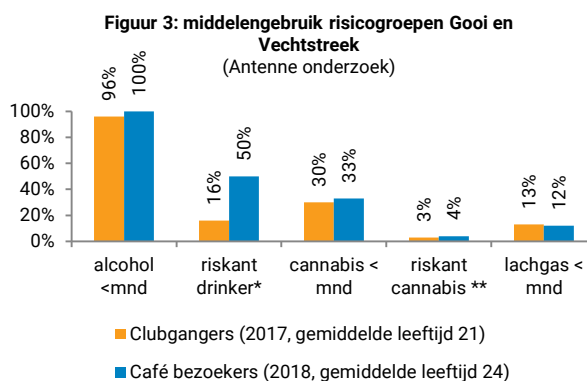
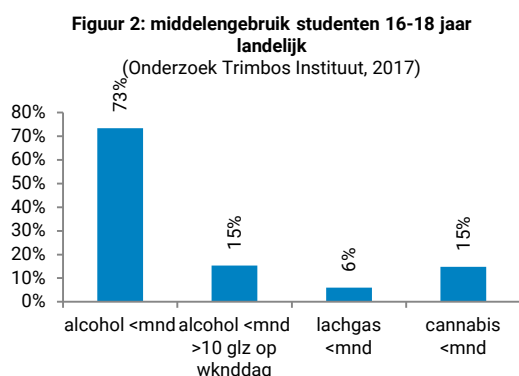
De gezondheidsschade van alcohol- en drugsgebruik is het grootst bij jongeren onder de 18 jaar. Het gebruik heeft o.a. een ontremmende en verdovende werking, hetgeen kan leiden tot ondoordachte beslissingen, agressie, ongelukken, onveilige seks of zelfs tot een alcoholvergiftiging/overdosis. Daarnaast kunnen alcohol- en drugsgebruik leiden tot slechtere schoolprestaties. Ook na hun 18de zijn jongeren mentaal en fysiek nog niet geheel volwassen en met name de hersenen zijn nog volop in ontwikkeling. Deze hersenontwikkeling is pas rond het 24ste jaar afgerond. Alcohol- en drugsgebruik brengen dus ook voor jongvolwassenen in deze kwetsbare en vormende leeftijdsfase serieuze risico's met zich mee. Vooral het bingedrinken (het drinken van 5 of meer glazen alcohol tijdens één gelegenheid), wat veel gebeurt tijdens het uitgaan, is schadelijk. Tot slot, alcohol- en drugsgebruik op jonge leeftijd verhogen de kans op verslavingsproblemen later.

Het gebruik van alcohol en drugs onder 2e en 4e klassers van het voortgezet onderwijs ligt in Gooi en Vechtstreek al jaren hoger dan het landelijk gemiddelde. In 2019 was voor het eerst een flinke daling te zien in het alcoholgebruik ten opzichte van voorgaande jaren. Toch is het alcoholgebruik nog steeds (wat) hoger dan het landelijk gemiddelde. Het percentage bingedrinken onder jongeren tot en met 15 jaar is nu 16% (was 20% in 2015). Bij scholieren boven de 16 jaar is dit nu 40% (was 43% in 2015). Cannabisgebruik is al jaren stabiel, maar significant hoger dan het landelijk gemiddelde. Gebruik van lachgas onder scholieren neemt licht toe (van 0,6% in 2015 naar 1,0% in 2019), al is het gebruik beperkt: 'slechts' 1% van de scholieren heeft in de afgelopen maand lachgas gebruikt.

2.2 Middelengebruik 18-24 jarigen

Uit landelijk onderzoek blijkt dat de meerderheid van de mbo- en hbo studenten van 16-18 jaar alcohol drinkt (figuur 2). Ruim 15% drinkt zelfs meer dan 10 glazen op een weekenddag. Ongeveer 6% van de 16-18 jarige studenten heeft de afgelopen maand lachgas gebruikt, en circa 15% cannabis. Regionale cijfers over middelengebruik onder studenten zijn niet beschikbaar. Wel is onderzoek gedaan naar middelengebruik bij risicogroepen (clubgangers en cafébezoekers met een gemiddelde leeftijd van resp. 21 en 24 jaar) in Gooi en Vechtstreek (figuur 3). Uit dit onderzoek blijkt dat er opvallend veel alcohol wordt gedronken. Een grote groep is riskant drinker¹, meer dan bij een vergelijkbare groep clubgangers en cafébezoekers in Amsterdam. Het drugsgebruik in Gooi en Vechtstreek ligt wat lager dan in Amsterdam.

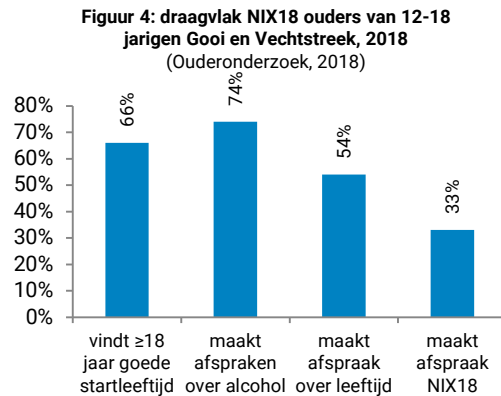

¹ * Een riskante drinker in dit onderzoek drinkt dagelijks (ongeacht de hoeveelheid) óf meer dan twee dagen per week meer dan drie glazen alcohol (tot 19 jaar) óf meer dan vier glazen alcohol (vanaf 19 jaar).

** Een riskante blower blowt dagelijks (ongeacht hoeveelheid) óf meer dan twee dagen per week meer dan één joint per dag.

2.3 Ouders van jongeren tot 24 jaar

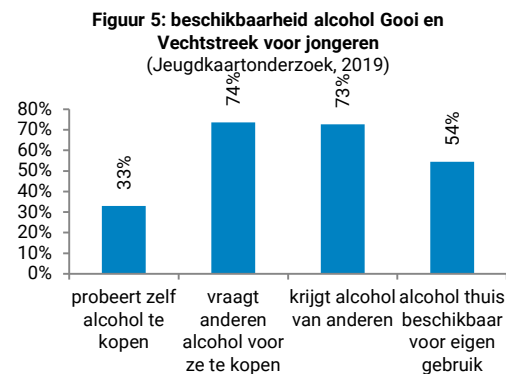
Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Dat geldt ook voor de omgang met alcohol en drugs. In tegenstelling tot wat veel ouders denken, hebben ze een grote invloed op het alcohol- en drugsgebruik van hun kind, zelfs na het 18^e jaar. Kinderen van ouders die duidelijke grenzen stellen, beginnen bijvoorbeeld later met drinken, drinken minder alcohol en hebben minder vaak vrienden die veel drinken. Andere beschermende factoren zijn: een goede band tussen ouder en kind en een autoritatieve opvoedstijl gekenmerkt door betrokkenheid, emotionele steun, het stellen van grenzen en open communicatie. Ook het voorbeeldgedrag van ouders speelt een grote rol. Zo blijkt uit recent onderzoek dat kinderen die hun ouders zien drinken, gemiddeld positievere verwachtingen ontwikkelen over alcoholgebruik vergeleken met kinderen die hun ouders niet zien drinken. Positieve verwachtingen over alcohol en het effect hiervan verhogen vervolgens de kans dat jongeren gaan drinken en dat ze later in de adolescentie grotere hoeveelheden gaan drinken.

Uit onderzoek onder ouders van 12-18 jarigen in Gooi en Vechtstreek blijkt dat ongeveer 2 op de 3 ouders achter de leeftijd van 18 staat als grens voor het drinken van alcohol (figuur 4). Dit is gestegen ten opzichte van eerdere jaren. De meerderheid van de ouders maakt afspraken met hun kind over alcoholgebruik, maar toch maakt slechts 1 op de 3 ouders de afspraak NIX18.

2.4 Beschikbaarheid van alcohol, softdrugs en lachgas

De beschikbaarheid van alcohol speelt een grote rol in de mate waarin jongeren alcohol drinken. Uit Jeugdkaartonderzoek (2019)² in Gooi en Vechtstreek blijkt dat 33% van de 16- en 17 jarigen wel eens probeert alcohol te kopen (figuur 5). Een groter deel (74%) vraagt anderen wel eens alcohol voor ze te kopen of krijgt (73%) alcohol van anderen. Bij ruim de helft van de jongeren (54%) is thuis alcohol beschikbaar voor eigen gebruik. Met betrekking tot de beschikbaarheid van softdrugs gaf in de Gezondheidsmonitor Jeugd (2019) 19% van de jongeren aan dat er wel eens gedeald wordt bij school. Lachgas is op dit moment nog vrij verkrijgbaar op veel plekken in de regio, maar zal vanaf 2021 onder de Opiumwet vallen.

2.5 Volwassenen en ouderen

Alcoholgebruik heeft invloed op bijna alle organen in het lichaam en hangt samen met ongeveer 60 verschillende aandoeningen. Slecht slapen, somberheid en depressie hebben een relatie met alcohol. Sociale relaties kunnen onder druk komen te staan: relatie- en familieproblemen, opvoedingsproblemen, verwaarlozing en huiselijk geweld kunnen hiervan een gevolg zijn. De Gezondheidsraad adviseert volwassenen en ouderen daarom uit het oogpunt van volksgezondheid geen alcohol te drinken, of in elk geval niet meer dan 1 glas per dag.

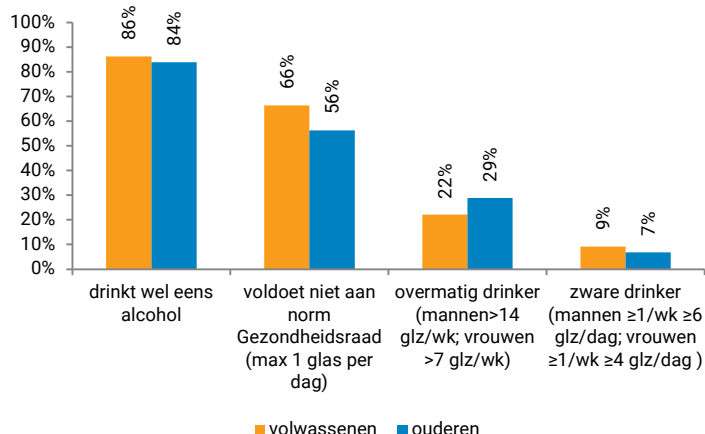
Voor ouderen is het gebruik van alcohol extra schadelijk, o.a. omdat ze minder lichaamsvocht hebben. Dezelfde hoeveelheid alcohol leidt hierdoor tot hogere bloedspiegels en snellere intoxicatie. Dit leidt o.a. tot een hoog aantal valincidenten bij ouderen. Ook is een combinatie met eventueel medicijngebruik gevaarlijk. Ouderen die al overmatig drinken gaan vaak meer drinken als ze ouder worden. Zeker als er sprake is van de zogenaamde life-events (overlijdens, pensioen, gezondheid en ziekte, kinderen het huis uit e.d.).

² Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van projectievragen: jongeren werden gevraagd naar het gedrag van leeftijdsgenoten. Hierdoor is getracht sociaal wenselijke antwoorden te beperken.

Hoewel het de laatste jaren licht is gedaald, ligt het alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen in Gooi en Vechtstreek nog steeds hoog: 22% van de volwassenen en 29% van de ouderen is overmatig drinker (nieuwe norm: mannen >14 glazen per week, vrouwen >7 glazen per week). Vooral onder 55-75 jarigen wordt fors gedronken: bijna een derde van de mensen uit deze leeftijdsgroep is overmatig drinker.

Er zijn geen regionale cijfers van drugsgebruik en lachgasgebruik bij volwassenen en ouderen in Gooi en Vechtstreek, hoewel uit landelijke cijfers blijkt dat dit vooral speelt bij jongeren/jongvolwassenen en minder bij oudere volwassenen.

Figuur 6: alcoholgebruik volwassenen en ouderen Gooi en Vechtstreek
(Gezondheidsmonitor, 2016)

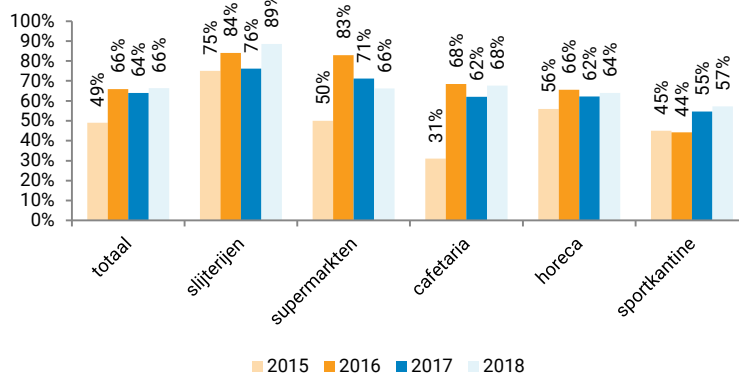

2.6 Naleving DHW blijft achter

Ten opzichte van 2015 is de naleving van de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol in Gooi en Vechtstreek verbeterd (figuur 7). Toch krijgen minderjarige mysteryshoppers nog steeds in 1 op de 3 gevallen alcohol mee. De naleving is het laagst bij de sportkantines. De naleving bij supermarkten is tussen 2016 en 2018 flink afgenomen.

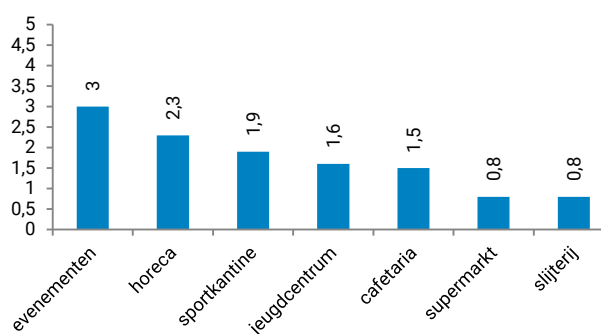
Uit Jeugdkaartonderzoek (2019) blijkt dat minderjarigen het vaakst bij evenementen en in de horeca proberen alcohol te kopen (figuur 8).

Figuur 7: naleving leeftijdsgrens op aankoopniveau Gooi en Vechtstreek
(Mysteryshop onderzoek)

Er zijn geen regionale cijfers beschikbaar over het naleven van het verbod op doorschenken bij dronkenschap. Uit onderzoek in Utrecht (2017), bleek dat dit verbod in nog geen 1 op de 3 gevallen werd nageleefd.

Figuur 8: locaties waar minderjarigen alcohol proberen te kopen in Gooi en Vechtstreek
(0 = nooit; 5= heel vaak)
(Jeugdkaartonderzoek, 2019)

3. Visie en Strategie

Gemeenten in Gooi en Vechtstreek willen de gezondheid van hun inwoners bevorderen. Dit PHP draagt bij aan de realisatie van deze ambitie. Vermindering van alcohol- en drugsgebruik bevordert het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jongeren. Het leidt tot een betere gezondheid, betere schoolprestaties, vermindert het schoolverzuim of schooluitval en dringt geweld en overlast terug.

Onze strategie heeft de volgende kenmerken:

3.1 Effectief

De interventies zijn zoveel mogelijk 'evidenced based'. Dat wil zeggen dat er ofwel voldoende positieve ervaringen zijn opgedaan met de interventie, ofwel dat de effectiviteit ervan wetenschappelijk is aangetoond.

We volgen de **richtlijnen verslavingspreventie** (zie kader).

De **Gezonde School Aanpak** is de afgelopen jaren als effectief programma in opmars. Deze aanpak helpt scholen planmatig en structureel te werken aan gezondheid en een gezonde leefstijl van leerlingen op meerdere terreinen. Ook in Gooi en Vechtstreek wordt dit programma al meerdere jaren geïmplementeerd. Het vormt de kapstok voor de activiteiten voor scholen uit dit PHP.

Onze aandacht gaat uit naar het **IJslandse preventiemodel**: een intensieve en effectieve aanpak die het middelengebruik onder jongeren in IJsland drastisch heeft teruggedrongen. In dit PHP wordt expliciet ingegaan op twee factoren, namelijk ouderbetrokkenheid en zinvolle vrijetijdsbesteding.³

3.2 Integraal

Alcohol- en drugsgebruik zijn niet alleen een persoonlijke en bewuste keuze, maar wordt voor een groot deel bepaald door de fysieke en sociale omgeving, waaronder:

- de prijs;
- het beschikbare assortiment;
- het aantal verkooppunten;
- de beschikbaarheid van alcohol en drugs in de openbare ruimte;
- de leeftijdsgrenzen en naleving en handhaving daarvan;
- de naleving van het verbod op doorschenken;
- de aanwezige promotie van alcohol;
- de normen in de sociale omgeving van het individu (bijvoorbeeld van ouders, vrienden, familie, op de sportclub, etc.).

Onderzoek toont aan dat beleid het meest effectief is als het integraal wordt aangepakt. Interventies gericht op meerdere settings, bestuurlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid vanuit verschillende sectoren zijn dan ook belangrijke randvoorwaarden voor het welslagen van het beleid.

De **richtlijnen verslavingspreventie** benadrukken dat verslavingspreventie moet aansluiten bij de ontwikkelingsfase van jongeren.

Voorbeelden uit deze richtlijn zijn:

- De waarschuwendende benadering bij zowel basisschoolleerlingen als leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt afgeraden.
- Versterken van algemene vaardigheden, zoals zelfcontrole, probleemoplossende vaardigheden en sociale vaardigheden bij basisschoolleerlingen is effectief. In plaats van specifieke aandacht voor roken en alcohol is het beter om de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen te versterken. Daarom stimuleren we in Gooi en Vechtstreek scholen om met het Gezonde School thema 'Welbevinden op School' aan de slag te gaan.
- Versterken van de sociale norm m.b.t. alcohol, roken en blowen bij leerlingen van 13-16 jaar.
- Versterken van zelfcontrole m.b.t. middelengebruik bij leerlingen van 16-18 jaar.

Gezonde School Aanpak

De Gezonde School-aanpak helpt scholen om doelgericht en efficiënt te werken aan de gezondheid van leerlingen/studenten en docenten. Scholen kunnen kiezen uit één of meerdere van de volgende gezondheidsthema's:

- Voeding
- Bewegen en sport
- Welbevinden
- Mediawijsheid
- Relaties en seksualiteit
- Fysieke veiligheid
- Binnenmilieu
- Roken-, alcohol- en drugspreventie

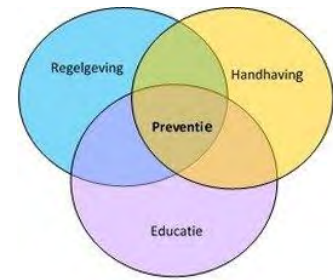
Aan de hand van vier pijlers werken scholen aan hun Gezonde School Aanpak:

1. Educatie
2. Signaleren
3. Schoolomgeving
4. Beleid

Een Gezonde School adviseur van de GGD ondersteunt scholen bij deze aanpak.

³ Hoewel het IJslands preventiemodel veelbelovend is, is de effectiviteit in de Nederlandse setting nog niet aangetoond en is volledige implementatie van dit model niet mogelijk binnen onze capaciteit en het budget. Wel worden werkzame elementen zoveel mogelijk geïntegreerd in onze aanpak.

De kern van de interventiestrategie is daarom gebaseerd op drie beleidspijlers: educatie, regelgeving en handhaving binnen meerdere settings. Deze drieslag is sinds de start van het preventieve alcoholbeleid in Gooi en Vechtstreek (2006) effectief gebleken. Dit wordt weergegeven in het preventiemodel van Reynolds (2003) (zie figuur 2)..

Figuur 2: Preventiemodel Reynolds

3.3 Samen met stakeholders

Voor het terugdringen van alcoholgebruik, is het van belang dat jongeren niet langer opgroeien in een omgeving waarin jong en overmatig drinken de norm is. Dat kan alleen door samen met stakeholders achter de doelen en activiteiten uit dit PHP te staan. We werken daarom intensief samen met stakeholders, zoals onderwijs, verslavingszorg, politie, sportclubs, alcoholverstrekkers, etc. We ondersteunen waar nodig en stimuleren eigen initiatieven vanuit stakeholders die aansluiten bij de doelen uit dit PHP.

3.4 Regionaal eenduidig

We streven naar een regionale eenduidige aanpak in Gooi en Vechtstreek. Alcohol- en drugsproblemen zijn immers gemeentegrens overstijgend. Dit neemt niet weg dat de lokale cultuur ook van belang kan zijn om inwoners op een passende manier aan te spreken op hun verantwoordelijkheden en gedrag. Naast de regionale aanpak is lokale inkleuring dus mogelijk.

3.5 Voorbeeldrol gemeenten

Gemeenten spreken met elkaar af dat ze een inspanningsverplichting hebben om een voorbeeldrol te vervullen. Ze vervullen een voorbeeldrol t.a.v. het verschaffen van alcohol op eigen bijeenkomsten (zie verder [hoofdstuk 5](#)) en bij het stellen van voorwaarden aan subsidies en vergunningen aan organisaties (zie verder [hoofdstuk 6](#)).

4. Doelstellingen

4.1 Preventie alcoholgebruik prioriteit

In het PHP heeft preventie van alcoholgebruik, vanwege het hoge gebruik en de grote schadelijkheid, prioriteit boven de preventie van (soft)drugsgebruik. Vanwege de overlap tussen beide thema's maakt de preventie van (soft)drugsgebruik, waar mogelijk, integraal onderdeel uit van dit PHP.

4.2 Prioriteit doelgroepen: jongeren/jongvolwassenen, ouders, 55-75 jarigen en verstrekkers

Alcoholpreventie richt zich op alle inwoners van 12 jaar en ouder in de regio. Immers, de overgrote meerderheid van deze doelgroep drinkt zelf wel eens alcohol. Maar ook draagt elke inwoner op zijn/haar manier bij aan de sociale norm rondom alcoholgebruik. Hoewel interventies uit dit PHP hun weerslag zullen hebben op deze totale doelgroep, zijn vanwege beperkte middelen en capaciteit, keuzes gemaakt voor vier doelgroepen. De absolute prioriteit van dit PHP ligt, vanuit de preventieve insteek en vanwege de schadelijkheid voor de gezondheid op jonge leeftijd, op de doelgroep 12-18 jaar. Nieuw is de uitbreiding van de doelgroep 12-18 naar 12-24 jaar, vanwege de (risicovolle)levensfase met veel veranderingen en de nog niet afgeronde hersenontwikkeling. Extra aandacht gaat uit naar de doelgroep ouders, vanwege hun voorbeeldrol en de opvoeding m.b.t. alcohol en drugs. De laatste doelgroep voor het PHP zijn de 55-75 jarigen, vanwege het hoge gebruik en de grotere schadelijkheid voor deze doelgroep. Vanzelfsprekend zijn (alcohol)verstrekkers een belangrijke doelgroep. Zij kunnen immers bijdragen aan het beperken van de beschikbaarheid van alcohol onder minderjarigen en het voorkomen van excessief alcoholgebruik onder met name jongvolwassenen.

4.3 Doelstellingen

Tabel 1 geeft een overzicht van de doelstellingen per doelgroep. In de tabel is de huidige situatie, het doel voor eind 2024 en de ambitie voor 2040 weergegeven. Deze ambities voor 2040 zijn gebaseerd op de ambities uit het Nationaal Preventieakkoord en zijn onze 'stip op de horizon'.

Tabel 1: doelstellingen PHP 2021 t/m 2024

Prio- riteit	Doelstelling	Doel 2024	Nu	Ambitie 2040
Jongeren en jongvolwassenen				
***	Afname recent alcoholgebruik onder 12-18 jarigen ⁴	22%	29 % (2019)	0%
***	Afname recent bingedrinken onder 12-18 jarigen ⁴	15%	20% (2019)	0%
**	Afname zwaar drinken onder 18-24 jarigen	8%	11% (2016 ⁵)	4%
*	Afname recent cannabisgebruik onder 18-24 jarigen	n.t.b. ⁶	Onbekend ⁷	n.t.b.
**	Afname recent cannabisgebruik onder 12-18 jarigen ⁴	7%	9% (2019)	0%
*	Stabilisering recent lachgasgebruik onder 12-18 jarigen ⁴	1%	1% (2019)	0%
*	Stabilisering recent lachgasgebruik onder 18-24 jarigen	n.t.b. ⁶	Onbekend ⁷	0%
Ouders				
**	Toename ouders die achter de boodschap NIX18 staan	80%	66% (2018)	100%
**	Toename ouders die afspraken maken over NIX18	60%	33% (2018)	100%
**	Afname percentage ouders dat (heel) vaak drinkt in het bijzijn van hun kind	40%	50% (2018)	20%
**	Toename ouders die afspraken maken over lachgas en cannabisgebruik	n.t.b. ⁸	onbekend ⁹	100%
55-75 jarigen				
*	Afname 55-75 jarigen dat overmatig drinkt	26%	32% (2016)	15%
Verstrekkers				
***	Toename naleving leeftijdsgrens 18 jaar	83%	66% (2018)	100%
***	Afname scholieren dat aangeeft dat er wordt gedeald bij school	10%	19% (2019)	0%

⁴ Indicatoren voor 12-18 jarigen worden alleen gemeten m.b.v. Gezondheidsmonitor Jeugd onder 2de en 4de klassers van het regulier voortgezet onderwijs.

⁵ De Gezondheidsmonitor volwassenen/ouderen wordt eenmaal per vier jaar uitgevoerd. Tijdens het opstellen van dit PHP waren de cijfers uit 2016 het meest recent. In 2021 verschijnen de cijfers van de Gezondheidsmonitor 2020.

⁶ Doel wordt bepaald o.b.v. uitkomsten Gezondheidsmonitor Volwassenen (2021)

⁷ Cannabisgebruik en lachgasgebruik onder 18-24 jarigen werd in Gooi en Vechtstreek nog niet eerder gemeten. In de Gezondheidsmonitor Volwassenen 2020 (uitkomsten in 2021) wordt dit wel gemeten.

⁸ Doel wordt bepaald o.b.v. uitkomsten ouderonderzoek (2021).

⁹ Het percentage ouders dat afspraken maakt over lachgas en cannabis werd in Gooi en Vechtstreek nog niet eerder gemeten.

5. Dit gaan we doen: preventie

De aanpak van het alcoholgebruik bij jongeren in Gooi en Vechtstreek is effectief gebleken: het alcoholgebruik onder scholieren is fors afgenomen in vergelijking met de start van de regionale integrale aanpak in 2006. Daarom worden de maatregelen die succesvol zijn gecontinueerd en aangepast/vernieuwd waar nodig. Dit hoofdstuk biedt een beknopte omschrijving van de (nieuwe) maatregelen die worden ingezet. [Bijlage 2](#) biedt een volledig overzicht van alle activiteiten die per setting worden ingezet.

5.1 School

De school is een belangrijke vindplaats voor jongeren/jongvolwassenen en hun ouders.

Vanuit het PHP wordt via de Gezonde Schoolaanpak aan scholen **extra ondersteuning geboden voor de thema's Roken-, Alcohol- en Drugspreventie (RAD) en Welbevinden op School** ([zie hoofdstuk 3.1](#)). Dit gebeurt in de vorm van ondersteuning van een Gezonde School Adviseur en een extra ondersteuningsbudget voor de inzet van activiteiten/lesprogramma's, etc.

Scholen die op een integrale en structurele wijze aandacht besteden aan Roken-, alcohol- en drugspreventie of Welbevinden op School ontvangen hiervoor een Vignet.

Nieuw is dat de GGD, als onderdeel van het thema Roken-, alcohol- en drugspreventie, aan alle middelbare scholen in de regio het programma **Helder op School** aanbiedt. Dit programma is geheel ontwikkeld op basis van de Richtlijnen Verslavingspreventie van het Trimbos Instituut ([zie hoofdstuk 3.1](#)).

Op een aantal scholen voor praktijkonderwijs, speciaal voortgezet onderwijs en het mbo kunnen docenten, leerlingen en ouders met vragen over middelengebruik terecht bij een tweewekelijks open inlooppreekuur.

Scholen zijn een belangrijke partner in communicatie met en ondersteuning van ouders. Via school nemen ouders deel aan het ouderonderzoek van de GGD naar alcohol en opvoeding. Daarnaast worden via scholen ouderavonden aangeboden. Nieuw is het **aanbod van ouderavonden voor ouders van leerlingen op Mbo**.

5.2 Thuis/individueel

Ouders hebben, ook na het 18de jaar van hun kind, een sleutelrol als het gaat om alcohol- en drugsgebruik.

Om de activiteiten uit dit PHP nog beter aan te laten sluiten bij de behoefte van ouders wordt er een **ouderpanel** opgericht. Dit ouderpanel fungeert als klankbordgroep, en werkt waar mogelijk mee aan het uitvoeren/aanpassen van initiatieven.

Ten opzichte van het PHP 2017 t/m 2020 is, mede door een grotere bekendheid, de vraag van ouders naar preventieve adviesgesprekken fors toegenomen. Deze adviesgesprekken vervullen een belangrijke behoefte bij ouders die vragen hebben op het gebied van alcohol, drugs of gamen door hun kind. Daarom is de afgelopen jaren het aantal **preventieve adviesgesprekken uitgebreid**.

In 2019/2020 is er een aantal keer geëxperimenteerd met ouderavonden met een open inschrijving (anders dan ouderavonden via de school). Deze ouderavonden bleken een groot succes en worden daarom in het PHP 2021 t/m 2024 vaker aangeboden (ook digitaal).

Nieuw is dat er een pilot wordt uitgevoerd met **(digitale) ouder-kind avonden**. Het doel van deze avonden is het gesprek over alcohol en drugs tussen ouders en kinderen te faciliteren en toe te werken naar concrete afspraken. In samenwerking met het ouderpanel worden ook andere mogelijkheden om ouders te bereiken onderzocht.

Nieuw is dat de regio regionaal de landelijke **campagne Zien drinken doet drinken**, als onderdeel van de campagne *Hier fix je NIX* implementeert. Zo worden ouders bewust gemaakt van hun voorbeeldrol.

Hier fix je NIX

In 2019 ging de regionale publiekscampagne *Hier fix je NIX* van start.

Via social media, websites, pr pakketten voor alcoholverstrekkers, thuispakketten voor ouders, etc. wordt de campagne uitgerold.

Jaarlijks worden tenminste twee 'flights' van de campagne geïnitieerd, waarbij steeds nieuwe thema's aan bod kunnen komen.

Kijk ook op www.hierfixjenix.nl

Eind 2020/begin 2021 start een landelijke **campagne voor alcoholmatiging bij 55-plussers**. In Gooi en Vechtstreek wordt deze campagne regionaal uitgerold.

5.3 Zorg & welzijn

Er wordt blijvend ingezet op vroegtijdig signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen bij problematisch alcohol- en drugsgebruik in de setting zorg en welzijn (huisartsen, welzijnswork, POH- GGZ, POH-O, LVB instellingen, jeugdzorg). Zo kunnen ernstigere problemen in de toekomst worden voorkomen.

Jongeren tot 24 jaar en 55-plussers kunnen bij beginnend problematisch gebruik worden doorverwezen naar de interventies Moti-4 of Moti-55, waarbij ze door middel van een aantal gesprekken aan de slag gaan met hun drank- of drugsgebruik.

Nieuw is de **verruiming van de leeftijdsgrens van 18 jaar naar 24 jaar voor adviesgesprekken na opname voor alcoholintoxicatie** in het ziekenhuis.

Voorbeeldrol gemeenten bij interne activiteiten

Gemeenten houden alcoholverstrekking bij (interne) activiteiten opnieuw tegen het licht. Voor de activiteiten waar na deze beoordeling nog alcohol geschonken wordt, vervult de gemeente een voorbeeldrol wat betreft maatregelen op het gebied van bewustwording, naleving m.b.t. de leeftijdsgrens van 18 jaar, naleving m.b.t. het verbod op doorschenken bij dronkenschap, het aanbieden van goede alternatieven voor alcohol en het voorkomen van alcoholpromotie.

Een extra activiteit die buiten de doelgroepen van dit PHP valt is het onder de aandacht brengen van de nieuwe e-learning alcohol en zwangerschap bij professionals in de geboortezorg. Deze e-learning wordt ontwikkeld vanuit het Nationaal Preventieakkoord.

5.4 Openbare ruimte/evenementen

Tijdens evenementen in de regio worden jongeren door peereducators voorgelicht over de gevaren van alcohol- en drugsgebruik. Vanwege het hoge alcoholgebruik onder 18-24 jarigen tijdens het uitgaan, wordt ook geëxperimenteerd met **peereducatie op de Groest in Hilversum**.

Boa's/Jongerenwerkers/buurtmedewerkers die regelmatig in contact komen met (overlastgevende) jongeren op straat worden getraind in 'signaleren en bespreekbaar maken'. Omdat blijkt dat jongeren onder de 18 jaar op evenementen makkelijk aan alcohol komen, legt de GGD extra nadruk op de voorlichting voor alcoholgebruik bij organisatoren van evenementen.

5.5 Horeca/winkels

De regionale campagne *Hier fix je NIX* wordt ook met horeca en winkels gecontinueerd. Op die manier komen jongeren op alle plekken waar alcohol wordt verkocht in aanraking met de boodschap *Hier fix je NIX*. Nieuw is dat in deze campagne o.a. aandacht wordt gevraagd voor **wederverstrekking**: het kopen van alcohol voor een minderjarige. Dit richt zich zowel op de horeca/winkels zelf, als op de wederverstrekkers (ouders, vrienden, bekenden, winkelbezoekers, etc). Hiermee sluiten we aan bij de wijzigingen in de nieuwe Alcoholwet ([zie hoofdstuk 7](#)).

18-24 jarigen drinken vaak excessief tijdens het uitgaan. Daarom wordt een **pilot aanpak doorschenken bij dronkenschap** in de regio ontwikkeld, waarbij wordt ingezet op het belang van het voorkomen van doorschenken, het herkennen van dronkenschap en handelingsperspectief ([zie hoofdstuk 7](#)).

5.6 Sport

Naleving van de leeftijdsgrens en het verbod op doorschenken bij sportverenigingen biedt extra uitdagingen omdat veel verenigingen met veel verschillende vrijwilligers werken. Dit ontslaat ze echter niet van de verplichting om de wet na te leven.

Sportverenigingen worden actief gewezen op de gratis **individuele ondersteuning** die ze van de landelijke organisatie TeamFit kunnen krijgen om hun alcoholbeleid te verbeteren. Ook kunnen ze gebruik maken van de digitale toolkit. Daarnaast ontvangen alle sportverenigingen in de regio een leeftijdschecker NIX18, waardoor het voor barvrijwilligers makkelijker is na te gaan of een klant 18 jaar is. De nieuwe **e-learning 'Verantwoord alcohol schenken'** voor barpersoneel wordt gepromoot.

30 dagen gezonder

Via deze actie worden inwoners in Gooi en Vechtstreek jaarlijks uitgedaagd om te werken aan hun gezondheid. Op basis van het concept van positieve gezondheid, kunnen inwoners zichzelf een nieuw gezondheidsdoel stellen. Zo sluiten we aan bij de motivatie die mensen al hebben om iets aan hun gezondheid te doen. Het thema 30 dagen geen/minder alcohol is hierbij al jaren populair.

www.30dagengezonder.nl

2-3 maal per jaar verstuurt de GGD de nieuwsbrief 'Gezonde sportvereniging', waarbij aandacht wordt gevraagd voor individuele ondersteuning van TeamFit, NIX18/*Hier fix je NIX* en de aanpak doorschenken. Via lokale sportontmoetingen/sportcafés/sportoverleggen vragen gemeenten regelmatig aandacht voor deze thema's.

Ook in de setting sport wordt *Hier fix je NIX* gecontinueerd, worden promotiematerialen verspreid, kunnen ouderavonden worden aangeboden en wordt de aanpak doorschenken bij dronkenschap uitgevoerd.

Het IJslands model benadrukt het belang van **georganiseerde vrijetijdsbesteding als beschermende factor** tegen risicovol middelengebruik. Ook al is de IJslandse situatie niet een op een te vertalen naar de Nederlandse, toch willen we in de komende periode onderzoeken welke werkzame elementen in het kader van georganiseerde vrijetijdsbesteding in onze regio kunnen worden toegepast. Op basis daarvan kunnen handreikingen aan gemeenten, jongeren- en welzijnswerk worden gegeven.

5.7 Werk

De overgang van betaalde arbeid naar het gepensioneerd leven blijkt een risico te vormen voor problematisch alcoholgebruik. Daarom is het bereik van de doelgroep 55-68 jarigen via het werk van belang. Voor werkgevers is het, vanwege de hoge kosten die gepaard gaan met verzuim/verminderde productiviteit van werknemers, interessant om overmatig alcoholgebruik vroegtijdig te signaleren en werknemers ondersteuning te bieden.

Via werkgevers worden interventies als 30dagengezonder/IkPas en de landelijke campagne voor alcoholmatiging bij 55-plussers onder de aandacht gebracht.

We streven ernaar dat eind 2024:

- Acht middelbare scholen (circa 25%) een schoolbrede aanpak roken, alcohol, drugs hebben.
- Tien basisscholen (circa 8%) een schoolbrede integrale aanpak Welbevinden op school hebben.
- Acht middelbare scholen (circa 30%) werken met het programma Helder op school.
- Elke middelbare school minimaal tweemaal (bij voorkeur jaarlijks) een ouderavond over alcohol, roken, blowen en lachgas heeft georganiseerd.
- Minimaal twee ouderavonden voor ouders van leerlingen in het mbo zijn georganiseerd.
- Tenminste 12x voorlichting aan jongeren/jongvolwassenen is gegeven tijdens evenementen/het uitgaan.
- Jaarlijks gemiddeld twee flights van de campagne *Hier fix je NIX* zijn geïnitieerd.
- Twintig sportverenigingen gebruik hebben gemaakt van TeamFit bij het verbeteren van hun alcoholbeleid.
- 2.000 mensen in Gooi en Vechtstreek hebben meegedaan met IkPas/30dagengezonder (thema alcohol).
- Tenminste tweemaal een publiekscampagne alcoholgebruik bij volwassenen (in het bijzonder 55-plussers) is gehouden.
- Jaarlijks gemiddeld vijftien maal een deskundigheidsbevordering 'signaleren en bespreekbaar maken van alcohol- en drugsgebruik' is georganiseerd.

6. Dit gaan we doen: regelgevende activiteiten

Regelgeving is geen wettelijk onderdeel van het PHP. Toch is het een onmisbare factor in een integraal alcoholbeleid. Voor de invulling van de pijler 'regelgeving' worden de bevoegdheden op grond van de DHW en de Gemeentewet gebruikt. Daarnaast geeft de DHW de gemeente de taak om alcoholmatigingsbeleid te koppelen aan het gezondheidsbeleid en het veiligheidsbeleid.

De DHW geeft de gemeente de verordende bevoegdheid om drankgebruik te ontmoedigen door middel van bijvoorbeeld de APV, het evenementenbeleid en het horecabeleid. In de APV kunnen ook restricties worden opgenomen voor het gebruik van softdrugs in de openbare ruimte, bijvoorbeeld in de buurt van scholen.

6.1 Drank- en Horecaverordening

De meeste gemeenten in Gooi en Vechtstreek hebben op grond van de DHW verordeningen vastgesteld ter aanscherping van de landelijke regels. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het verbod op happy hours in de horeca en beperkte schenktijden voor paracommerciële horeca. Beide blijven gehandhaafd. Een enkele gemeente heeft alleen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) alcoholregels opgenomen. Het aanscherpen van de landelijke regels door middel van verordeningen is tot op heden met name een lokale aangelegenheid geweest.

Met de ingang van de nieuwe Alcoholwet ([zie hoofdstuk 1](#)) worden de lokale verordeningen in het licht van de doelen uit dit PHP opnieuw bekeken en waar nodig en mogelijk beter op elkaar afgestemd.

Een aandachtspunt is het thema blurring (alcoholschenken door detailhandel en dienstverlening). Blurring leidt tot een grotere beschikbaarheid van alcohol in de omgeving, wat kan leiden tot extra risico's voor de gezondheid en de maatschappij. Bovendien kan blurring bijdragen aan het normaliseren van alcoholgebruik doordat mensen op meer plekken geconfronteerd worden met alcohol. Dit is extra riskant voor bijvoorbeeld jongeren. Op dit moment is blurring (nog niet) wettelijk toegestaan, maar mogelijk komt hier in de toekomst verandering in.

Gemeenten zullen dan bekijken hoe in Gooi en Vechtstreek blurring kan worden tegengegaan.

6.2 Alcoholbeleid bij subsidies en vergunningen

Gemeenten houden hun alcoholbeleid bij het verstrekken van subsidies en vergunningen opnieuw tegen het licht. Ze onderzoeken in de eerste helft van de looptijd van dit PHP welke mogelijkheden er zijn, naast de bestaande wet- en regelgeving t.a.v.:

- het verlenen van ontheffingen voor de verkoop van alcohol op evenementen. Gemeenten kunnen, op grond van artikel 35 DHW, ontheffingen verlenen waarmee tijdens evenementen alcohol kan worden geschonken. Onderzocht wordt welke aanvullende voorwaarden gemeenten kunnen stellen m.b.t. het verkopen van alcohol bij evenementen en de mogelijkheid om geen ontheffing te verlenen aan evenementen waarbij de hoofddoelgroep onder de 18 jaar is.
- alcoholgebruik bij gesubsidieerde organisaties en activiteiten. Bijvoorbeeld het verbod op alcoholpromotie, het verbod op schenken van alcohol bij activiteiten waarbij de hoofddoelgroep minderjarig is en het bieden van alternatieven zonder alcohol.
- alcoholgebruik bij activiteiten waarvoor vergunningen worden verleend. Bijvoorbeeld het verbod op alcoholpromotie, het verbod op schenken van alcohol bij activiteiten waarbij de hoofddoelgroep minderjarig is en het bieden van goede alternatieven voor alcohol.

Op basis van de mogelijkheden en voor- en nadelen nemen gemeenten in 2022 een besluit over aanvullende regelgeving m.b.t. alcohol bij het beleid voor het verlenen van ontheffingen, subsidiebeleid en evenementenbeleid.

Alcoholgebruik bij evenementen

Uit Jeugdkaartonderzoek (2019) blijkt dat minderjarigen in Gooi en Vechtstreek het makkelijk vinden bij evenementen aan alcohol te komen. Voor veel alcoholverstrekkers is het naleven van de leeftijdsgrens en van het verbod op doorschenken lastig. Voor de naleving bij evenementen geldt dit nog sterker vanwege de schaalgrootte, tijdelijke arbeidskrachten en het gebrek aan een structurele controle systematiek.

Aanvullend informeren gemeenten en GGD GHOR regio Gooi en Vechtstreek evenementenorganisatoren over het belang van naleving van de leeftijdsgrens en het niet doorschenken bij dronkenschap, maar ook over effectieve maatregelen (zoals duidelijke communicatie met bezoekers, leeftijdscontrole systemen, inperken schenktijden, aanbieden van alternatieven, etc.).

We streven er naar dat eind 2024:

- De lokale verordeningen van gemeenten met het oog op preventie van (overmatig) alcoholgebruik waar nodig en mogelijk op elkaar zijn afgestemd.
- Geen alcohol wordt geschonken door de detailhandel of in de dienstverlening in de regio (blurring).
- Gemeenten (in 2022), naast de bestaande wet- en regelgeving, een besluit hebben genomen over aanvullende regelgeving m.b.t. alcoholgebruik bij het verlenen van ontheffingen, subsidie- en evenementenbeleid.

7. Dit gaan we doen: toezicht en handhaving

Zoals vastgelegd in de DHW, zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van toezicht en handhaving. De toezichthoudende taak in Gooi en Vechtstreek is belegd bij centrumgemeente Hilversum. De afhandeling van de constateringen en de eventuele handhaving wordt door de individuele gemeenten uitgevoerd. Ook de eventuele bezwaar- en beroepsprocedures zijn de verantwoordelijkheid van de individuele gemeenten.

Ter uitvoering van de handhavingstaken hebben de gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek in 2017 een gezamenlijk opgestelde Sanctiestrategie Drank- en Horecawet & horeca-exploitatie en een daarbij behorend Stappenplan Drank- en Horecawet sanctietabel DHW vastgesteld ([bijlage 4](#)).

Bij het constateren van overtredingen van wet- en regelgeving wordt als algemeen uitgangspunt gesteld dat er in beginsel altijd tegen overtredingen wordt opgetreden. Daarnaast worden in dit kader de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Bij aanpak van overtredingen wordt de sanctiestrategie gevolgd.
- Bij het beoordelen van een overtreding en het bepalen van de juiste sanctie wordt rekening gehouden met:
 - de mogelijke gevolgen van die overtreding;
 - de omstandigheden waaronder die overtreding is begaan;
 - de houding en het gedrag van de overtreder;
 - de voorgeschiedenis van de overtreder;
 - het subsidiariteit-, proportionaliteits- en evenredigheidsbeginsel.

De wettelijke bevoegdheid tot het doen naleven van wetten en regels is gelegen in artikel 125 van de Gemeentewet en in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht. In bijzondere gevallen is de handhavingsbevoegdheid geregeld in de desbetreffende wet, in het kader van de horeca in de DHW en de APV. Verder zijn in de artikelen 172 t/m 178 van de Gemeentewet diverse bevoegdheden toegekend aan de burgemeester in het kader van handhaving van de openbare orde, het toezicht op openbare gelegenheden, ordeverstoring vanuit woningen, ongeregelde horeca en dergelijke.

In de sanctiestrategie worden de volgende handhavingsinstrumenten toegepast:

- Proces verbaal, opgemaakt door een Boa;
- Boeterapport;
- Dwangsom;
- Intrekken/schorsen DHW-vergunning;
- Tijdelijk stilleggen alcoholverkoop in de detailhandel;
- Toepassen bestuursdwang (sluiting, bezoekers verwijderen);
- Bestuurlijke boete opleggen.

Voor de uitvoering van toezicht en handhaving wordt de werkwijze uit het PHP 2017 t/m 2020 gecontinueerd, waarbij een aantal aanpassingen is gedaan. Deze aanpassingen worden in dit hoofdstuk beschreven.

7.1 Vergroten effectiviteit toezicht

De naleving van de leeftijdsgrens door alcoholverstrekkers is de afgelopen paar jaar nauwelijks verbeterd. Ook blijkt dat boa's maar weinig 'heterdaad' constateringen doen. Dit heeft enerzijds te maken met de bekendheid van de boa's in de regio en anderzijds met het feit dat boa's slechts op een beperkt aantal momenten per jaar aanwezig zijn bij een alcoholverstrekker. Om de ambitieuze doelstellingen uit het preventieakkoord m.b.t. naleving van de leeftijdsgrens te bereiken, is aanscherping van de huidige toezichtmethoden noodzakelijk. Met deze aangescherpte toezichtmethoden wordt getracht met hetzelfde budget effectiever toezicht te kunnen houden.

Risico gestuurd toezicht

Uit Mysteryshoponderzoek (2018) blijkt dat de naleving van de leeftijdsgrens door supermarkten de afgelopen jaren is verslechterd. Ook verdient de naleving bij sportkantines aandacht. Uit Jeugdkaartonderzoek (2019) blijkt tevens dat jongeren aangeven bij evenementen gemakkelijk aan alcohol kunnen komen. Daarom ligt er de komende jaren extra nadruk op toezicht bij supermarkten, sportkantines en evenementen.

De toezichtfrequentie wordt risico gestuurd ingericht. Op basis van de volgende informatie bepalen gemeente de toezichtfrequentie per alcoholverstrekker:

- Resultaten van het tweejaarlijks Mysteryshoponderzoek.
- Signalen die gemeenten ontvangen over de verkoop van alcohol aan minderjarigen.
- Resultaten van Jeugdkaart onderzoek, waarbij onder jongeren wordt onderzocht bij welke verkooppunten zij alcohol (proberen te) kopen.

Deze informatie leidt tot een toezichtfrequentie per alcoholverstrekker, variërend van 1x per 2 jaar tot 4x per jaar, mogelijk in combinatie met de testkopermethode (zie hieronder).

Testkopermethode

Om de effectiviteit van het toezicht op de naleving van de leeftijdsgrens door alcoholstrekken te verbeteren, wordt gebruik gemaakt van de testkopermethode. Een aantal gemeenten in Nederland (waaronder Hilversum, Utrecht, Rotterdam, Groningen en Eindhoven) heeft zeer goede ervaringen met de inzet van jonge testkopers bij de handhaving van de alcoholleeftijdsgrens van 18 jaar.

Bij de testkopermethode worden jongeren (minderjarig of meerderjarig) die niet onmiskenbaar 18 jaar of ouder zijn, ingezet om te constateren of de leeftijd goed wordt vastgesteld en of er al dan niet aan hen alcohol wordt verkocht of verstrekt. Met deze werkwijze kan in korte tijd een groot aantal controles worden uitgevoerd, waarbij de testkopers alcohol bestellen en de toezichthouder observeert.

Als de wijze waarop testkopers worden ingezet op een zorgvuldige en geprotocolleerde wijze wordt uitgevoerd, is er geen sprake van ontoelaatbaar uitlokken. Jurisprudentie heeft aangetoond dat deze wijze van werken juridisch aanvaardbaar is, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan (op grond van aanbevelingen zoals die zijn gedaan door de NVDI en STAP in een [factsheet](#)). Daar waar testkopers goed worden ingezet is de aanvankelijke weerstand tegen deze methode verdwenen en neemt de naleving van de leeftijdsgrens door alcoholverstrekkers toe.

Gehanteerde werkwijze:

1. Aan alle verkoopkanalen (detailhandel, paracommercie en horeca) wordt vooraf duidelijk gecommuniceerd dat de testkopermethode in 2021 en volgende jaren in de regio zal worden toegepast.
2. Een aantal keer per jaar wordt de testkopermethode ingezet, door middel van een testkoperactie. Het plannen van de testkoperacties is belegd bij centrumgemeente Hilversum, omdat per actie gewerkt wordt met koppels van één of meer testkopers en een (regionaal opererende) boa van gemeente Hilversum.
3. Gemeenten dragen op basis van lokale hotspotlijsten, zoals die op grond van Jeugdkaartonderzoek (2019) en lokale signalen zijn opgesteld, locaties aan die in aanmerking komen voor de testkopermethode. Deze lijsten bevatten locaties/evenementen die worden genoemd door wijkexperts en/of jongeren als locaties waar alcohol aan 18-minners wordt verstrekt.
4. De betrokken boa neemt de testkopers mee en laat deze een aankoop poging doen.
5. De ondernemer wordt zo spoedig mogelijk, op dezelfde avond, na de actie aangesproken. Hoe sneller terugkoppeling na de aankoop, hoe hoger de leercurve. Wanneer de boa constateert dat de leeftijd niet op de juiste manier door de ondernemer is vastgesteld, dan kan de betrokken gemeente overgaan tot het opleggen van een bestuurlijke sanctie.
6. Na iedere overtreding van artikel 20 lid 1 Drank- en Horecawet wordt eerst een voornemenbrief naar overtreder verzonden met een zienswijzemogelijkheid. Vormt de gegeven zienswijze geen reden om van handhaving af te zien, dan wordt een bestuurlijke boete van € 1.360,- opgelegd. Bij herhaalde overtreding van hetzelfde artikel kan de DHW-vergunning worden ingetrokken.

Uitruil van boa's met andere regio's

Boa's in Gooi en Vechtstreek worden veelal herkend door alcoholverstrekkers. Dit beïnvloedt de effectiviteit van het toezicht. Tevens informeren ondernemers vaak direct hun collega's. Een bredere pool van boa's die verspreid over een groter gebied worden ingezet is daarom wenselijk. Gooi en Vechtstreek onderzoekt met andere regio's of de uitruil van boa's mogelijk is. De wijze van uitvoering, condities en tijdstippen worden in overleg met desbetreffende regio bepaald. Na afloop van de actie(s) worden de resultaten via de media gecommuniceerd.

7.2 Aanpassing sanctiestrategie

In 2021 zal naar alle waarschijnlijkheid de Alcoholwet, als opvolger van de Drank- en Horecawet, in werking treden. Het is duidelijk dat deze nieuwe wet moet leiden tot het opstellen van een nieuwe sanctiestrategie en bijbehorend stappenplan. Totdat bekend wordt wanneer de Alcoholwet in werking zal treden, zal de in 2017 vastgestelde sanctiestrategie ongewijzigd worden gevolgd en het in 2018 gewijzigde stappenplan worden gehanteerd door de regiogemeenten.

7.3 Evaluatie convenantmethode

In 2019 heeft een 20 tal Hilversumse horecaondernemers zich verenigd om zelf in samenwerking met Bureau Objectief leeftijdscontroles uit te laten voeren via de zogenoemde 'convenantmethode'.

Enkele thema's in de nieuwe Alcoholwet (nog niet vastgesteld):

- Wederverstreking van alcohol door een volwassene aan een minderjarige wordt strafbaar.
- Prijsacties van meer dan 25% zijn niet langer mogelijk.
- Toezicht op de naleving van de leeftijdsgrens bij de online verkoop van alcohol wordt belegd bij de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA).

Doel van deze methode is dat de horeca door Bureau Objectief wordt gecontroleerd op artikel 20, lid 1 van de Drank- en Horecawet – "Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt."

Bureau Objectief geeft dezelfde dag nog een terugkoppeling indien men de “fout” ingaat. Hierdoor kan de ondernemer sturen op de zwakke plekken binnen zijn onderneming.

Ondernemers betalen zelf voor de inzet van Bureau Objectief. Als tegenprestatie is de gemeente terughoudend met het toezicht op de deelnemende horecaondernemers, voor wat betreft artikel 20, lid 1 van de DHW tenzij blijkt dat men 3 keer de “fout” is ingegaan. In dat geval valt de ondernemer terug naar het reguliere toezicht van de gemeente, maar blijft ook nog gecontroleerd worden door Bureau Objectief.

In 2021 wordt de Hilversumse pilot geëvalueerd en wordt besloten of de naleving dermate is verbeterd dat de pilot wordt gecontinueerd. Op basis van deze bevindingen kan de convenantmethode ook worden uitgevoerd in andere gemeenten, mits hiervoor voldoende draagvlak is.

7.4 Aanpak doorschenken

Vooral 18-24 jarigen drinken flinke hoeveelheden tijdens het uitgaan. De DHW verbiedt doorschenken bij dronkenschap, maar in de praktijk blijkt dit nauwelijks te worden nageleefd. Te meer daar barpersoneel moeilijk herkent wanneer een persoon in ‘kennelijke staat van dronkenschap’ verkeert. In navolging van o.a. gemeente Rotterdam start Gooi en Vechtstreek een pilot voor de aanpak van doorschenken. De pilot start met een Mysteryshoponderzoek, waarmee wordt onderzocht in welke mate het verbod op doorschenken wordt nageleefd per verkoopkanaal in Gooi en Vechtstreek. Een brede werkgroep van horeca, gemeente, politie en GGD geeft de pilot vervolgens vorm, waarbij de volgende uitgangspunten gelden:

- Betrek de horeca (en andere stakeholders) bij de aanpak en spreek een gezamenlijke norm rondom dronkenschap en doorschenken af.
- Train het horecapersoneel in het naleven van deze norm.
- Communiceer de norm naar het uitgaanspubliek.

Toezicht en handhaving kunnen hierbij als sluitstuk worden ingezet, maar heeft niet de prioriteit in deze pilot.

7.5 Dealen bij school

Er is een belangrijke relatie tussen beschikbaarheid en gebruik van drugs. Het hoge percentage scholieren (19%) dat aangeeft dat er wordt gedeald bij school baart gemeenten daarom zorgen.

Een betere aanpak en samenwerking is nodig om dealen bij school tegen te gaan. Overleg met gemeenten, scholen en politie is opgestart en moet leiden tot een regionale werkwijze, die per school leidt tot (samenwerkings)afspraken en een forse afname van het dealen bij school. Het streven is deze aanpak op te nemen in de lokale integrale veiligheidsplannen en in het schoolveiligheidsbeleid van iedere VO school. Dit onderwerp wordt geagendeerd bij het driehoeksoverleg tussen de gemeente, de politie en het openbaar ministerie, waarbij de huidige aanpak in de regio wordt besproken en aangescherpt. De GGD agendeert het thema in individuele schoolgesprekken die naar aanleiding van de Gezondheidsmonitor Jeugd plaatsvinden.

7.6 Aanpak drankkoerier

Er zijn incidenten met de illegale verkoop van drank (aan minderjarigen) in Gooi en Vechtstreek door zogenoemde ‘drankkoeriers’. In 2017 moest een drankkoerier in de regio hiervoor een flinke boete betalen. Toch lijken er nog steeds één of meerdere drankkoeriers in de regio actief. Gemeenten hebben het voornemen hier streng tegen op te treden, waarbij maatwerk per geval nodig is. Om voldoende informatie in te zamelen over deze drankkoerier(s) geeft gemeente Hilversum opnieuw bekendheid aan het regionale meldpunt drankkoeriers.

We streven ernaar dat eind 2024:

- Tweemaal een Mysteryshoponderzoek is uitgevoerd, dat heeft geleid tot een verbetering van de naleefcijfers voor elk verkoopkanaal (supermarkten 85%; slijterijen 92%; cafetaria 80%; horeca 75%; sport 68%).
- Er op basis van de nieuwe Alcoholwet een nieuwe vastgestelde sanctiestrategie met bijbehorend stappenplan is vastgesteld in elke gemeente.
- Een herijking van de hotspots heeft plaatsgevonden a.d.h.v. het Jeugdkaartonderzoek.
- Op basis van een risicoprofiel per alcoholverstrekker jaarlijks de toezichtfrequentie is bepaald.
- De effectiviteit van het toezicht is verbeterd.
- Een pilotaanpak doorschenken is uitgevoerd.
- Signalen m.b.t. dealen bij school adequaat worden opgepakt.
- De bekendheid van het meldpunt drankkoerier bij scholen en ouders is toegenomen.

8. Coördinatie, monitoring en financiering

Voor de periode 2021/2022 en de periode 2023/2024 worden de activiteiten uit dit PHP geconcretiseerd in een uitvoeringsprogramma. Dit biedt de mogelijkheid de activiteiten tussentijds bij te stellen. Het uitvoeringsprogramma wordt zowel ambtelijk als bestuurlijk vastgesteld.

8.1 Coördinatie

- De regiefunctie voor dit PHP is belegd bij gemeente Hilversum (vanuit haar rol als centrumgemeente beleid, toezicht en handhaving) en de GGD (preventie).
 - Een werkgroep met vertegenwoordigers vanuit gemeenten (gezondheid, vergunning, toezicht, handhaving), GGD, verslavingszorg, onderwijs, horeca, sport, winkels en ouders is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit PHP. Dit is een samenvoeging van twee bestaande werkgroepen:
 - De ambtelijke werkgroep PHP.
 - De werkgroep 'Stop alcoholgebruik onder de 18 jaar', met vertegenwoordigers vanuit stakeholders.
- Daarmee ontstaat een breed platform voor beleid en uitvoering.
- Een ambtelijke werkgroep toezicht bespreekt elk kwartaal de voortgang van regelgeving, toezicht en handhaving.

8.2 Monitoring, evaluatie en bijstelling

Met behulp van diverse onderzoeken/monitors wordt het PHP (tussentijds) gemonitord, geëvalueerd en bijgesteld:

- Gezondheidsmonitor jeugd: 2023 (resultaten 2024).
- Gezondheidsmonitor volwassenen/ouderen: 2020 (resultaten 2021).
- Antenne trendonderzoek: jaarlijks komt een andere doelgroep aan bod.
- Ouderonderzoek: 2021 en 2024.
- Monitoring alcoholgeregistreerde incidenten: jaarlijks.
- Mysteryshoponderzoek leeftijdsgrens:
 - 2021, 2023 regulier Mysteryshoponderzoek.
 - 2024: Jeugdkaartonderzoek voor herijking hotspots.
- Mysteryshoponderzoek, als onderdeel van de pilot doorschenken bij dronkenschap: 2022.
- Aantal uitgevoerde controles en opgelegde sancties: jaarlijks.

8.3 Financiën

De benodigde financiën voor de uitvoering van dit PHP zijn gelijk aan de uitvoering van het PHP 2017 t/m 2020, en worden als volgt bekostigd:

- Jaarlijks is een bedrag van €47.000,- beschikbaar voor de uitvoering van de activiteiten uit dit PHP (ondergebracht in de begroting Bescherming en Opvang). [Bijlage 2](#) geeft een overzicht van de financiering van de activiteiten uit het PHP vanuit dit budget.
- De inzet van de verslavingszorg wordt bekostigd vanuit de inkoop (preventieve) verslavingszorg. Dit valt binnen de begroting Bescherming & Opvang. Vanuit deze begroting worden de preventieve verslavingszorgvoorzieningen ingekocht, waarbij een budgetplafond geldt. Voor de periode 2021 t/m 2024 wordt voor de preventieve verslavingszorg dezelfde inzet begroot als in 2020 ([zie bijlage 3](#)).
- Mysteryshoponderzoek wordt, net als voorgaande jaren, bekostigd vanuit lokale middelen en worden per onderzoek separaat gefactureerd aan alle gemeente vanuit centrumgemeente Hilversum.
- Toezicht wordt, in opdracht van de regiogemeenten, centraal uitgevoerd door gemeente Hilversum en wordt per kwartaal gefactureerd. De huidige heeft een looptijd van 1 januari 2019 t/m 1 januari 2022. Daarna dient een nieuwe overeenkomst te worden afgesloten.
- De GGD beschikt over capaciteit (16 uur/week, verdeeld over een beleidsadviseur en gezondheidsbevorderaar) voor de uitvoering van de maatregelen.
- De Gezondheidsmonitoren Jeugd, Volwassenen en Ouderen worden uitgevoerd vanuit de begroting van de GGD.
- De inzet van lokale ambtenaren wordt uitgevoerd vanuit de lokale capaciteit van gemeenten.

Literatuurverwijzingen

- Babor e.a. (2010). Alcohol no ordinary community. Oxford.
- Bureau Objectief (2019). Jeugdkaardonderzoek Gooi en Vechtstreek. Bureau Objectief. Nijmegen.
- Jellinek, Hogeschool van Amsterdam (2017, 2018, 2019). Antenne onderzoeken. Jellinek, Hogeschool van Amsterdam. Amsterdam.
- Lammers, J. Alberti, I. van t Klooster, B. Bouts, M. (2019). Richtlijnen verslavingspreventie. Trimbos Instituut. Utrecht.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (202). Handreiking DHW. Geraadpleegd van www.handreikingdhw.nl.
- Nijkamp, L. (2020). Dronkenschap en doorschenken: van intentie naar actie. Trimbos Instituut en Bureau Objectief. Utrecht.
- Nijkamp, L. (2018). Lachgas: van zorgen naar acties. Trimbos Instituut. Utrecht.
- Nuchter (2015). Nalevingsonderzoek Gooi en Vechtstreek. Nuchter. Nijmegen.
- Nuchter (2016). Nalevingsonderzoek Gooi en Vechtstreek. Nuchter. Nijmegen.
- Nuchter (2017). Nalevingsonderzoek Gooi en Vechtstreek. Nuchter. Nijmegen.
- Nuchter (2018). Nalevingsonderzoek Gooi en Vechtstreek. Nuchter. Nijmegen.
- Regio Gooi en Vechtstreek (2017). Beleidsplan Bescherming en Opvang. Bussum.
- Reynolds R.J. (2003). Building confidence in our communities. Londen.
- Rijksoverheid (2017). Drank- en Horecawet. Den Haag.
- Rijksoverheid (2018). Nationaal Preventieakkoord. Den Haag.
- Rijksoverheid (2020). Opiumwet. Den Haag.
- Rijksoverheid (2020). Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024. Den Haag.
- Sintenie, R. van Dalen, W.E. (2019). De inzet van testkopers bij de handhaving van de alcoholleeftijdsgrens van 18 jaar. NVDI/STAP. Geraadpleegd van <http://www.dhwininspecteur.nl/wp-content/uploads/2019/09/Factsheet-testkopers-bij-de-handhaving-van-de-alcoholleeftijdsgrens-van-18-jaar.pdf>
- Tuithof, M. van Dorsselaer, S. Monshouwer, K. (2018). Middelengebruik onder studenten van 16-18 jaar op het MBO en HBO. Trimbos Instituut. Utrecht.
- Van Acker, M.B. (2016). Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. GGD Gooi en Vechtstreek: Bussum.
- Van Acker, M.B. (2016). Gezondheidsmonitor Jeugd. GGD Gooi en Vechtstreek. Bussum.
- Van der Veer, J. (2020). Regionaal Preventieprogramma. GGD Gooi en Vechtstreek. Bussum.
- Van Amsterdam, J.G.C. (2009). Ranking van Drugs. RIVM. Bilthoven.
- Verbeek, M. e.a. (2017). Alcoholgebruik onder 55 plussers. Utrecht.

Bijlage 1: Evaluatie PHP 2017 t/m 2020

Evaluatie doelstellingen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de mate waarin de doelstellingen uit het PHP 2017 t/m 2020 zijn behaald.

Doelstelling	Eind 2020	Behaald?	Toelichting
In 2020 is het aantal jongeren dat onder de 16 jaar nog nooit alcohol heeft gedronken toegenomen tot meer dan 75% (was 66% in 2015)	73% (2019)	Grotendeels	Percentage jongeren dat nog nooit heeft gedronken is flink gestegen, maar de doelstelling van 75% is net niet gehaald.
In 2020 vindt 80% van de ouders 18 jaar of ouder een goede startleeftijd voor het drinken van alcohol (was 50% in 2016)	66% (2019)	Deels	Hoewel het percentage ouders dat 18 jaar of ouder een goede startleeftijd vindt is gestegen, is de doelstelling van 80% nog niet gerealiseerd.
In 2020 is het percentage binge drinkers van onder de 16 jaar afgenomen naar minder dan 15% (was 20% in 2015) en onder de 18 jaar naar 40% (was 52% in 2015)	Onder de 16: 16% Onder de 18: 40%	Grotendeels	De doelstelling voor binge drinken onder de 16 jaar is bijna behaald. De doelstelling voor binge drinken onder de 18 jaar is behaald.
In 2020 is het aantal jonge mensen onder de 18 jaar dat is opgenomen met een alcoholvergiftiging gedaald tot minder dan 25 per jaar (was jaarlijks ca. 30)	27 (2019)	Deels	Aantal opnamen is afgenomen, maar doel van 25 per jaar is niet behaald.
In 2020 is het percentage jong volwassenen tussen de 19 en 24 jaar dat zwaar drinkt afgenomen tot minder dan 10% (was 13% in 2012)	11% (2016) Nieuwe cijfers zijn pas in 2021 bekend	Onbekend	Het percentage zware drinkers was in de laatste meting (2016) afgenomen. In 2021 worden de cijfers van de Gezondheidsmonitor Volwassenen 2020 bekend en kan worden bepaald of de doelstelling is bereikt.
In 2020 is het percentage volwassenen van 55 jaar en ouder dat overmatig drinkt afgenomen naar 10% (was circa 15% in 2012) (uitschieter van 19% in leeftijdscategorie 60 -64)	12% (2016) Nieuwe cijfers zijn pas in 2021 bekend	Onbekend	Het percentage overmatig drinkers was in de laatste meting (2016) afgenomen. In 2021 worden de cijfers van de Gezondheidsmonitor Volwassenen/Ouderen 2020 bekend en kan worden bepaald of de doelstelling is bereikt. Nb. Intussen is de norm voor overmatig drinken aangescherpt, waardoor volgens de nieuwe norm een groter percentage van de bevolking in Gooi en Vechtstreek overmatig drinker is.
In 2018 is inzichtelijk wat scholen aan het versterken van de algemene weerbaarheid van leerlingen doen en welk passend aanbod beschikbaar is, gerelateerd aan de wensen van het onderwijs.	Behaald	Behaald	Hierbij is aangesloten bij het Gezonde Schoolthema Welbevinden/Roken-, alcohol- en drugspreventie op school. 29 (po en vo) scholen hebben in dit kader extra ondersteuning (Gezonde School adviseur en budget voor de aanpak) ontvangen.
In 2018 wordt op basis van een nulmeting bepaald welk percentage van de scholen in 2020 het thema weerbaarheid als vast onderdeel in het lesprogramma van groep 8 van het BO en in het eerste leerjaar van het VO hebben.	Behaald	Behaald	
In 2020 is de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in supermarkten en slijterijen gestegen tot meer dan 95% (was 83%, resp. 84% in 2016).	Supermarkten: 66% Slijterijen: 89% (laatste cijfers uit 2018)	Nee	De naleving onder supermarkten is teruggelopen. De naleving door slijterijen is wel licht verbeterd.
In 2020 is de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in de commerciële horeca gestegen tot meer dan 80% (was 66% in 2016).	64% (laatste cijfers uit 2018) ¹⁰	Nee	De naleving door commerciële horeca is vrijwel gelijk gebleven.
In 2020 is de naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in de para-commerciële horeca	57% (laatste cijfers uit 2018) ¹⁰	Deels	De naleving is behoorlijk verbeterd, maar de beoogde 60% is niet bereikt.

¹⁰ In verband met de coronasituatie, vindt pas in 2021 een nieuwe meting plaats.

(sportkantines en verenigingen) gestegen tot meer dan 60% (was 45% in 2015).			
In 2018 is het aantal alcohol gerelateerde incidenten inzichtelijk en in 2020 afgenomen t.o.v. de nulmeting in 2018.	Niet bekend	Niet bekend	Juiste registratie door SEH en politie bleek niet mogelijk. Daarom is er geen totaalbeeld. Wel zijn cijfers van de alcoholpoli, RAV en HALT beschikbaar: RAV 2019: 12 incidenten HALT 2019: 23 Alcoholpoli 18- 2019: 27

Realisatie activiteiten

Op basis van het PHP is voor de periode 2017/2018 en 2019/2020 een uitvoeringsprogramma opgesteld en uitgevoerd. Vrijwel alle elementen uit dit uitvoeringsprogramma zijn succesvol uitgevoerd.

In onderstaande tabel is per product uit het uitvoeringsprogramma de status weergegeven. Naast de beschreven producten, zijn ook extra activiteiten uitgevoerd. Een voorbeeld hiervan is de intentieverklaring 'Stop alcoholgebruik onder de 18 jaar', die in november 2018 door bijna 200 organisaties (supermarkten, scholen, slijterijen, horeca, gemeenten, Jeugd en Gezin, Halt, Jellinek, sportverenigingen) uit de regio Gooi en Vechtstreek werd ondertekend. Ook ontvingen bijna 25 sportverenigingen extra individuele ondersteuning bij hun alcoholbeleid. En in september 2019 startte de regionale campagne *Hier fix je NIX*.

Product	Status
Mysteryshoponderzoek	Gerealiseerd. In 2020 uitgesteld naar 2021 vanwege corona
Emovo-onderzoek/ Gezondheidsmonitor Jeugd	Gerealiseerd
Ouderonderzoek	Gerealiseerd in 2018. In 2020 uitgesteld naar 2021 vanwege corona
Antenne trendonderzoek Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS)	Gerealiseerd
Versterken regionale netwerk	Gedeeltelijk gerealiseerd. Blijvend nodig om dit netwerk te versterken
NIX18 Campagne	Gerealiseerd
Mentaal welbevinden/weerbaarheid leerlingen	Gerealiseerd
Continuering activiteiten op het VO door Jeugd en Gezin en Jellinek	Gerealiseerd
Draaiboek schoolfeesten	Vooralsnog geen behoefte
Preventieve adviesgesprekken	Gerealiseerd. Veel meer dan verwacht.
Sportverenigingen	Gerealiseerd
Peergroup voorlichting (16-18 jaar)	Gedeeltelijk gerealiseerd. I.v.m. afgelasting van diverse evenementen minder dan beoogd
Training vroegsignalering alcohol door 0-de en 1 ^e lijn	Gerealiseerd
30 dagen zonder alcohol/IK PAS	Gerealiseerd
Publiekscampagne alcoholmatiging	Gedeeltelijk gerealiseerd. Vooronderzoek en een pilot zijn uitgevoerd. I.v.m. de ontwikkeling van een landelijke publiekscampagne die begin 2020 van start zou gaan, is i.v.m. kostenbesparing en efficiëntie besloten regionaal bij de landelijke campagne aan te sluiten. I.v.m. de coronacrisis is deze campagne tot nader order uitgesteld.
Online Zelfhulp Alcohol	Gerealiseerd
Moti-55	Niet gerealiseerd. Meer inzet bleek nodig voor deskundigheidsbevordering 'signaleren en bespreekbaar maken'. Bereik van de doelgroep 55-plus voor de interventie Moti-55 bleek meer inzet te behoeven.
LVB aanbod	Gerealiseerd
Peergroepeducatie Unity (18-35 jaar)	Gedeeltelijk gerealiseerd. I.v.m. afgelasting van diverse evenementen minder dan beoogd
Beleidsadvisering en ondersteuning rond evenementen	Gerealiseerd
Pilot samenwerking handhavers en mysteryshoppers	Gerealiseerd
Hotspots inventariseren	Gerealiseerd
Toezicht	Gerealiseerd
Meldpunt drankkoerier	Gerealiseerd. Blijvende aandacht is nodig, vanwege nieuwe drankkoeriers
Besluit inzet bodycams	Niet gerealiseerd (het bleek niet haalbaar om opnames van de bodycam in te zetten, om daarmee jongeren/ouders op een later moment te confronteren)
Handhaving	Wordt lokaal georganiseerd
Registratie en nazorg alcohol geregistreerde incidenten	Gedeeltelijk gerealiseerd. Nazorg uitgevoerd, maar het is nog niet gelukt om betrouwbare Politie- en SEH gegevens te verkrijgen. Deze zijn wel beschikbaar van de Alcoholpoli, RAV en HALT

Bijlage 2: Overzicht activiteiten 2021 t/m 2024

Interventie	Setting							Doelgroep			Financiering*			
	School	Thuis/ individueel	Zorg	Openb. ruimte/ evenementen	Horeca/ winkels	Sport	Werk	12-24	ouders	55-75	2021	2022	2023	2024
Ouderavonden over diverse thema's (alcohol, roken, blowen, lachgas, gaming) waarbij aandacht is het belang van preventie van (overmatig) alcoholgebruik tot 24 jaar	x	x				x			x		4K	4K	4K	4K
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg Bescherming & Opvang.			
Experimenteren met (digitale) ouder-kind ouderavonden		x						x	x		1,5K	1K	1K	1K
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Ouderpanel		x							x		0,5K	0,5K	0,5K	0,5K
Onderzoeken of vanuit IJslands model lokaal meer kan worden ingezet op georganiseerde vrijetijdsbesteding											-	-	-	-
Deskundigheidsbevordering rondom diverse thema's (tabak, alcohol, blowen, lachgas, gaming, overmatig medicijngebruik)	x		x					x		x	-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Ondersteuning scholen met behulp van Gezonde School-Aanpak 1. Roken, alcohol- en drugspreventie; 2. Welbevinden op school	x							x			-	-	-	-
Verspreiden landelijke e-learning 'verantwoord alcohol schenken'				x	X	x		x		x	-	-	-	-
Stimuleren landelijk beschikbare training in bespreekbaar maken van alcoholgebruik bij zwangeren			x					x			-	-	-	-
Nieuwsbrief Gezonde Sportvereniging						x		x	x	x	-	-	-	-
Verspreiden leeftijdschecker bij sportverenigingen						x					-	-	-	-
Regionale/lokale uitrol van landelijke campagne alcoholmatiging volwassenen/ouderen		x	x						x	x	6K	10K	6K	6K
Continuering regionale campagne Hier fix je NIX, waar ook landelijke uitingen NIX18 in worden ondergebracht (zoals <i>Zien drinken</i>)		x			x	x		x	x		10K	10K	12K	10K

Interventie	Setting							Doelgroep			Financiering*			
	School	Thuis/ individueel	Zorg	Openb. ruimte/ evenementen	Horeca/ winkels	Sport	Werk	12-24	ouders	55-75	2021	2022	2023	2024
<i>doet drinken)</i>														
Landelijke/regionale campagne IkPas/30dagengezonder		x						x	x	x	0,5K	0,5K	0,5K	0,5K
											30dagengezonder vanuit begroting GGD.			
Peervoorlichting op evenementen/ in de uitgaanssetting		x		x				x			-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Ondersteuning/ financiering Helder op school programma (alcohol, roken, blowen, lachgas), als onderdeel van de Gezonde School-aanpak	x							x	x		8,5K	8,5K	8,5K	8,5K
Preventief adviesgesprek		x						x	x		-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Online zelfhulp	x	x	x				x	x	x		-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Open inloopsprekuren Mbo	x	x						x			-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Moti-4 trajecten voor jongeren van 14-24 jaar die beginnend problematisch bezig zijn met middelengebruik, gokken of gamen of al verslaafd zijn		x	x					x			-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Moti-55 trajecten (bij beginnend problematisch alcoholgebruik bij 55-plussers)		x	x							x	-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Alcoholpoli voor jongvolwassenen die na alcoholintoxicatie in ziekenhuis zijn opgenomen		x	x					x	x		5K	5K	5K	5K
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
KOPP/KOV programma voor jongeren waar spanningen thuis zijn (rondom psychische problematiek/verslavingsproblematiek ouders)		x	x					x			-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Drugstestservice		x						x			-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop			

Interventie	Setting							Doelgroep			Financiering*			
	School	Thuis/ individueel	Zorg	Openb. ruimte/ evenementen	Horeca/ winkels	Sport	Werk	12-24	ouders	55-75	2021	2022	2023	2024
											(preventieve) verslavingszorg			
Uitvoering toezicht (met verbeterde effectiviteit)				x	x	x					vanuit budget/formatie toezicht en handhaving gemeenten			
Aanpassen sanctiestrategie aan de hand van de nieuwe Alcoholwet				x	x	x					-	-	-	-
Evaluatie convenantmethode											-	-	-	-
Pilot (met mogelijk een vervolg) voor toezicht en handhaving op (doorschenken bij dronkenschap)					x	x		x		x	5K	7,5K	2K	1K
											indien gewenst aanvullend toezicht/handhaving gemeenten vanuit budget/formatie gemeenten			
Afstemming dealen bij school	x										-	-	-	-
Aanpak drankkoerier				x							-	-	-	-
Uitvoering handhaving											vanuit budget/formatie toezicht en handhaving gemeenten			
Mysteryshoponderzoek leeftijdsgrens					x	x					vanuit budget/formatie toezicht en handhaving gemeenten			
Ouderonderzoek	x	x							x		6K	-	-	8K
Antenne onderzoek	x		x	x	x	x		x			-	-	-	-
											Inzet verslavingszorg vanuit regionale inkoop (preventieve) verslavingszorg			
Gezondheidsmonitor Jeugd	x	x						x			-	-	-	-
Gezondheidsmonitor volwassenen/ouderen		x						x	x	x	-	-	-	-
Registratie alcoholgeregistreerde incidenten			x								-	-	-	-
Nieuwe activiteiten n.a.v. actuele ontwikkelingen											-	-	7,5K	2,5K

* In de tabel zijn de kosten weergegeven voor de activiteiten die worden bekostigd uit het jaarlijkse bedrag van €47.000,- het PHP. De begroting voor preventieve verslavingszorg is gespecificeerd in [bijlage 3](#). Mysteryshoponderzoek, toezicht en handhaving wordt door de individuele gemeenten bekostigd. De GGD en gemeenten beschikken over capaciteit voor de uitvoering van de activiteiten uit deze bijlage. Zie [paragraaf 8.3](#) voor verdere toelichting op de financiering van dit PHP.

Bijlage 3: Overzicht preventieve verslavingszorg

De inzet van preventieve verslavingszorg wordt gecontinueerd op basis van de inzet van 2020.

De inkoop van de preventieve verslavingszorg vindt plaats via het programma Bescherming & Opvang. In 2021 dient de (preventieve) verslavingszorg opnieuw te worden ingekocht voor de periode 2021 t/m 2024. Hiervoor is onderstaande inzet leidend.

Activiteit	Maximale inzet	Maximaal budget (op basis van tariefstelling 2020)
Groepsvoorlichting ouders & deskundigheidsbevordering onderwijs, zorg, sport, horeca en welzijn	10 ouderavonden (52 uur) 15 trainingen (120 uur) (totaal 172 uur) <i>* Ouderavonden uitbreiding naar 15 ouderavonden (26 uur)</i>	€ 14.629,- (uren)
KOPP/KOV	Jaarlijks elke groep eenmaal: - Piep zei de muis (4-8 jr) - Doe Praat (8-12 jr) - Time4you (12-16 jr) (totaal 618 uur)**	€ 52.561,- (uren)
Individuele voorlichting	- Open spreekuur (438 uur) - Preventief adviesgesprek (222 uur) - Alcoholpoli (88 uur) - Online zelfhulp (50 uur) (totaal 798 uur) <i>* Alcoholpoli uitbreiding naar 24 jaar (nu tot 18 jaar) (45 uur)</i>	€ 67.870,- (uren) € 1.018,- (materiaal)
Voorlichting evenementen	Jaarlijks 3 evenementen (40 uur)	€ 9.158,- (materiaal)
Advisering campagnes (Nix 18 en alcoholmatiging)		€ 3.402,- (uren)
Onderzoek en monitoring	- Antenne onderzoek (50 uur) - Drugstestservice (243 uur) (totaal 293 uur)	€ 24.920,- (uren) € 29.205,- (materiaal)
Inbreng verslavingsexpertise bij lvb	(90 uur)	€ 7.655,- (uren)
Moti-55	(63 uur)	€ 5.358,- (uren)
Totaal	(2.074 uur)	€ 176.394,- (uren) € 39.381,- (materiaal) € 215.755,-

* Deze activiteiten waren in 2020 nog niet begroot. Het extra benodigde bedrag (circa €6.000,- wordt bekostigd vanuit het jaarlijks beschikbare budget van €47.000,- voor de uitvoering van overige activiteiten uit dit PHP en is meegenomen in de begroting in bijlage 2.)

** Vanuit de verslavingszorg is de wens aangegeven om tweemaal per jaar alle KOPP/KOV aan te bieden vanwege:

1. Het hoge aantal aanmeldingen waardoor er een wachtlijst is.
2. De lange wachttijd voor sommige deelnemers. Als een cursus net is gestart, duurt het weer een jaar voordat nieuwe deelnemers kunnen meedoen met een cursus.

Bijlage 4: Sanctiestrategie en stappenplan Gooi en Vechtstreek

Met het PHP 2017 t/m 2020 is in Gooi en Vechtstreek een sanctiestrategie vastgesteld die alle gemeenten volgen. In 2018 heeft in deze sanctiestrategie een klein aantal wijzigingen plaatsgevonden. In enkele gemeenten is deze vastgesteld, en in enkele gemeenten wordt dit document gebruikt als ambtelijk werkdocument. Met de vaststelling van de nieuwe Alcoholwet (naar alle waarschijnlijkheid in 2021), zal worden gewerkt aan een aangepaste regionaal uniforme sanctiestrategie.

Sanctiestrategie Drank- en Horecawet & horeca-exploitatie + Stappenplan Drank- en Horecawet (versie 2018)

Sinds 1 januari 2013 zijn de gemeenten aan zet als het gaat om de uitvoering van de Drank- en Horecawet (DHW). Per 1 januari 2014 is de wet op twee punten gewijzigd:

- De leeftijd dat jongeren alcohol mogen kopen en in de openbare ruimte of op een voor het publiek toegankelijke plaats mogen gebruiken is verhoogd van 16 naar 18 jaar.
- De wettelijke verplichting tot vaststelling door de gemeenteraad van een Preventie- en handhavingsplan alcohol.

De gemeenteraad heeft het eerste Preventie- en handhavingsplan alcoholmatiging jeugd in Gooi- en Vechtstreek (2014-2016) vastgesteld tijdens haar vergadering op 11 december 2014. Het hierna volgende Preventie- en handhavingsplan voor de periode 2017-2020 is in 2017 vastgesteld. Als bijlagen bij het laatste plan waren ter vaststelling ook de Sanctiestrategie DHW & horeca-exploitatie en het Stappenplan DHW 2015 gevoegd. Het stappenplan is in 2018 ambtelijk geëvalueerd en op een aantal punten geactualiseerd en aangepast naar aanleiding van ervaringen uit de uitvoeringspraktijk.

In maart 2019 is een ontwerp-wetsvoorstel tot wijziging van de DHW voor consultatie aangeboden. Middels internetconsultatie kon tot in mei 2019 worden gereageerd op het wetsvoorstel. De strekking van het wetsvoorstel is het (verder) tegengaan van problematisch alcoholgebruik. In dat verband komen er nieuwe regels omtrent verantwoorde marketing en de (online) verstrekking van alcoholhoudende drank. De beoogde wijziging van de DHW komt voort uit het Nationaal Preventieakkoord en een eerdere evaluatie van de DHW in 2016. Het Nationaal Preventieakkoord beoogt roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken om zo de volksgezondheid te verbeteren. Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor (online) verstrekkers van alcoholhoudende dranken, bezorgdiensten, (meer- en minderjarige) consumenten en het bevoegd gezag.

De belangrijkste (beoogde) wijzigingen (naast verandering van de naam in Alcoholwet):

- De verkoop van alcohol op afstand wordt geregeld. Het streven is door betere regulering de naleving van de leeftijdsgrens te verhogen. Dit geldt zowel voor het moment van aankoop via internet als voor het moment van aflevering. Het toezicht op de verkoop op afstand gaat naar de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).
- Het stunten met prijzen wordt verder aan banden gelegd. Prijsacties met meer dan 25% korting zijn niet langer toegestaan. Het toezicht op de prijsacties wordt ook gecentraliseerd bij de NVWA.
- Het Besluit eisen inrichtingen DHW komt te vervallen, de eisen in het Bouwbesluit voldoen. Alleen de eis voor het scheiden van de slijtlokaliteit met andere bedrijfsactiviteiten door een verbinderuimte blijft bestaan. Het Bouwbesluit bevat hiervoor geen regeling. Hierbij valt te denken aan de zogenaamde borrelshops bij supermarkten en proeflokalen bij slijterijen.
- Wederverstrekking van alcohol (een meerderjarige die alcohol koopt voor een minderjarige) wordt strafbaar. (Dit is al jaren een wens van gemeenten.)

Op weg naar inwerkingtreding van de Alcoholwet in 2021 zijn ontwerpen van het Alcoholbesluit en de Alcoholregeling tot in mei 2020 voor internetconsultatie voorgelegd. Na de zomer 2020 zal duidelijk worden in hoeverre de reacties gevolgen zullen hebben voor het uiteindelijke wetsvoorstel Alcoholwet. Het is duidelijk dat de uiteindelijke Alcoholwet zal moeten leiden tot het opstellen van een nieuwe sanctiestrategie en bijbehorend stappenplan. Totdat bekend wordt wanneer de Alcoholwet in werking zal treden, zal de in 2017 vastgestelde sanctiestrategie ongewijzigd worden gevolgd en het in 2018 gewijzigde stappenplan worden gehanteerd door de regionale gemeenten.

De burgemeester is het bevoegde bestuursorgaan met betrekking tot de huidige DHW en eveneens voor het handhaven van het horeca-exploitatieregime zoals dat is vastgelegd in de Algemene plaatselijke verordening (Apv).

De burgemeester heeft ter uitvoering van deze bevoegdheid voornoemde sanctiestrategie ter beschikking. De sanctiestrategie bestaat uit dit document zelf en het voornoemde (in 2018 geactualiseerde) stappenplan. De sanctiestrategie en het stappenplan zijn opgesteld in onderlinge afstemming met de gemeenten Wijdemeren, Weesp, Gooise Meren (vh Muiden, Naarden en Bussum), Huizen, BEL-Combinatie en Hilversum.

Met het vaststellen en het openbaar bekend maken van de sanctiestrategie is het voor iedereen duidelijk en kenbaar hoe de burgemeester de DHW en het horeca-exploitatiestelsel handhaaft tot het moment waarop de DHW van rechtswege is ingetrokken en de Alcoholwet in werking is getreden.

1. Handhavingsbevoegdheid

De wettelijke bevoegdheid (lees: beginselplicht) tot het doen naleven van wetten en regels is gelegen in artikel 125 van de Gemeentewet en in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Van belang zijn met name de artikelen 5:21 en 5:32.

In enkele bijzondere gevallen is de handhavingsbevoegdheid geregeld in de desbetreffende bijzondere wet. Dat is het geval voor de DHW en de Apv. Verder zijn in de artikelen 172 t/m 178 van de Gemeentewet diverse bevoegdheden toegekend aan de burgemeester in het kader van handhaving van de openbare orde, het toezicht op openbare gelegenheden, ordeverstoring vanuit woningen, ongeregelde heden etc.

2. Uitgangspunten handhavend optreden

Bij het constateren van overtredingen van wet- en regelgeving wordt als algemeen uitgangspunt gesteld dat er in beginsel altijd tegen overtredingen wordt opgetreden. De beginselplicht tot handhaving. Dit uiteraard voor zover de wettelijke bevoegdheden en de prioriteitenstelling dit toelaten.

Daarnaast worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Bij aanpak van overtredingen wordt het stappenplan gevolgd. Het gaat er daarbij om hoeveel en welke stappen worden gezet, vóórdat de daadwerkelijke sanctie wordt opgelegd.
- Bij het beoordelen van een overtreding en het bepalen van de juiste sanctie wordt cumulatief rekening gehouden met:
 - de mogelijke gevolgen van die overtreding;
 - de omstandigheden waaronder die overtreding is begaan;
 - de houding en het gedrag van de overtreder;
 - de voorgeschiedenis en
 - het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel. Dat wil zeggen dat die sanctie moet worden toegepast die het minst ingrijpend is en het beste past om het gestelde doel te bereiken. Dit betekent dat bij een overtreding niet standaard één bepaalde interventie mogelijk is. De toezichthouder moet in elke specifieke situatie bepalen welke sanctie de beste is. Daarbij wordt corrigerend opgetreden en eventueel ook sanctionerend.

De basis voor de bepaling van de sanctie is neergelegd in de bij deze beleidsnota behorende stappenplan. Hiervan kan gemotiveerd worden afgeweken.

3. Overzicht in te zetten sancties op grond van de DHW en horeca-exploitatie

De Awb en andere wetten (waaronder DHW en Apv) geven aan welke sancties het bevoegde gezag kan inzetten tegen het voorkomen of voortduren van overtredingen. Deze zijn:

- Tijdelijk stilleggen van de alcoholverkoop in de detailhandel ("Three strikes out", art. 19a DHW), winkels de bevoegdheid te ontzeggen om zwak-alcoholische drank te verkopen, indien 3x in 12 maanden overtreding van de leeftijdsgrenzen is geconstateerd. De ontzegging kan door middel van bestuursdwang worden afgedwongen.
- Intrekken van de vergunning (ingevolge art. 31 DHW en/of 1:6 Apv).
- Schorsen van de drank- en horecavergunning (art. 32 DHW).
- Opleggen van een bestuurlijke boete (art. 44a DHW).
- Opleggen van een last onder bestuursdwang, waarbij door feitelijk handelen de overtreding door of namens de gemeente ongedaan wordt gemaakt (artikel 125 van de Gemeentewet en afd. 5.3 van de Awb). Hieronder valt ook het sluiten en verzegelen van gebouwen en terreinen. De kosten van het toepassen van bestuursdwang kunnen worden verhaald op de overtreder.
- Al dan niet tijdelijk sluiten van de inrichting op grond van Apv (art. 2:30), DHW en/of art. 174 Gemeentewet.
- Opleggen van een last onder dwangsom, waarbij onder dreiging van het invorderen van een geldbedrag de overtreding ongedaan moet worden gemaakt en/of voortduren en herhaling moet worden voorkomen. De last kan ook preventief worden opgelegd (afd. 5.4 van de Algemene wet bestuursrecht).
- Bestuurlijke strafbeschikking: op grond van het Besluit OM-afdoening is een aantal feiten benoemd gerelateerd aan de Apv, waarvoor een strafbeschikking kan worden opgelegd. Het gaat bijvoorbeeld om, ongeacht de leeftijd, het verbod om drank in bezit te hebben in door de gemeente aangewezen gebieden.

Daarnaast kan op basis van een aantal artikelen in de DHW (alleen) strafrechtelijk worden opgetreden door middel van het opmaken van een proces-verbaal.

In het geval van horeca-exploitatie zijn eveneens het intrekken van de vergunning, het opleggen van een last onder bestuursdwang en last onder dwangsom mogelijk. Daarnaast is het in geval van gevaar voor de openbare orde en veiligheid voor de burgemeester mogelijk om tot tijdelijke sluiting van een horeca-inrichting op grond van de Apv (artikel 2:30) over te gaan.

In alle gevallen, met uitzondering van het strafrecht, is de burgemeester bevoegd tot opleggen van deze sancties. In de praktijk is deze bevoegdheid bij de deelnemende gemeenten gemandateerd bijvoorbeeld aan teamleiders van teams Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Bezwaar en beroep

Tegen alle bestuursrechtelijke maatregelen, die hierboven worden genoemd, staat bezwaar en beroep open. Indien de vergunninghouder bezwaar indient, schorst dit de werking van het genomen bestuursrechtelijke besluit niet. De vergunninghouder kan bij de Rechtbank een verzoek om voorlopige voorziening indienen. Dit betekent dat alle genomen besluiten van de burgemeester geschorst of vernietigd kunnen worden. Bij met name schorsen en intrekken van de vergunning, de "three strikes out", en het toepassen van bestuursdwang kan dit leiden tot schadeclaims, indien uit de rechtsbeschermingsprocedures volgt dat de besluiten onrechtmatig zijn genomen en ten uitvoer zijn gebracht.

4. Sanctiestrategie

In het stappenplan wordt artikelgewijs aangegeven welke handhavingssacties er worden genomen na de eerste tot en met de vierde constatering van een bepaalde overtreding.

Bij de eerste constatering volgt er doorgaans een schriftelijke of mondelinge waarschuwing met een herstelkans. Alleen indien er sprake is van overtreding van artikel 20, lid 1 van de DHW volgt bij de eerste overtreding direct een bestuurlijke boete. Dit artikel betreft het verbod om aan personen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt alcohol te schenken.

Ook komt het voor dat bij de eerste overtreding een proces verbaal wordt uitgeschreven. Dit betreft de strafrechtelijke handhaving van een aantal artikelen uit de DHW. Te denken valt dan aan artikel 20, lid 6 van de wet (verbod dienst te doen in een slijterij- of horecalokaleiteit in kennelijke staat van dronkenschap of onder invloed van andere psychotrope stoffen).

Bij de tweede constatering wordt een dwangsom, of indien artikel 44a van de DHW van toepassing is een bestuurlijke boete opgelegd. Indien sprake is van een tweede overtreding van artikel 20, lid 1, lid 5 of lid 6 dan kan de vergunning worden geschorst.

Indien sprake is van een derde overtreding wordt voor de overtredingen die vallen onder de werking van artikel 44a DHW een bestuurlijke boete opgelegd. In alle andere gevallen bestaat de sanctie uit het opleggen van een last onder dwangsom, het schorsen van de vergunning of het intrekken van de vergunning.

Bij de vierde constatering dat de wet wordt overtreden kan schorsing van de vergunning plaatsvinden of kan de vergunning worden ingetrokken.

Tot slot moet worden opgemerkt dat van de hierboven omschreven werkwijze kan worden afgeweken indien sprake is van een spoedeisend belang. Denk daarbij aan situaties dat de openbare orde, de gezondheid, en zedelijkheid in gevaar dreigen te komen. In dat geval wordt niet gewaarschuwd maar direct opgetreden.

5. Handhaving terrasexploitatie en sluitingstijden (Apv)

Art. 2:28 Apv Exploitatie horecabedrijf/terras zonder vergunning Pagina 35 van 41

Als er sprake is van exploitatie zonder vergunning, wordt een (voornemen tot) last onder dwangsom opgelegd die is gericht op het staken van de exploitatie of verwijderen van het terras. De last kan niet inhouden het gelasten tot aanvragen van een vergunning. Op grond van de jurisprudentie is dat niet toegestaan. Doel is echter wel de exploitatie te legaliseren en vanaf het moment dat ontvankelijke aanvragen zijn ingediend wordt exploitatie in principe toegestaan. De begunstigingstermijn wordt hier op afgestemd.

Indien de exploitatie of het terras niet gelegaliseerd kan worden, ligt een last onder bestuursdwang meer in de rede. Deze kan inhouden het verwijderen van het terras of het sluiten van het horecabedrijf. Wordt hieraan geen gevolg gegeven dan doet de burgemeester dat, waarbij de kosten van sluiting en opslag op het bedrijf worden verhaald.

De hoogte en frequentie van de dwangsom moeten proportioneel zijn en wordt onder andere bepaald op basis van het economisch genoten voordeel en de ernst van de situatie.

Artikel 2:28, lid 4 Apv Overtreding van voorschriften horeca-exploitatievergunning

Er kunnen in de vergunning(en) specifieke voorwaarden ten aanzien van het horecabedrijf en het terras worden opgenomen (art. 1:4 Apv). Het horecabedrijf wordt geëxploiteerd met in achtname van deze voorschriften. Overtreding daarvan is niet toegestaan (art. 1:4, tweede lid Apv). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het overschrijden van de vergunde afmetingen van het terras of het verstrekken van eet- en drinkwaren aan publiek buiten het terras.

Artikel 2:30 Afwijking sluitingstijd/ tijdelijke sluiting

De burgemeester kan op grond van artikel 2:30 Apv, in het belang van de openbare orde, veiligheid, zedelijkheid of gezondheid of in geval van bijzondere omstandigheden, voor een of meer horecabedrijven tijdelijk andere sluitingstijden vaststellen of tijdelijke sluiting bevelen. In dat geval is direct handhavend optreden tegen overtreding van dit bevel gewenst. Bij overtreding van het bevel zal proces-verbaal worden opgemaakt, waarna tevens door middel van spoedbestuursdwang de zaak direct (indien mogelijk) dan wel de dag erna worden verzegeld en gesloten. Dat geldt ook indien bezoekers aanwezig zijn (art. 2:31 Apv).

Overig

Voor zover overtredingen van de DHW, Apv, of bij of krachtens de DHW en Apv gestelde regels hierboven niet eerder zijn genoemd, zal voor die overtredingen per geval de sanctiestrategie worden bepaald. Daarbij wordt afgewogen of de sanctie in de eerste stap van handhaving op herstel (last onder dwangsom, last onder bestuursdwang) dan wel punitief van aard (bestuurlijke boete) moet zijn.

Stappenplan

DRANK- EN HORECAWET							
Object gericht toezicht	Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Actie na 1 ^e *) constatering	Actie na 2 ^e *) constatering	Actie na 3 ^e *) constatering	Actie na 4 ^e *) constatering	Opmerking *) Tenzij haastige spoed zich daar tegen verzet (zoals o.a. openbare orde en veiligheid, gezondheid en zedelijkheid. In dergelijk geval wordt gekozen voor bestuursdwang;
1. Zonder vergunning Drank- en Horecawet	Artikel 3	Zonder vergunning het horeca / slijtersbedrijf uitoefenen (maar wel is aangevraagd)	Schriftelijke waarschuwing met begunstigingstermijn (Exploitatie dient uiterlijk binnen 48 uur te zijn gestaakt.)	Bestuurlijke boete Begunstigingstermijn 24 uur schenken staken	Bestuursdwang tot stoppen met schenken	nvt	Dit artikel wordt vaak gebruikt in combinatie met artikel 25 van de DHW.
	Artikel 3	Het horeca / slijtersbedrijf uitoefenen terwijl vergunning niet is aangevraagd, is geweigerd, geschorst, ingetrokken of buiten behandeling gesteld.	Last onder dwangsom	Last onder bestuursdwang			
2. In strijd met Drank- en Horecawet	Artikel 4, vijfde lid	Afschrift ontheffing is niet aanwezig in de inrichting	Mondelinge waarschuwing	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	
	Artikel 9, derde lid	Aanwezigheid registratie barvrijwilligers	Schriftelijke Waarschuwing herstelbaarheid van één dag	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete		
	Artikel 9, vierde lid	Aanwezigheid bestuursreglement	Mondelinge waarschuwing / herstelbaarheid	Schriftelijke Waarschuwing / herstelbaarheid 2 weken	Bestuurlijke boete	schorsen vergunning voor twee weken.	
	Artikel 12, eerste lid	Verbod verstrekking alcoholhoudende drank voor gebruik elders dan in de vergunning aangegeven lokaliteit of terras	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Schorsen vergunning voor max. 12 weken	Intrekken vergunning	
	Artikel 12, tweede lid	Verbod verstrekking sterke drank elders dan in de vergunning vermelde slijtlokaliteit	Schriftelijke Waarschuwing/	Bestuurlijke boete	schorsen vergunning voor max. 12 weken	Intrekken vergunning	
	Artikel 13, eerste lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank in een horecalokaliteit of op een terras voor gebruik elders dan ter plaatse	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor twee weken	Intrekken van de vergunning	Zie opmerking artikel 16 en 20
	Artikel 13, tweede lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse in een slijtersbedrijf zonder verzoek klant om te proeven	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor twee weken	Intrekken van de vergunning	Zie opmerking artikel 16 en 20
	Artikel 14, eerste lid	Andere bedrijfsactiviteiten in slijterij	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor twee weken	Intrekken van de vergunning	Zie ook Besluit aanvulling omschrijving slijtersbedrijf
	Artikel 14, tweede lid	Verbod bedrijfsactiviteiten in horecalokaliteit of op terras	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor	Vergunning schorsen voor	Zie Besluit aanvulling omschrijving slijtersbedrijf

					twee weken	max. 12 weken	
	Artikel 15, eerste lid	Verboden bedrijfsactiviteiten in lokaliteit behorende bij een inrichting waarbij alleen toegang mogelijk is via de horecalokaliteit	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor max. twaalf weken		
	Artikel 15, tweede lid	Rechtstreeks verbinding tussen slijterij en andere nering ruimte	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid max. 4 weken of maatwerk	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor max. twaalf weken		
	Artikel 16	Automatenverkoop alcoholhoudende drank	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Opleggen last onder dwangsom	Intrekken van de vergunning	Intrekking van de DHW-vergunning is alleen van toepassing op vergunde bedrijven. Indien intrekking niet mogelijk is kan een last onder dwangsom worden opgelegd.
	Artikel 17	Verstrekken alcoholhoudende drank (voor gebruik elders dan ter plaatse) anders dan in gesloten verpakking	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Opleggen last onder dwangsom	Intrekken van de vergunning	Intrekking van de DHW-vergunning is alleen van toepassing op vergunde bedrijven. Indien intrekking niet mogelijk is kan een last onder dwangsom worden opgelegd.
	Artikel 18, eerste lid	Verkoopverbod zwak-alcoholhoudende drank anders dan in de in lid 2 genoemde locaties	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	Bestuurlijke boete	Opleggen last onder dwangsom		
	Artikel 18, derde lid	Onderscheid tussen alcoholhoudende en niet alcoholhoudende drank ontbreekt	Schriftelijke Waarschuwing/ herstelbaarheid	Bestuurlijke boete	Opleggen last onder dwangsom		
	Artikel 19, eerste lid	Verbod illegale bestelservice sterkedrank	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Opleggen last onder dwangsom		
	Artikel 19, tweede lid	Verbod illegale bestelservice zwakalcoholhoudende drank	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Opleggen last onder dwangsom		
Vergunning-plichtig	Artikel 20, eerste lid	Verstrekken alcoholhoudende drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor max. 12 weken	Intrekken vergunning	
Niet vergunning-plichtig	Artikel 20, eerste lid	Verstrekken alcoholhoudende drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Derde overtreding binnen 12 maanden? Dan op basis van artikel 19a de bevoegdheid om zwakalcoholhoudende drank te verkopen voor 12 weken ontzeggen		
Evenementen e.a.	Artikel 20, eerste lid	Verstrekken zwak alcoholhoudende dranken of sterke drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt*)	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Ontheffing art. 35 DHW intrekken alleen indien verstrekt voor meerdere jaren	Gedurende één jaar geen ontheffing meer te verlenen	
	Artikel 20, tweede lid	Verboden in een slijtlokaliteit de aanwezigheid van een bezoeker van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, anders dan onder toezicht van een persoon van 21 jaar of ouder	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor 2 weken	

	Artikel 20, vierde lid	duidelijk zichtbaar en goed leesbaar te worden aangegeven welke leeftijdsgrens of leeftijdsgrenzen gelden	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor 2 weken	Intrekking van de DHW-vergunning is alleen van toepassing op vergunde bedrijven
	Artikel 20, vijfde lid	Aanwezigheid toelaten van een persoon in een slijtlokaliteit, of horecalokaliteit of op een terras, in kennelijke staat van dronkenschap of onder invloed van andere psychotrope stoffen	Schriftelijke Waarschuwing / proces verbaal	vergunning schorsen / proces verbaal	Vergunning intrekken / proces verbaal		Eventueel is proces verbaal mogelijk. Maatwerk bij deze overtreding is geboden. Ofwel het strafrechtelijk traject ofwel het bestuursrechtelijk traject wordt gevolgd. Schorsen vergunning kan voor maximaal 12 weken
	Artikel 20, zesde lid	Verbod dienst te doen in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit in kennelijke staat van dronkenschap of onder invloed van andere psychotrope stoffen	Schriftelijke Waarschuwing / proces verbaal	vergunning schorsen / proces verbaal	Vergunning intrekken / proces verbaal		Eventueel is proces verbaal mogelijk. Maatwerk bij deze overtreding is geboden. Ofwel het strafrechtelijk traject ofwel het bestuursrechtelijk traject wordt gevolgd. Schorsen vergunning kan voor maximaal 12 weken
	Artikel 21	Verstrekken van alcoholhoudende drank, met het vermoeden van verstoring openbare orde, veiligheid of zedelijkheid	Maatwerk				Proces-verbaal ofwel het intrekken van de vergunning
	Artikel 22, eerste lid	Alcoholverbod bij tankstations, winkels bij wegresteraurants en andere ruimten langs de autosnelweg die geen horecabedrijf zijn	Schriftelijke Waarschuwing	Dwangsomprocedure			
	Artikel 24, eerste lid	Leidinggevende op vergunning/aanhangsel vermeld is niet aanwezig - Commercieel	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor één week	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 24, tweede lid, onder a, b en c	Geen leidinggevende die vermeld is op vergunning of aanhangsel of barvrijwilliger aanwezig - Paracommercieel	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor één week	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 24, derde lid	Personen <16 jaar slijten of tappen.	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor één week	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 25, eerste lid, onder a	In die ruimte alcoholhoudende drank aanwezig te hebben, tenzij (...)	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuursdwang		
	Artikel 25, eerste lid, onder b	In de voor publiek niet toegankelijke delen van die ruimte alcoholhoudende drank in voorraad te hebben, tenzij (...)	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuursdwang		
	Artikel 25, tweede lid	Toelaten dat alcoholhoudende drank in voor publiek geopende ruimte wordt genuttigd, anders dan in de rechtmatige uitoefening van het horecabedrijf (uitzondering > bedoeld in artikel 13, tweede lid)	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Last onder dwangsom		Uitzondering bedoeld in artikel 13, tweede lid
	Artikel 25d, eerste lid onder a	Verbod prijsacties (o.a. zogenoemde happy hours)	Schriftelijke Waarschuwing	Dwangsomprocedure	Vergunning schorsen voor twee weken		
	Artikel 29, derde lid	Niet aanwezig hebben van de vergunning in de inrichting	Mondelinge waarschuwing	Schriftelijke Waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete	Hersteltermijn van telkens 4 dagen
	Artikel 30	Geen (tijdige) melding van verandering van de inrichting indien deze niet meer voldoet aan omschrijving in vergunning	Schriftelijke Waarschuwing	Dwangsomprocedure	Vergunning schorsen voor vier weken	Vergunning intrekken	Bij tijdige melding kan een gewijzigde vergunning worden verleend, indien aan de inrichtingseisen wordt voldaan. Grondslag ligt in artikel 31, eerste lid, sub d.
	Artikel 31, eerste lid	Onjuiste of onvolledige verstrekte gegevens	Vergunning intrekken				De imperatieve bevoegdheid tot intrekken is gelegen in artikel 31, eerste lid, sub a

	Artikel 31, derde lid	Er is sprake van het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteits-beoordelingen door het openbaar bestuur	Vergunning intrekken				De bevoegdheid om de vergunning in te trekken is gelegen in artikel 31, derde lid, sub a. Alvorens de vergunning daadwerkelijk in te trekken kan om een Bibob advies gevraagd worden
	Artikel 35, tweede lid	Overtreding van voorschriften gesteld aan ontheffing	Maatwerk				
	Artikel 35, vierde lid	Ontheffing/afschrift dient aanwezig te zijn	Maatwerk				
	Artikel 38	Onjuiste gegevens verstrekken bij aanvraag	Maatwerk				Artikel 31, eerste lid onder a imperatieve intrekkingsgrond

Tenzij anders vermeld kan zowel een Bestuurlijke boete als een proces verbaal worden opgemaakt. Het opmaken van een proces verbaal dient in overleg met de officier van justitie te gebeuren.

Sanctie	Grondslag	Toepassen mogelijk bij overtreding van artikel
Intrekken vergunning/ ontheffing en/of schorsing	Artikel 31 geeft imperatieve en facultatieve intrekkingsgronden. Artikel 32 schorsing.	Alles behalve 3, 9 vijfde lid, 17, 18, 19, 22, 25 en 45
Bestuurlijke boete	O.b.v. artikel 44a, eerste lid Drank- en Horecawet.	De burgemeester kan een bestuurlijke boete opleggen ter zake van overtreding binnen zijn gemeente van het bij of krachtens de artikelen 3, 4, 9, derde, vierde en vijfde lid, 12 tot en met 19, 20, eerste tot en met vijfde lid, 22, eerste en tweede lid, 24, 25, behoudens het derde lid, 25a tot en met 25d, 29, derde lid, 35, tweede en vierde lid, of 38 gestelde. (artikel 44a lid 1)
Dwangsom/bestuursdwang	O.b.v. artikel 125, derde lid Gemeentewet. Artikel 5:32 Awb. Artikel 19a, 36 en 44 Drank- en Horecawet.	Alles behalve 9 vijfde lid, 20 zesde en zevende lid, 21, 22 tweede lid en 45
Strafrecht	Wet economische delicten en Richtlijn strafvordering. Voor art 45 commune strafrecht.	Alles behalve 9 vijfde lid en 29
Three strikes out	O.b.v. artikel 19a Drank- en Horecawet.	artikel 20 eerste en tweede lid

Startnotitie Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026 t/m 2029

Ons kenmerk	DOC-24008125
Versie	Definitief
Datum	17 april 2025
Contactpersoon	Milou Welsink / Pascal Defferding
E-mail	geanonimiseerd

Inhoud

Inleiding en huidige situatie	3
Proces, planning en werkwijze	4
Gemeenteraden aan zet	5
Werkwijze en rolneming.....	5
Betrekken stakeholders	5
Beleidskader	5
Beleidsplan Bescherming & Opvang Gooi en Vechtstreek	5
Alcoholwet.....	5
Nationaal Preventieakkoord	6
Lokaal gezondheidsbeleid en GALA.....	6
Evaluatie PHP 2021 t/m 2024	6
Resultaten onderzoeken.....	6
Uitkomsten bijeenkomst Evaluatie regionaal beleidsplan Bescherming & Opvang	7
Terugblik huidige PHP	7
PHP als onderdeel van beleidsplan Bescherming en Opvang	8
Looptijd PHP van 4 jaar.....	8
Programma Rookvrije Generatie toevoegen aan PHP.....	8
Richting van het nieuwe PHP.....	9
Inhoudelijke richting.....	9
Budget	10
Strategie	10

Inleiding en huidige situatie

Gemeenten in Gooi en Vechtstreek willen de gezondheid van hun inwoners beschermen, bewaken en bevorderen. Dit is een wettelijke plicht op basis van de Wet Publieke Gezondheid/WPG. Het huidige Preventie- en Handavingsplan Alcohol en Drugs (PHP) 2021-2024 (verlengd tot en met 2025) beschrijft de belangrijkste maatregelen die gemeenten en GGD in Gooi en Vechtstreek nemen om het alcohol- en drugsgebruik onder met name jongeren te voorkomen en terug te dringen. Hoe aan deze maatregelen uitvoering wordt gegeven is beschreven in het uitvoeringsplan. Het PHP draagt bij aan de realisatie van deze ambitie. Vermindering van alcohol- en drugsgebruik bevordert het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jongeren. Het leidt tot een betere gezondheid, betere schoolprestaties, vermindert het schoolverzuim of schooluitval en dringt geweld en overlast terug.

In regio Gooi en Vechtstreek wordt in alle leeftijdsgroepen al jaren veel gedronken, zeker vergeleken met landelijke cijfers. Zo wordt het alcoholgebruik onder jongeren sinds jaar en dag gekenmerkt door: te vroeg, te vaak en te veel. Reden tot zorg en aanleiding voor een groot aantal organisaties om in 2006 te starten met een integrale aanpak voor het terugdringen van alcoholgebruik in de regio. Successen zijn behaald: het alcoholgebruik onder de Gooise jeugd is aanzienlijk afgenomen in de afgelopen periode. Destijds reden om de maatregelen te continueren in het huidige PHP en voor de nabije toekomst in het nieuwe PHP.

Gemeenten, GGD en partnerorganisaties werken hierin samen aan het handhaven van de regels omtrent alcoholverstrekking en preventie: het voorkomen dat met name jongeren gaan drinken en het voorlichten over de effecten daarvan. Het huidige PHP is tot stand gekomen in samenwerking met preventie-, toezicht- en handavingscollega's van alle regiogemeenten. Ook de vo-scholen, verslavingszorg, politie, Jeugd & Gezin, sportverenigingen, horeca en supermarkten hebben hun inbreng geleverd. Dit heeft geleid tot een breed gedragen eindresultaat zoals te zien is in zowel het bestuurlijke draagvlak als de ambtelijke uitvoering van het huidige PHP.

In het huidige PHP 2021-2025 ligt de focus op preventie van alcohol- en drugsgebruik. Omdat het drugsgebruik in de regio dusdanig hoog is en overlap heeft met achterliggende mechanismen van alcoholgebruik wordt, waar mogelijk, de verbinding gelegd met de preventie van alcoholgebruik. Toezicht en handhaving met betrekking tot drugs(criminaliteit) is geen onderdeel van het PHP. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat de handhaving van drugsproblematiek is weggelegd bij de politie. De politie maakt geen onderdeel uit van het PHP. Gemeenten en politie maken samen aparte afspraken met betrekking tot handhaving op dit vlak, bijvoorbeeld in de Integrale veiligheidsplannen (IVP's). Vanwege de relatie met de preventieve aanpak op school, wordt wel nadrukkelijk de verbinding gelegd met de aanpak van 'dealen bij school'.

Het huidige regionale PHP kende in eerste instantie een looptijd van vier jaar en liep 31 december 2024 af. Aan de gemeenteraden van de betrokken gemeenten is gevraagd het huidige plan met een jaar te verlengen, tot en met 2025. Inmiddels is dit door alle raden bekrachtigd. Om te komen tot een nieuw plan voor de periode vanaf 2026 is het huidige plan in september/begin oktober 2024 geëvalueerd met gemeenten en samenwerkingspartners die betrokken zijn bij de uitvoering van het plan. De regiefunctie voor het PHP is belegd bij gemeente Hilversum (vanuit haar rol als centrumgemeente: beleid, toezicht en handhaving) en de GGD (preventie). In het vernieuwde PHP wordt tevens ingezet op het beschermen van de inwoners tegen de risico's van roken en vaperen en het creëren van een rookvrije generatie. Daarnaast treedt vanaf 2026 de gemeente Eemnes toe tot het nieuwe PHP Gooi en Vechtstreek.

Deze startnotitie betreft informatie over het proces, het beleidskader, evaluatie en de richting voor het nieuwe beleidsplan.

Proces, planning en werkwijze

In de tabel hieronder staat het proces op activiteitsniveau uitgeschreven, voorzien van een planning.

Wanneer	Wie	Wat
20 februari 2025	GGD	Aanleveren - concept startnotitie - concept aanbiedingsbrief gemeenteraden
6 maart 2025	DO	Vaststellen concept startnotitie + concept aanbiedingsbrief
20 maart 2025	PFHO Gezondheid & Ondersteuning	Vaststellen concept startnotitie + concept aanbiedingsbrief
25 maart 2025	GGD	Verzenden def. startnotitie aan colleges + aanbiedingsbrief
8-15 april 2025	Colleges	Vaststellen def. startnotitie en aanbiedingsbrief
17 april 2025	Extra PFHO Gezondheid & Ondersteuning	Vaststellen startnotitie en aanbiedingsbrief
17 april 2025		Start zienswijze procedure (t/m 11 juli 2025) - Aanbieding startnotitie en aanbiedingsbrief aan raden voor zienswijze (via bestuurssecretaris)
12 mei 2025	Regiopodium	Regiopodium voor Raadsleden
11 juli 2025	Raden	Deadline inleveren zienswijzen
12 juli t/m 1 okt 2025	GGD	Maken concept beleidsplan
18 september 2025	PFHO Gezondheid & Ondersteuning	Presentatie aanpak concept beleidsplan – o.a. toelichting op welke wijze zienswijzen verwerkt zijn
2 oktober 2025	GGD	Aanleveren stukken voor DO en PFHO - Beleidsplan PHP
16 oktober 2025	DO	Bespreken beleidsplan
30 oktober 2025	PFHO Gezondheid & Ondersteuning	Beleidsplan + reactie op zienswijze vaststellen door portefeuillehouders met mandaat
31 oktober 2025	GGD	Stukken aanbieden aan colleges
Uiterlijk 31 december 2025	Raden	Vaststellen Beleidsplan PHP – via colleges - door gemeenteraden

Hieronder staat een nadere toelichting over de werkwijze en rolneming van gemeenten, GGD en Jellinek gedurende dit proces. Ook wordt toegelicht hoe stakeholders worden betrokken bij de totstandkoming van het nieuwe plan.

Gemeenteraden aan zet

Doel van deze notitie is om de gemeenteraden in staat te stellen te kunnen sturen op de regionale opgaven. De startnotitie is de eerste stap naar de vaststelling van het Preventie en Handavingsplan Alcohol en Middelen 2026-2029. De gemeenteraden worden gevraagd hun zienswijzen te geven op deze startnotitie. De vragen die hierbij voorliggen zijn:

1. Kunt u zich vinden in het voorgestelde proces, planning, werkwijze en rolneming?
2. Herkent u zich in de uitkomsten van de evaluatie van het huidige PHP?
3. Onderschrijft u de richting van het nieuwe plan?

Werkwijze en rolneming

De hiervoor beschreven planning is gericht op het tijdig voorleggen van het nieuwe PHP aan de gemeenteraden. In dit proces heeft de GGD de regierol en zijn verscheidene partijen betrokken. Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van GGD en gemeente ambtenaren om de agendering op de diverse gremia conform planning te realiseren. Goed om hierbij te benadrukken dat het een strakke planning is, waarin in Q4 van 2025 een harde deadline staat om het nieuwe PHP in de zeven (inclusief Eemnes) gemeenteraden vast te stellen.

Betrekken stakeholders

Voor de totstandkoming van het nieuwe PHP wordt samengewerkt met preventie-, toezicht- en handavingscollega's van alle regiogemeenten. Ook de vo-scholen, verslavingszorg, politie, Jeugd & Gezin, sportverenigingen, horeca en supermarkten worden in de gelegenheid hun inbreng te leveren. Onder meer via een stakeholdersbijeenkomst en een digitale vragenlijst. Met als doel een breed gedragen eindresultaat om de komende jaren gezamenlijk een positieve impact mee te maken op de gezondheid van de inwoners van regio Gooi en Vechtstreek.

Beleidskader

Het PHP is opgebouwd naar aanleiding van divers landelijk, regionaal en lokaal beleid. Hieronder worden de belangrijkste beleidskaders genoemd en beschreven, die de uitgangspunten zijn van het nieuwe beleidsplan.

Beleidsplan Bescherming & Opvang Gooi en Vechtstreek

Het regionale programma Bescherming & Opvang (B&O) zet in op de voorkoming van huiselijk geweld, dakloosheid, verslaving, woonoverlast en/of psychische problemen in de regio en ondersteuning van inwoners die deze problemen ervaren. Met het programma Bescherming & Opvang hebben de gemeenten besloten om ook in te zetten op preventieve maatregelen. Aangezien het PHP inzet op maatregelen om drugs- en alcoholverslaving en daaruit voortkomende problematiek te voorkomen, is het PHP ondergebracht binnen het programma Bescherming & Opvang.

De begroting Bescherming & Opvang omvat om deze reden tevens de kosten die in het kader van het PHP worden gemaakt.

Alcoholwet

In artikel 43a van de Alcoholwet is bepaald dat de gemeenteraad iedere vier jaar verplicht is een preventie- en handavingsplan alcohol vast te stellen. Een soortgelijke bepaling staat ook in de WPG. In het PHP moet in ieder geval worden aangegeven:

- a. wat de doelstellingen zijn van het preventie- en handavingsbeleid alcohol;

- b. welke acties ondernomen worden om alcoholgebruik, met name onder jongeren, te voorkomen, al dan niet in samenhang met andere preventieprogramma's als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de WPG*;
- c. de wijze waarop het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd en welke handhavingsacties in de door het plan bestreken periode worden ondernomen;
- d. welke resultaten in de door het plan bestreken periode minimaal behaald dienen te worden.

**Ter uitvoering van de in het eerste lid bedoelde taak draagt het college van burgemeester en wethouders in ieder geval zorg voor: het bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering.*

Nationaal Preventieakkoord

De Nederlandse overheid wil dat er minder mensen roken, overgewicht hebben of problematisch alcohol drinken. Daarom werd in 2018 het Nationaal Preventieakkoord (NPA) gesloten. De overheid maakte hierin met ruim 70 partijen afspraken om het percentage rokers, mensen met overgewicht en problematische drinkers te laten dalen in de periode tot 2040. Het Nationaal Preventieakkoord is in Gooi en Vechtstreek vertaald naar een regionaal preventieprogramma.

Lokaal gezondheidsbeleid en GALA

Preventie van alcohol- en drugsgebruik is een onderdeel van het regionale/lokale gezondheidsbeleid. Gemeenten maken vanuit het PHP de koppeling met het lokaal gezondheidsbeleid en de lokale plannen van de gemeenten vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De lokale GALA plannen van alle gemeenten in regio Gooi en Vechtstreek uit 2023 hebben het "terugdringen van gebruik alcohol, drugs en rookwaren" als speerpunt. Hierin wordt verwezen naar het PHP. Het moet voor alle gemeenten helder zijn welke activiteiten vanuit welk programma worden uitgevoerd. Vanzelfsprekend is er overlap van activiteiten, ketenpartners en budgetten. Deze helderheid wordt in het PHP gegeven, dit is het centrale punt waar alles rondom middelenpreventie in de regio samenkomt.

In het [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#) staat bij het onderdeel 'Een gezonde leefstijl' het volgende: gemeenten zijn zich bewust van het belang van toezicht op en naleving van de leeftijdsgrens bij het schenken van alcohol en spannen zich in voor een zo goed mogelijke uitvoering van de beginselplicht tot handhaving. Van belang is om te beseffen dat het GALA een looptijd heeft tot en met 2026, waarbij ook de financiële dekking is opgenomen. Om uitvoering aan dit aspect te blijven geven is het van belang om de dekking meerjarig te borgen.

Evaluatie PHP 2021 t/m 2024

Vanzelfsprekend is de uitvoering van het lopende PHP geëvalueerd. Verschillende bronnen¹ lagen hieraan ten grondslag en hebben laten zien dat het PHP effectief is. Tegelijkertijd is op sommige aspecten nog winst te behalen.

Resultaten onderzoeken

Het huidige PHP 2021 t/m 2024 is in verband met een verlenging van een jaar tot en met 2025 reeds geëvalueerd. Daarvoor zijn onder meer de resultaten gebruikt uit de Gezondheidsmonitor Jeugd (2021, 2023), Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen (2022 en 2024), Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2022), het Antenne onderzoek, het Ouderonderzoek (2024) en de cijfers van de mysteryshop onderzoeken (2021, 2023).

¹ Infographic: [Regiovannix.pdf](#) en volledige evaluatie: [PHP Evaluatie-2021-tm-maart-2025.pdf](#)

De meest relevante evaluatieresultaten uit bovenstaande onderzoeken zijn:

- Uit de Gezondheidsmonitors Jeugd van de afgelopen jaren bleek duidelijk dat het alcoholgebruik onder jongeren (klas 2 en 4 regulier middelbaar onderwijs) van 2005 tot 2019 fors is gedaald. In de coronaperiode steeg het alcoholgebruik licht (zie de Gezondheidsmonitor 2021), maar in 2023 (Gezondheidsmonitor 2023) was het alcoholgebruik weer op het niveau van vóór corona. Dit was ook het landelijke patroon. Positief is dat regio Gooi en Vechtstreek in 2023 op een aantal belangrijke indicatoren (recent alcoholgebruik en 'binge drinken') onder jeugd niet meer hoger scoorde dan landelijk.
- Uit de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen van 2022 en 2024 blijkt dat er meer jongvolwassenen (16 t/m 25 jaar) in Gooi en Vechtstreek alcohol drinken vergeleken met landelijk. Positief is wel dat dat percentage in 2024 (76%) lager was dan in 2022 (82%). Daarnaast rookt 19% van de jongvolwassenen dagelijks en heeft 20% in de afgelopen vier weken hasj/wiet gebruikt. Beiden zijn hoger dan landelijk (respectievelijk 14% en 15%). Er wordt wel minder gevapet dan landelijk: 3% vapet dagelijks (landelijk 4%).
- Het draagvlak onder ouders voor de leeftijdsgrens van 18 jaar voor het drinken van alcohol is stabiel.
- Uit onderzoek naar de naleving van de leeftijdsgrens door alcoholverstrekkers is gebleken dat de totale naleving in de regio is gestegen van 50% naar 67% (2023) maar voldoet nog niet aan de doelstelling van 100% in 2030. Wel scoort regio Gooi en Vechtstreek op dit punt ver boven het landelijke gemiddelde.
- De activiteiten uit het Uitvoeringsplan 2021/2022 en 2023/2024 zijn vrijwel allemaal volgens plan uitgevoerd. Op basis van actuele ontwikkelingen (zoals de coronacrisis) zijn bepaalde activiteiten vertraagd uitgevoerd maar ook zijn er diverse extra activiteiten uitgevoerd.
- Toezicht en handhaving zijn volgens plan uitgevoerd. De effectiviteit van toezicht en handhaving is aanzienlijk verbeterd met de nieuwe methode met testkopers.

Op basis van deze resultaten kan bepaald worden welke activiteiten aanvullend moeten worden ingezet. Tegelijkertijd houden we vast wat goed gaat om te voorkomen dat deze cijfers terugvallen. Alle bevindingen worden meegenomen bij de ontwikkeling van het nieuwe PHP en uitvoeringsplan.

Uitkomsten bijeenkomst Evaluatie regionaal beleidsplan Bescherming & Opvang
De evaluatie met gemeenten en maatschappelijke partners heeft op 19 september 2024 plaatsgevonden tijdens een gezamenlijke sessie als onderdeel van de bijeenkomst Evaluatie regionaal beleidsplan Bescherming & Opvang (B&O). Belangrijk om hierbij op te merken dat gedurende de looptijd van het PHP continu de landelijke en regionale ontwikkelingen rondom de thema's alcohol- en drugspreventie worden gevolgd. Ook de voortgang van het huidige PHP wordt gemonitord en indien van toepassing worden in het uitvoeringsplan nieuwe activiteiten voorgesteld.

De uitkomsten van deze evaluatie worden hieronder aan de hand van de besproken thema's beschreven. Deze onderwerpen zijn ook tijdens de bijeenkomst aan de orde gekomen.

Terugblik huidige PHP

Er wordt goed regionaal samengewerkt door een bevlogen ambtelijke werkgroep, aangevuld met één bestuurder uit Blaricum, de regionale bestuurlijk trekker van de GGDGV. Het belang van het PHP wordt gezien, waarbij voor alle aspecten voldoende aandacht is. De samenwerking kan als planmatig en structureel worden beschreven.

Het PHP richt zich, als onderdeel van het B&O, op de uitvoering van activiteiten op het gebied van preventie van alcohol- en middelengebruik. Het blijft noodzakelijk om de uitvoering te toetsen aan deze kaders en andersom. Er moet op worden toegezien dat het PHP goed tot zijn recht komt in het bredere regionale beleidsveld.

In de maatschappij is er volop aandacht voor het thema preventie middelengebruik (alcohol, drugs en roken/vapen). Desondanks is er volgens de meest recente onderzoeken nog voldoende werk te verzetten om alle doelstellingen te behalen. Door mentale gezondheid en middelengebruik meer aan elkaar te koppelen, kan winst worden behaald. Ook kan er in het nieuwe plan meer aandacht komen voor nieuwkomers, kwetsbare groepen en volwassenen.

Naast bovenstaande thema's is er tijdens de evaluatie nog een drietal onderwerpen onder de loep genomen die hieronder verder worden beschreven:

- PHP als onderdeel van het beleidsplan Bescherming en Opvang 'herstel de verbinding (B&O)
- Looptijd van het PHP voor 4 jaar
- Programma Rook/vapevrije Generatie toevoegen aan het PHP

PHP als onderdeel van beleidsplan Bescherming en Opvang

Het nieuwe PHP wordt net als voorgaande beleidsperiode als zelfstandig onderdeel van B&O gezien. Er is een overlap met B&O omdat het grotendeels hetzelfde beleidsterrein beslaat, met het PHP wordt mede invulling gegeven aan preventie en vroegsignalering binnen B&O. Ook zijn de financiën aan elkaar gekoppeld in constante geldstromen en gebundelde inkoop. Apart inkopen bij dezelfde partijen is in dat opzicht wel mogelijk, maar niet logisch. Tot slot volgt het PHP de verantwoordingscyclus van B&O, waarmee er regelmatig inzicht in de stand van zaken wordt gegeven aan de gemeenteraden.

Het PHP loopt een eigen traject langs de gremia in verband met wettelijke verplichting voor gemeenten vanuit de Alcoholwet om eens in de vier jaar een PHP vast te stellen.

Looptijd PHP van 4 jaar

Ondanks dat het PHP onderdeel blijft van B&O, is het niet wenselijk om de periode van 8 jaar die voor B&O voorgesteld is, ook voor het PHP aan te houden. In artikel 43a van de Alcoholwet is bepaald dat de gemeenteraad iedere vier jaar verplicht is een preventie- en handavingsplan alcohol vast te stellen. Een gelijke bepaling staat ook in de WPG. We houden dan ook deze periode van vier jaar voor het PHP aan. Daarnaast zorgt het werken met een beleidsplan van vier jaar dat het PHP mee kan bewegen met landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen. Dit maakt ook dat de gemeenten tussentijds kunnen bijsturen en aanpassen indien nodig.

De ontwikkeling van een nieuw PHP betekent ook een natuurlijk moment voor randgemeente Eemnes om toe te treden tot het PHP. Voor wat betreft drank- en middelengebruik komen de cijfers van Eemnes sterk overeen met die van de regio. Uit de programmabegroting 2025 van Eemnes: "In de regio Gooi en Vechtstreek wordt samengewerkt in het preventie- en handavingsplan (PHP) om de verkoop van alcohol aan minderjarigen terug te dringen en voorlichting te geven over alcohol en middelengebruik. Vanaf 2025 sluit Eemnes aan bij het PHP. In 2025 als pilot, vanaf het nieuwe beleidsplan 2026-2029 volledig".

Programma Rookvrije Generatie toevoegen aan PHP

Het regionale programma Rookvrije Generatie, dat eind 2018 is gestart door de GGD in samenwerking met gemeenten, wordt momenteel gefinancierd door het ministerie van VWS en GGD GHOR Nederland. Het plan loopt van 2022 tot en met 2025 en omvat vier actielijnen: het streven naar rook- en vapevrije (kind)omgevingen, effectieve stoppogingen, rookvrije zorg en draagvlak. Een verlenging van het programma vanuit ministerie van VWS en GGD GHOR Nederland is niet bevestigd.

Het programma Rookvrije Generatie wordt in het nieuwe PHP opgenomen, waarbij er wordt ingezet op het beschermen van de inwoners tegen de risico's van roken en vapen en het creëren van een rook- en vapevrije generatie. Het onderwerp wordt in het PHP opgenomen om zo de integratie met

andere projecten te bevorderen. Roken, vaperen, alcohol en drugs worden al samengebracht in initiatieven zoals Helder op School en de Gezonde Sportomgeving, wat bewezen bevorderlijk is voor de samenwerking.

In de huidige situatie wordt aandacht besteed aan de Rookvrije Generatie vanuit de verschillende sociale domeinen en de GGD. De opname van rook- en vapevrij als thema in het PHP biedt kansen voor regionale afstemming en uitvoering via bestaande overlegstructuren. Door dit te verbinden in het PHP ontstaat meer draagvlak en slagkracht om hier met goede initiatieven gezamenlijk in op te trekken. Wel is het realiseren van rook- en vapevrije omgevingen uitdagend, vooral daar waar geen wettelijk rookverbod geldt, zoals in de buitenruimte bij sportverenigingen. Vanuit het PHP zal aandacht worden gevraagd voor o.a. deskundigheidsbevordering en voorlichting op het gebied van gespreksvoering over niet roken en vaperen op rook/vapevrije plekken.

Door aan te sluiten bij het nieuwe PHP kunnen we voor de Rookvrije Generatie ook na 2025 regionaal blijven investeren in samenwerking met partners en inzetten op de vier actielijnen van de Rookvrije Generatie: het streven naar rook- en vapevrije (kind)omgevingen, effectieve stoppogingen, rookvrije zorg en draagvlak.

Deze acties sluiten naadloos aan op bestaande activiteiten van het PHP, zoals ouderavonden, deskundigheidsbevordering en het ontwikkelen van communicatiematerialen. Aanvullend hierop gaan we specifiek inzetten op het terugdringen van vaperen onder jongeren, dat in de afgelopen jaren enorm is toegenomen.

Het huidige budget voor de Rookvrije Generatie is overgenomen in de begroting van het PHP. De verwachting is dat dit budget toereikend is voor de (extra) inzet op de vier actielijnen, inclusief vaperen.

Richting van het nieuwe PHP

In dit onderdeel wordt beschreven wat de richting wordt van het nieuwe plan. De inhoudelijke richting van het nieuwe plan is gebaseerd op de hierboven genoemde resultaten, de uitkomsten van de evaluatie en er wordt rekening gehouden met lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen.

Inhoudelijke richting

- In het PHP ligt de focus op preventie van alcohol- en drugsgebruik, roken en vaperen. Dit maakt dat per 2026 alle activiteiten op het gebied van middelenpreventie onder hetzelfde programma vallen.
- In het PHP worden zoveel als mogelijk bewezen effectieve interventies toegepast zoals educatie/voorlichting, ouderbetrokkenheid, deskundigheidsbevordering, toezicht en handhaving. Dat wil niet zeggen dat alle interventies ook daadwerkelijk effectief zijn geweest. We gaan door met die interventies die ook daadwerkelijk effect hebben gesorteerd en nemen bewust afscheid van die interventies die dat niet hebben gehad. Daarnaast maken we gebruik van nieuwe interventies die worden ontwikkeld of plegen we andere inzet. We kijken hiervoor met een scherp oog naar de evaluaties, ontwikkelingen en regionale monitoren.
- Jongeren tot 18 jaar (en hun ouders/verzorgers en directe omgeving zoals sport, school en vrije tijd) blijven de hoogste prioriteit houden. Er is ook nog winst te behalen bij ouders m.b.t. de voorbeeldrol, het draagvlak en opvoedvaardigheden.
- Maar ook jongvolwassenen van 18-24 jaar en volwassenen/ouderen in de leeftijdscategorie 55-75 jarigen behoren tot onze doelgroep. Het alcoholgebruik bij 55-75 jarigen in Gooi en Vechtstreek vraagt de komende periode extra aandacht rondom vroegsignalering alcoholproblematiek in de eerste lijn.

- Voorlichting en handhaving m.b.t. alcoholvertrekkers door middel van gerichte gesprekken met de doelgroep en de inzet van mysteryshop onderzoek en terugkoppelingsgesprekken. Tevens vinden er controles plaats op de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar. Hiervoor wordt een regionaal stappenplan voor gevolgd gebaseerd op een regionale sanctiestrategie.
- Versterking van de samenhang tussen middelenpreventie en mentale gezondheid. Er is een duidelijke wisselwerking tussen mentale gezondheid en middelengebruik. Uit de Richtlijnen Verslavingspreventie blijkt dat het bevorderen van algemene vaardigheden en welbevinden een effectieve aanpak is om weerbaarheid te vergroten. Daarnaast laten ervaringen uit andere regio's zien dat mentale gezondheid een geschikte invalshoek kan zijn om het gesprek over middelengebruik aan te gaan.
- Meer aandacht voor kwetsbare groepen, moeilijk te bereiken groepen en migrantengroepen. Middelengebruik van deze groepen in kaart brengen en indien nodig cultuursensitieve interventies op toepassen.
- Stappen zetten op het gebied van sociale norm middels een integrale aanpak.

Budget

Met de uitvoer van het PHP is een bedrag gemoeid dat in hoofdlijnen komt op € 550.000. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat het budget voor het PHP binnen de begroting B&O blijft zoals het is. De toevoeging van preventie roken/vapen aan het PHP brengt dus de uitdaging met zich mee om met hetzelfde budget in te zetten op meer thema's. Door waar mogelijk activiteiten samen te voegen en intensiever samen te werken, zal een efficiëntieslag gemaakt worden. Prioriteren en keuzes maken zal echter nodig zijn om binnen de financiële kaders te blijven. Mocht de financiering vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voor het programma Rookvrije Generatie worden voortgezet, is een bredere inzet mogelijk.

In het (concept) PHP 2026 – 2029 wordt het budget verder gespecificeerd in een overzicht van de activiteiten en bijhorende middelen. Tevens wordt hierin opgenomen welke activiteiten er aanvullend worden ingezet indien er budget beschikbaar komt vanuit VWS.

Strategie

We streven naar een regionale eenduidige aanpak in Gooi en Vechtstreek. Problematiek rondom middelen zijn immers gemeentegrens overstijgend. Dit neemt niet weg dat de lokale cultuur ook van belang kan zijn om inwoners op een passende manier aan te spreken op hun verantwoordelijkheden en gedrag. Het is van belang om onder inwoners en professionals het eventuele stigma over drugs- en alcoholgebruik te doorbreken zodat men het gesprek onderling aan gaat. Ook is het noodzakelijk om ketenpartners tools en handvatten te geven om problematisch drugs- en alcoholgebruik te signaleren en indien nodig door te verwijzen. Naast de regionale aanpak is lokale inkleuring dus wenselijk, noodzakelijk en mogelijk.

De richtlijnen en doelen uit het beleidsplan worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Hierin worden de specifieke activiteiten, de planning, de stakeholders en de doelgroepen verder beschreven. We monitoren de activiteiten regionaal, zodat we scherp blijven op de uitvoering van de activiteiten en de effecten daarvan. Het uitvoeringsplan wordt 2-jaarlijks vastgesteld door het regionale Directie Overleg.

Effectief

De interventies zijn zoveel als mogelijk wetenschappelijk onderbouwd. Dat wil zeggen dat er ofwel voldoende positieve ervaringen zijn opgedaan met de interventie, ofwel dat de effectiviteit ervan wetenschappelijk is aangetoond. We volgen de richtlijnen verslavingspreventie (zie kader).

De **richtlijnen verslavingspreventie** benadrukken dat verslavingspreventie moet aansluiten bij de ontwikkelingsfase van jongeren.

Voorbeelden uit deze richtlijn zijn:

- De waarschuwendende benadering bij zowel basisschoolleerlingen als leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt afgeraden.
- Versterken van algemene vaardigheden, zoals zelfcontrole, probleemoplossende vaardigheden en sociale vaardigheden bij basisschoolleerlingen is effectief. In plaats van specifieke aandacht voor roken en alcohol is het beter om de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen te versterken. Daarom stimuleren we in Gooi en Vechtstreek scholen om met het Gezonde School thema 'Welbevinden op School' aan de slag te gaan.
- Versterken van de sociale norm m.b.t. alcohol, roken en blowen bij leerlingen van 13-16 jaar.
- Versterken van zelfcontrole m.b.t. middelengebruik bij leerlingen van 16-18 jaar.

Integraal

We werken vanuit een integrale aanpak om verslavingsproblemen te voorkomen en de gezondheid en het welzijn van de inwoners in de regio te bevorderen. Dit doen we middels het [Basispakket Verslavingspreventie](#), met kwalitatief hoogwaardige interventies, gebaseerd op de databases van het RIVM en NJI, die passen binnen de preventieketen. In de regio werken we hierin samen met gemeenten, Jellinek, GGD en andere ketenpartners.

Preventie binnen de verslavingszorg kent verschillende vormen:

- **Universele preventie:** gericht op de algemene bevolking om problemen door middelengebruik te voorkomen, bijvoorbeeld door voorlichting en educatie.
- **Selectieve preventie:** gericht op vroegtijdig signaleren van problemen bij risicogroepen en interventies gericht op individuen met beginnende klachten, zoals kinderen van ouders met psychische en/of verslavingsproblemen.
- **Geïndiceerde preventie:** gericht op toeleiding naar hulpverlening bij beginnende klachten en problematisch gebruik met als doel verergering te voorkomen, bijvoorbeeld door vroegtijdige interventies.
- **Zorggerelateerde preventie:** is gericht op het beperken van persoonlijke en maatschappelijke schade door middelengebruik en richt zich op mensen met bestaande problematiek om terugval te voorkomen en herstel te bevorderen, bijvoorbeeld door nazorg en re-integratieprogramma's.

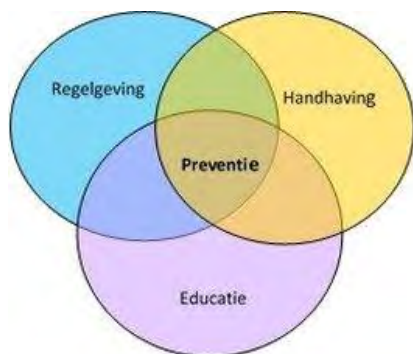
Middelengebruik is niet alleen een persoonlijke en bewuste keuze, maar wordt voor een groot deel bepaald door de fysieke en sociale omgeving, waaronder:

- de prijs;
- het beschikbare assortiment;
- het aantal verkooppunten;
- de beschikbaarheid in de openbare ruimte;
- de leeftijdsgrenzen en naleving en handhaving daarvan;
- de naleving van het verbod op doorschenken;
- de aanwezige promotie de normen in de sociale omgeving van het individu (bijvoorbeeld van ouders, vrienden, familie, op de sportclub, etc.).

Onderzoek toont aan dat beleid het meest effectief is als het integraal wordt aangepakt. Interventies gericht op meerdere settings, bestuurlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid vanuit verschillende sectoren zijn dan ook belangrijke randvoorwaarden voor het welslagen van het beleid.

De kern van de interventiestrategie is daarom gebaseerd op drie beleidspijlers: educatie, regelgeving en handhaving binnen meerdere settings. Deze drieslag is sinds de start van het preventieve alcoholbeleid in Gooi en Vechtstreek effectief gebleken. Dit wordt weergegeven in het preventiemodel van Reynolds (2003) (zie figuur 2).

Het is van belang dat preventieve interventies plaats krijgen in de integrale aanpak.

Figuur 2: Preventiemodel Reynolds

Samen met stakeholders

Voor het terugdringen van middelengebruik is het van belang dat jongeren opgroeien in een omgeving die gezond gedrag stimuleert. Dat kan alleen door samen met stakeholders achter de doelen en activiteiten uit het PHP te staan. We werken daarom in de regio intensief samen met stakeholders, zoals onderwijs, verslavingszorg, sportclubs, alcoholverstrekkers, politie etc. We ondersteunen waar nodig en stimuleren eigen initiatieven vanuit stakeholders die aansluiten bij de doelen uit het PHP.

Nota van beantwoording

Verwerking zienswijzen op de Startnotitie Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026 t/m 2029

2 OKTOBER 2025

DOC-25013047

Op 17 april 2025 is de startnotitie Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026 t/m 2029 naar de gemeenteraden verzonden met de gelegenheid om zienswijzen kenbaar te maken, tot uiterlijk 11 juli 2025.

Zienswijze punt	Ingebracht door	Reactie
1) Proces, planning, werkwijze en rolneming Het proces, de planning de verdere werkwijze en de rolverdeling zijn helder beschreven en hierin kunnen wij ons vinden.	Blaricum Eemnes Hilversum Laren Wijdmeren Gooise Meren	Fijn dat u zich kunt vinden in het voorgestelde proces, de planning, werkwijze en rolneming.
2) Proces, planning, werkwijze en rolneming Ja, wij kunnen ons vinden in het voorgestelde proces, planning, werkwijze en rolneming. Het proces, de planning en de verdere werkwijze en de rolverdeling zijn helder beschreven.	Huizen	Fijn dat u zich kunt vinden in het voorgestelde proces, de planning, werkwijze en rolneming.
3) Evaluatie De uitkomsten van de evaluatie zijn herkenbaar en hieruit blijkt dat er nog steeds aandacht nodig is voor het alcohol en middelengebruik, met name onder jongeren. Niet alleen het gebruik, maar ook de verkoop aan jongeren blijft de aandacht verdienen. Omdat de resultaten in de regio verbeteringen behoeven, zien wij graag in het PHP terug welke extra inspanning er verricht worden om deze resultaten omhoog te krijgen. Hierbij achten wij het van groot belang dat er heldere doelstellingen worden geformuleerd, voorzien van meetbare indicatoren. In het PHP lezen wij graag terug hoe dit gemonitord wordt.	Blaricum Eemnes Hilversum Laren Wijdmeren Huizen Gooise Meren	Dank voor uw input. Wij zijn het met u eens dat er blijvend aandacht nodig is voor preventie van middelengebruik, met name onder jongeren. De verkoop is daarbij een belangrijk aspect. Het PHP bevat heldere doelstellingen en meetbare indicatoren om voortgang te monitoren. Deze zijn te vinden in hoofdstuk 5: Doelstellingen, waarbij per doelgroep en indicator de doelpercentages zijn weergegeven. Hoe deze doelstellingen en de activiteiten uit het plan worden gemonitord is terug te vinden in hoofdstuk 7: Coördinatie, monitoring en financiering. Onder meer door de Gezondheidsmonitors van de GGD, een trendonderzoek onder risicogroepen en het ouderonderzoek.

		Met betrekking tot de Gezondheidsmonitors volgen we de landelijke planning (elke vier jaar een meting). Dit is een dermate belangrijk onderzoek dat we om de volgende redenen niet frequenter uitvoeren: verminderen van draagvlak door extra belasting scholen, de hoge kosten en het verlies van meerwaarde omdat een landelijke benchmark ontbreekt.
4) Looptijd van vier jaar Wij zijn verheugd om te zien dat er is gekozen voor een looptijd van vier jaar. Niet alleen wordt hiermee aan de wettelijke norm voldaan, maar hiermee wordt de gemeenteraad ook in positie gehouden om het beleid tijdig bij te stellen. We zien namelijk dat de ontwikkelingen op het gebied van alcohol en met name middelengebruik zich de laatste jaren snel ontwikkeld.	Blaricum Eemnes Hilversum Laren Wijdmeren Huizen Gooise Meren	Fijn dat u zich kunt vinden in de voorgestelde looptijd.
5) Aandacht voor roken en vaperen Voortbordurend op het voorgaande zien we dat er aanvullend aandacht komt voor het tegengaan van roken en vaperen. De enorme toename van het vaperen onder jongeren baart ons zorgen. Het is goed om te zien dat met het nieuwe preventie en handavingsplan extra wordt ingezet op dit onderwerp.	Blaricum Eemnes Hilversum Laren Wijdmeren Huizen Gooise Meren	Fijn dat u zich kunt vinden in de voorgestelde toevoeging van preventie roken en vaperen aan het PHP.
6) Toevoeging vanuit Hilversum: Wij constateren echter dat de toevoeging van het thema roken en vaperen aan het PHP plaatsvindt zonder uitbreiding van het beschikbare budget. Gezien de forse toename van het vaperen onder jongeren achten wij intensivering op dit thema noodzakelijk. Wij verzoeken u daarom in het definitieve beleidsplan inzichtelijk te maken op welke thema's en doelgroepen bij gelijkblijvend budget wordt afgeschaald, en welke aanvullende middelen nodig zijn om de bestaande inzet te handhaven en op het thema vaperen te intensiveren.	Hilversum	Dank voor uw input. Wij begrijpen uw zorgen over de ontwikkelingen rondom roken en vaperen en ook wij achten het noodzakelijk om hier stevig op in te zetten. U verzoekt ons om de inzet op roken en vaperen te intensiveren en niet te bezuinigen op bestaande activiteiten. De bestaande ketenpartners zijn in staat om de extra inzet te leveren, waarbij rekening wordt gehouden met een samenhangend pakket aan maatregelen. Om deze intensivering op preventie roken en vaperen te bekostigen is aanvullend budget nodig. De bekostiging van dit budget is voor 2026 gevonden in de regionale IZA SPUK restgelden van 2025. De financiering van het onderdeel roken en vaperen (30K) is vanaf 2027, onder voorbehoud van toekenning, geborgd binnen het AZWA (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord). Financiering

		vanuit de begroting B&O is niet passend voor preventie roken en vpen.
7) Borging van de financiën Doordat het preventie en handhavingsplan is gekoppeld aan het beleidsplan bescherming en opvang, zijn ook de beschikbare middelen hiermee vastgelegd. Dat brengt echter wel een beperking met zich mee, waar wij ons grote zorgen om maken. Het is van essentieel belang dat afhankelijk van de vraag van dat moment een integrale afweging van de in te zetten middelen kan worden gemaakt. Op welke wijze hieraan tegemoetgekomen wordt, zien wij graag terug in de vast te stellen startnotitie.	Blaricum Eemnes Hilversum Laren Wijdmeren Huizen Gooise Meren	Dank voor uw input. De opmerking over de vastgelegde financiën binnen het beleidsplan Bescherming & Opvang is ten dele waar. De ‘preventieve interventies’ voor alcohol- en drugspreventie worden bekostigd vanuit het regionale beleids- en financiële kader Bescherming & Opvang. Voor de PHP-uitgaven die bekostigd worden middels gemeentelijke bijdragen (totaal €48.175, wordt niet geïndexeerd) is dit budget in de voorgaande jaren voldoende gebleken. De uitgaven die gemoeid zijn met de inzet van de gecontracteerde verslavingszorgaanbieder stijgen jaarlijks op basis van de daarvoor geldende indexaties en werd/wordt bekostigd vanuit de rijksmiddelen (voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang) via de begroting B&O. De ‘toezicht en handhavingsinterventies’ behoren niet tot het B&O kader en worden dan ook bekostigd vanuit de lokale teambudgetten van gemeenten, waarbij de centrumgemeente Hilversum de kassiersfunctie heeft. Ook de interventies op gebied van preventie roken en vpen vallen niet onder het regionale beleids- en financiële kader Bescherming & Opvang. De wens om snel te kunnen schakelen bij nieuwe trends en ontwikkelingen begrijpen en ondersteunen wij volledig. In het verleden hebben we bijvoorbeeld de plotselinge opkomst van lachgas gezien, en recent de snelle toename van het gebruik van vapes. Veel interventies binnen het PHP zijn zo ingericht dat de inhoud kan worden aangepast aan de actualiteit. Zo gaat een ouderavond standaard over roken, alcohol en drugs, maar wordt er momenteel extra aandacht besteed aan vpen. Dankzij deze brede, integrale aanpak kunnen we onverwachte ontwikkelingen grotendeels binnen de bestaande activiteiten opvangen.

		Mocht er onverhoopt toch extra budget nodig zijn, dan kan dit worden meegenomen in het jaarlijkse bestedingsvoorstel B&O, waarbij eventuele tekorten uit de rijksmiddelen worden aangevuld (of ten laste komen van de reserve). Tot slot houden wij eventuele aanvullende financiering zoals subsidiemogelijkheden in de gaten en zullen wij hier op inschrijven wanneer passend bij de PHP-doelstellingen.
8) Betrekken stakeholders Wij zien graag terug dat jongeren en hun ouders expliciet worden betrokken als belangrijke stakeholders. Daarbij vinden wij het van belang dat er aandacht is voor het onderscheid tussen de verschillende leeftijdscategorieën en de maatregelen voor die categorieën. Daarnaast zien wij dat de relatie met de sport(clubs) expliciet uitgewerkt wordt in het PHP.	Blaricum Eemnes Hilversum Laren Wijdmeren Huizen Gooise Meren	Dank voor uw input. Ouders en jongeren zijn inderdaad belangrijke stakeholders. Zij zijn meegenomen bij de totstandkoming van het plan, en zullen ook betrokken worden bij de uitvoering. In hoofdstuk 3: Totstandkoming nieuwe PHP en terugblik is beschreven hoe het participatieproces eruitzag. Voor alle activiteiten in het plan geldt dat we deze uitvoeren volgens de richtlijnen van verslavingspreventie. Een van de belangrijkste aspecten in deze richtlijnen is het afstemmen van de activiteiten op de leeftijdscategorie. In het plan hebben we daarnaast per actielijn weergegeven welke doelgroep(en) deze raakt. De relatie met sport is ondergebracht onder meerdere actielijnen. Te weten: actielijn 8 (gezonde sportomgeving), actielijn 9 (kwaliteitsmethodiek sportclubs), actielijn 10 (ondersteuning bij opstellen beleid middelenpreventie en naleving).
9) Verschuiving middelengebruik De aanname is dat alcoholgebruik wordt vervangen door voldoende beschikbare en voordelige andere middelen. Wij zien graag dat er aanvullend aandacht is voor verschuivingen in middelengebruik, en bijbehorende risico's.	Blaricum Eemnes Hilversum Laren Wijdmeren Huizen	Dank voor uw input. Wij begrijpen uw zorgen over verschuivingen in middelengebruik. Bijvoorbeeld door recente berichtgeving van EenVandaag over dat dure drankjes op festivals voor meer drugsgebruik zou zorgen¹.

¹ [Meer drugs gebruiken door dure drankjes op festivals](#) | EenVandaag

	Gooise Meren	Een verschuiving in middelengebruik kan inderdaad een ongewenst gevolg zijn van veranderingen op de markt of van preventieve maatregelen. In de cijfers over middelengebruik in de afgelopen twintig jaar zien we dit op totaalniveau (gelukkig) echter niet terug². Zo heeft de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol van 16 naar 18 jaar in 2014 bijvoorbeeld niet geleid tot een toename in het gebruik van cannabis of andere drugs³. Dat neemt niet weg dat het essentieel is om ontwikkelingen in middelengebruik scherp te blijven monitoren, vooral onder risicogroepen. Dit doen we onder meer via het jaarlijkse trendonderzoek onder risicogroepen, waarbij de resultaten van de drugstestservice en panelinterviews waardevolle inzichten geven in trends en opkomende middelen. Wanneer er een verschuiving wordt gesignaleerd, handelen we snel en gericht. Gaat het om specifieke doelgroepen, dan zetten we in op gerichte (selectieve) preventie; bij een breder probleem kiezen we voor universele preventie, zoals voorlichting op scholen. Zo zorgen we dat de aanpak aansluit bij de situatie en voorkomen we dat gebruik genormaliseerd wordt.
10) Handhaving We vragen in het definitieve plan ook aandacht voor de beschrijving van de handhaving die wordt uitgevoerd.	Blaricum	Dank voor uw input. De inzet op toezicht en handhaving is uitgewerkt in actielijn 9. Het bijbehorende stappenplan en de sanctiestrategie zijn reeds vastgesteld in het Districtelijk Veiligheidscollege (DVC) en zijn meegestuurd met het PHP ter kennisname voor de gemeenteraad.
11) Onderzoek naar hotspots We zien het belang van onderzoek bij preventie van alcohol- en middelengebruik. Graag zouden we in het op te stellen beleid terugzien dat er aandacht is voor onderzoeken die belangrijke hotspots monitoren, zodat er op die plekken effectief kan worden gehandhaafd op alcohol- en middelengebruik.	Hilversum	Dank voor uw input. Met betrekking tot de verkooplocaties van alcohol is een hotspot-aanpak al onderdeel van het PHP omdat we juist daar onze preventieve en handhavingsactiviteiten op inzetten. De hotspots op het gebied van gebruikerslocaties voor alcohol en middelen (al dan niet door jongeren) waar overlast van ondervonden wordt,

² [Trimbos: Middelengebruik in het voortgezet onderwijs 12 t/m 16 jaar in Nederland](#)

³ [Trimbos: Heeft de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol geleid tot een stijging van drugsgebruik onder 16- en 17-jarigen?](#)

worden per gemeente in de registratiesystemen bijgehouden en kunnen desgewenst gebruikt worden om onze preventieve activiteiten op in te zetten, ook kan gedacht worden aan fysieke maatregelen om deze locaties minder aantrekkelijk te maken voor deze doelgroep. Dit is opgenomen in actielijn 8.

GGD

Gooi en Vechtstreek

Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026 t/m 2029

Regio Gooi en Vechtstreek

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3	6. Integrale aanpak	29
Samenvatting	4	6.1 Voorlichting en educatie	30
1. Inleiding	5	6.2 Signalering en ondersteuning	38
2. Visie en strategie PHP	8	6.3 Sociale en fysieke omgeving	43
3. Totstandkoming nieuwe PHP en terugblik	12	6.4 Regelgeving en handhaving	46
4. Probleemanalyse	16	7. Coördinatie, monitoring en financiering	50
5. Doelstellingen	25	7.1 Onderzoek & monitoring	51
		7.2 Coördinatie & capaciteit	52
		7.3 Financiën	52
		Bijlagen	54
		Bijlage 1: Overzicht activiteiten per uitvoerder	55

VOORWOORD

Als voormalig huisarts heb ik van dichtbij gezien welke schadelijke effecten middelengebruik kan hebben op de gezondheid en het welzijn van mensen. Vanuit die ervaring weet ik dat de grootste gezondheidswinst te behalen is vóórdat problemen ontstaan. Effectieve middelenpreventie is meer dan het voorkomen van medische problemen; het is investeren in een vitale samenleving, waarin mensen de veerkracht en regie hebben om gezonde keuzes te maken en volwaardig mee te doen.

Voor u ligt het vernieuwde Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026 - 2029: een in Nederland unieke regionale samenwerking. Een aanpak waar we met recht trots op mogen zijn.

Preventie vraagt om een lange adem maar ook om flexibiliteit. De plotselinge opkomst van vpen laat zien dat ontwikkelingen snel kunnen gaan en bestaande successen onder druk kunnen zetten. Daarom bouwen we in dit plan voort op wat werkt, voegen we nieuwe accenten toe en blijven we inspelen op actuele trends.

Concreet blijven we inzetten op het uitstellen van de startleeftijd voor alcohol onder jongeren, het terugdringen van problematisch gebruik bij jongvolwassenen en 55-plussers, en het ondersteunen van ouders in de opvoeding rondom middelengebruik. Nieuw is de integrale aandacht voor roken en vpen, waardoor alle middelenpreventie samenkomt in één krachtig programma.

Met gezonde groet,
Joke Lanphen, bestuurlijk trekker GGD

Het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026 t/m 2029 (PHP) is een regionaal beleidsplan dat de doelstellingen en acties voor middelenpreventie en handhaving van de Alcoholwet vastlegt, met een primaire focus op het voorkomen van schade bij jongeren.

Dit PHP richt zich daarnaast op jongvolwassenen en 55-75 jarigen.

Het doel is om de werelden van gezondheid (preventie) en veiligheid (handhaving) te verbinden, een integraal beleid te voeren en aan te sluiten bij landelijke doelstellingen zoals het Nationaal Preventieakkoord. Het hebben van een PHP is een wettelijke verplichting voor gemeenten en omvat een probleemanalyse, doelstellingen, de uit te voeren preventie- en handhavingsacties en de resultaten die behaald moeten worden.

Dit PHP is opgebouwd rond de vier pijlers van een integrale aanpak middelenpreventie, elk met concrete actielijnen:

Pijler educatie en voorlichting

Via educatie en voorlichting vergroten we kennis en bewustwording over middelengebruik. We richten ons op de einddoelgroepen (jongeren, jongvolwassenen en 55-75 jarigen), ouders en scholen met doelgerichte communicatie en preventieve activiteiten. We volgen hierbij de richtlijnen voor verslavingspreventie en zetten activiteiten in die afgestemd zijn op de verschillende leeftijdsfasen.

- Actielijn 1:** Ouders ondersteunen bij opvoeding rondom middelengebruik
- Actielijn 2:** Middelenpreventie op scholen volgens integrale aanpak met erkende interventies
- Actielijn 3:** Kennis vergroten en zelfregie/weerbaarheid versterken bij einddoelgroepen (jongeren, jongvolwassenen en 55-75-jarigen)
- Actielijn 4:** Vergroten bereik preventieve activiteiten en aandacht voor kwetsbare groepen

Pijler signalering en ondersteuning

Vroegtijdige signalering van risicovol gebruik en laagdrempelige toegang tot passende hulp en ondersteuning.

- Actielijn 5:** Deskundigheidsbevordering professionals
- Actielijn 6:** Individuele ondersteuning bij beginnend problematisch middelengebruik
- Actielijn 7:** Groepsondersteuning voor omgeving en naasten

Pijler fysieke en sociale omgeving

Een gezonde en positieve leefomgeving draagt bij aan het bevorderen van gezonde keuzes en het voorkomen van middelengebruik.

- Actielijn 8:** Bevorderen van een gezonde omgeving waar met name jongeren hun vrije tijd doorbrengen, zoals jongerencentra, sportclubs en evenementen

Pijler regelgeving en handhaving

We zetten in op een combinatie van regelgeving, ondersteuning en gerichte handhaving om de naleving te vergroten en zo de beschikbaarheid van middelen voor minderjarigen te beperken.

- Actielijn 9:** Geen verkoop van middelen aan minderjarigen
- Actielijn 10:** Organisaties stimuleren om beleid met betrekking tot middelengebruik te hanteren en naleving versterken

1. INLEIDING

Aanleiding

In Gooi en Vechtstreek lag het alcoholgebruik jarenlang hoger dan het landelijk gemiddelde. Het gebruik werd daarbij gekenmerkt door een patroon van te vroeg, te vaak en te veel ([zie hoofdstuk 4 'Probleem-analyse'](#)). Deze zorgwekkende trend vormde in 2006 aanleiding voor een groot aantal partijen om samen een integrale aanpak te starten om het alcoholgebruik in de regio terug te dringen. Ook ligt er een wettelijke taak bij gemeenten vanuit de [Alcoholwet](#) om iedere vier jaar een Preventie- en Handavingsplan vast te stellen.

De inzet heeft resultaat opgeleverd: het alcoholgebruik onder jongeren in regio Gooi en Vechtstreek is de afgelopen jaren afgenomen en op veel indicatoren nu gelijk met het landelijke gemiddelde. Toch blijft er reden tot zorg. Nog steeds drinkt een aanzienlijke groep jongeren vóór hun 18e levensjaar, en soms in grote hoeveelheden (het zogenaamde binge-drinken). Ook het hoge alcoholgebruik onder jongvolwassenen (18-24 jaar) baart zorgen, mede vanwege de nog onvolgroeide hersenen en het risico op langdurige schade. Daarnaast zijn de doelen uit het [Nationaal Preventieakkoord](#) (NPA) nog niet behaald.

Het cannabisgebruik onder jongeren is ook nog steeds relatief hoog ten opzichte van het landelijke gemiddelde ([hoofdstuk 4](#)). Het gebruik van cannabis heeft voor iedereen risico's zoals verslaving en mentale problemen maar voor jongeren zijn de risico's groter.

Hoewel ouders over het algemeen stabiel blijven in hun rol als voorbeeld en opvoeder, blijft een gewenste stijging in het maken van afspraken over NIX18 uit. Daarnaast wordt alcoholgebruik soms door ouders gefaciliteerd ([zie hoofdstuk 4](#)); het 'thuis leren drinken' waarvan bekend is dat dit eerder [averechts](#) werkt.

Voor 55-75 jarigen zijn in het vorige [Preventie- en Handavingsplan alcohol en drugs 2021 t/m 2024](#) voor het eerst interventies ingezet.

1. INLEIDING

De meest recente cijfers (2024) laten een veelbelovende daling in overmatig alcoholgebruik bij deze groep zien ([zie hoofdstuk 4](#)).

Nieuw in het PHP 2026-2029 is de toevoeging van het thema roken en vaperen. De focus ligt hierbij op het beschermen van inwoners tegen de risico's én op het realiseren van een rookvrije generatie, met specifieke aandacht voor jongeren en het sterk toegenomen vaperen. Met deze uitbreiding vallen per 2026 alle activiteiten op het gebied van middenpreventie onder één samenhangend regionaal programma. Dit biedt voordelen op het vlak van afstemming, uitvoering en effectiviteit.

De handhaving van de Alcoholwet met behulp van de testkopermethode en de ondersteuning die wordt geboden voor alcoholverstrekkers zijn succesvol gebleken. De naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol is de afgelopen jaren aanzienlijk verbeterd en bij veel verkoopkanalen hoger dan het landelijke gemiddelde ([zie hoofdstuk 4](#)).

Tot slot is dit PHP tot stand gekomen in nauwe samenwerking met regionale partners en inwoners via een breed participatieproces, dit wordt toegelicht in [hoofdstuk 3](#).

Leeswijzer

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de aanleiding voor dit PHP en de leeswijzer. In [hoofdstuk 2](#) beschrijven we de visie en strategie die aan dit Preventie- en Handavingsplan (PHP) ten grondslag liggen. [Hoofdstuk 3](#) gaat in op de totstandkoming van dit plan, inclusief een terugblik op de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen jaren. In [hoofdstuk 4](#) schetsen we de relevante trends en ontwikkelingen en lichten we toe waarom middenpreventie belangrijk is voor de verschillende doelgroepen van het PHP. In [hoofdstuk 5](#) staan de overkoepelende doelen centraal. [Hoofdstuk 6](#) vormt het hart van het plan: hier beschrijven we hoe we de doelen willen bereiken, aan de hand van vier pijlers van een integrale aanpak, uitgewerkt in tien samenhangende actielijnen. Sommi-

ge activiteiten dragen bij aan meerdere actielijnen. Voor de leesbaarheid en structuur zijn deze activiteiten onder één actielijn geplaatst, met behoud van samenhang.

Per actielijn beantwoorden we vier vragen:

1. Wat is de ambitie?
2. Wat gebeurt er al?
3. Wat kwam er uit het participatieproces?
4. Wat gaan we doen?

Ook wordt per actielijn in een tabel weergegeven op welke doelgroep(en) en settingen de acties gericht zijn. Evenals op welk middel (roken/vaperen, alcohol, drugs) ze betrekking hebben. Tot slot geven we in [hoofdstuk 7](#) inzicht in de financiering, coördinatie en monitoring van het plan.

BEGRIPPEN (verklaring)

- **Middel(en):** Verslavende en schadelijke stoffen die het lichaam beïnvloeden zoals alcohol, tabak, e-sigaretten (vapes) en drugs.
- **Bingedrinken:** Minstens vijf glazen alcohol drinken tijdens één gelegenheid.
- **Zwaar alcoholgebruik:** Eén keer per week minstens vier glazen alcohol (voor vrouwen) of zes glazen alcohol (voor mannen) op één dag.
- **Overmatig alcoholgebruik:** Meer dan 14 glazen alcohol per week (vrouwen) of 21 glazen (mannen).
- **Problematisch alcoholgebruik:** al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar, drinken door zwangere vrouwen, overmatig drinken, zwaar drinken, regelmatig bingedrinken, een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.
- **Roken/vapen:** hiermee wordt het gebruik van nicotinehoudende producten bedoeld zoals sigaretten en vapes maar bijvoorbeeld ook snus.
- **Vapen:** Het roken van vapes/e-sigaretten. E-sigaretten verdampen vloeistof, vaak met nicotine. E-sigaretten is de Nederlandse vertaling van vape.
- **Drugs:** drugs op lijst II van de Opiumwet, zoals cannabis en slaapmiddelen (softdrugs) en drugs op lijst I van de Opiumwet, zoals cocaïne en GHB (harddrugs).
- **Settingen:** specifieke omgeving of context zoals thuis, school, sportclub waarop de preventie is gericht.
- **Jongeren:** 12 t/m 17 jarigen
- **Jongvolwassenen:** 18 t/m 24 jarigen
- **Volwassenen:** 18 t/m 64 jarigen
- **Ouderen:** 65-plussers
- **(Alcohol)verstrekkers:** locaties waar alcohol verkocht wordt, zoals supermarkten, sportkantines of slijterijen.

2. Visie en strategie PHP

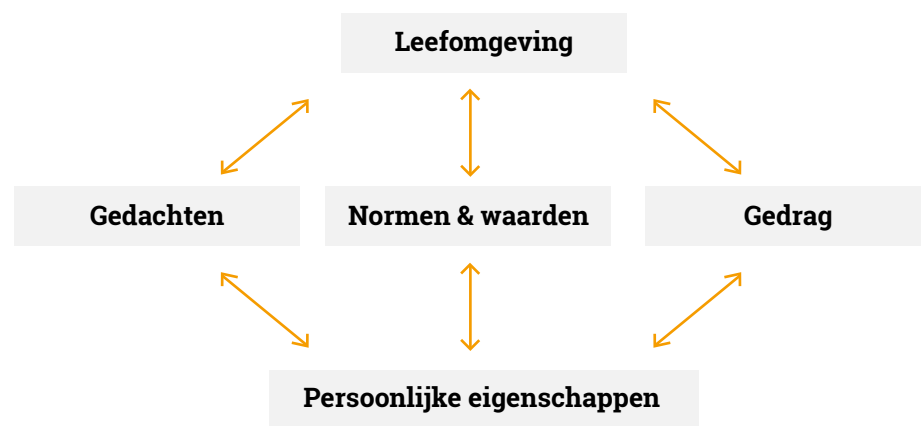

2. Visie en strategie PHP

Op de simpele vraag waarom mensen middelen gebruiken, is geen eenvoudig antwoord mogelijk. In de ogen van de gebruiker is het vaak een vrije en persoonlijke keuze, maar onderzoek laat zien dat [middelengebruik door veel verschillende factoren wordt beïnvloed](#). Sommige factoren verhogen het risico op gebruik (risicofactoren), terwijl andere factoren het risico juist verlagen (beschermende factoren). Daarnaast kan er onderscheid gemaakt worden tussen persoonsgebonden factoren (zoals persoonlijkheidskenmerken en genetische factoren) en omgevingsfactoren. In de sociale omgeving gaat het bijvoorbeeld over het gezin en de opvoedstijl, de invloed van leeftijdsgenoten maar ook de heersende sociale normen in de maatschappij. In de fysieke omgeving spelen factoren mee zoals de beschikbaarheid van een middel en blootstelling aan reclame.

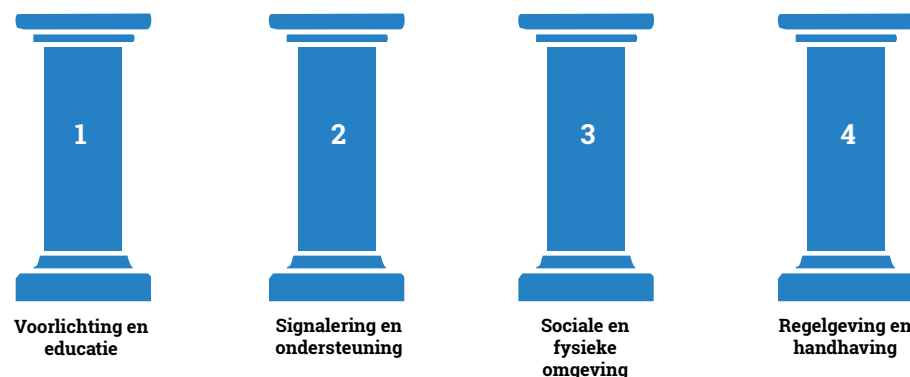
Hoe we denken over middelen, wat onze normen en waarden hierbij zijn en hoe we ons gedragen, wordt dus beïnvloed door onze persoonlijke eigenschappen en door onze leefomgeving. Hierbij is sprake van een [wisselwerking](#).

Figuur 2.1: invloed van de omgeving op het individu ([basispakket preventie](#))

2.1 Integrale aanpak

Middelengebruik effectief aanpakken vraagt dan ook om een integrale aanpak, waarbij ingezet wordt op het verminderen van risicofactoren en het versterken van beschermende factoren. De kern van de interventiestrategie in dit PHP is daarom gebaseerd op de vier pijlers van een integrale aanpak.

Figuur 2.2: vier pijlers van een integrale aanpak.

Zo is ook middelenpreventie in het onderwijs het meest effectief als gebruik wordt gemaakt van een integrale aanpak. Dit betekent dat er tegelijkertijd activiteiten worden uitgevoerd die zich richten op leerlingen, hun ouders en de schoolomgeving. Dit is belangrijk in alle leeftijdsfasen, maar geldt in het bijzonder voor de midden-adolescentie (13-16 jaar). In deze periode is het erg moeilijk om gedragseffecten te bereiken met interventies die alleen op leerlingen zijn gericht. Op dit moment geldt de [Gezonde School-aanpak](#) (zie kader) als gouden standaard voor leefstijlinterventies. Scholen die werken met deze Gezonde School-aanpak bieden structureel activiteiten aan uit vier verschillende pijlers: beleid (regelgeving), educatie, schoolomgeving, ouders en signaleren. Ook in Gooi en Vechtstreek wordt dit programma al meerdere jaren gepromoot en geïmplementeerd. Het vormt de kapstok voor de activiteiten voor scholen uit dit PHP.

2. Visie en strategie PHP

De **Gezonde School-aanpak** helpt scholen om doelgericht en efficiënt te werken aan de gezondheid van leerlingen/studenten en docenten. Scholen kunnen kiezen uit één of meerdere van de gezondheidsthema's waaronder 'Roken, Alcohol en Drugs (RAD)' en 'Welbevinden'. Aan de hand van de vier pijlers werken scholen aan hun Gezonde School Aanpak. Een Gezonde School adviseur van de GGD ondersteunt scholen bij deze aanpak.

In een evenwichtig preventief beleid vormt universele preventie de basis. Hoe steviger deze basis wordt neergezet, hoe minder 'doorstroom' plaatsvindt naar duurdere vormen van selectieve en geïndiceerde preventie of naar behandeling en zorggerelateerde preventie (zie figuur 2.3). De verschillende vormen van preventie komen terug in dit PHP.

Figuur 2.3: Indelingen van preventie.

2.2 Inzet erkende interventies conform richtlijnen verslavingspreventie

We werken met kwalitatief hoogwaardige interventies, gebaseerd op de databases van het RIVM en NJi, die passen binnen de preventieketen. Dat wil zeggen dat er ofwel voldoende positieve ervaringen zijn opgedaan met de interventie, ofwel dat de effectiviteit ervan wetenschappelijk is aangetoond. We volgen de **richtlijnen verslavingspreventie** (zie het kader op de volgende pagina).

2.3 Brede blik op gezondheid: Positieve Gezondheid

Het concept Positieve gezondheid is een kans om breder te kijken naar ziekte, gezondheid en preventie voor onze inwoners. Daarnaast wordt de focus niet zozeer gelegd op ziektes en problemen, maar op perspectieven, wat mensen nog wel kunnen en wat voor hen belangrijk is; veerkracht en eigen regie.

Het regioplan Gezond Gooi dat begin 2024 in samenwerking met alle zorg- en welzijnspartijen en gemeenten uit de regio Gooi en Vechtstreek is opgesteld, benoemt positieve gezondheid als belangrijk leidend principe om de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag vorm te geven en om de inwoner meer regie te geven over de eigen gezondheid en welbevinden.

Ook dit programma legt vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid de nadruk op het versterken van de veerkracht en weerbaarheid. Dit doen we door de verbinding te leggen met het preventiethema (mentaal) welbevinden en in te zetten op beschermende factoren zoals het ondersteunen van de communicatie met ouders, positieve vrijetijdsbesteding te stimuleren en een gezonde sociale en fysieke omgeving te creëren.

Daarnaast stimuleren we dat preventiewerkers van de verslavingszorg bekend en getraind zijn met de brede blik van positieve gezondheid en

2. Visie en strategie PHP

inwoners ondersteunen vanuit deze brede blik op gezondheid. Tot slot is het van belang dat middelengebruik in de gesprekstoel Positieve Gezondheid wordt opgenomen.

2.4 Regionaal eenduidig

We streven naar een regionale eenduidige aanpak in Gooi en Vechtstreek. Problematiek rondom middelen zijn immers gemeentegrens overstijgend. Dit neemt niet weg dat de lokale cultuur ook van belang kan zijn om inwoners op een passende manier aan te spreken op hun verantwoordelijkheden en gedrag. Naast de regionale aanpak is lokale inkleuring dus wenselijk, mogelijk en noodzakelijk.

2.5 Samen met stakeholders

Voor het terugdringen van middelengebruik is het van belang dat jongeren opgroeien in een omgeving die gezond gedrag stimuleert. Dat kan alleen door samen met stakeholders achter de doelen en activiteiten uit het PHP te staan. We werken daarom in de regio intensief samen met stakeholders, zoals onderwijs, verslavingszorg, jongerenwerk, sportclubs, alcoholverstrekkers etc. Voor interventies gericht op inwoners (ouders, jongeren, jongvolwassenen, 55-75 jarigen) wordt tevens de verbinding gezocht met hen om ervoor te zorgen dat de interventies goed aansluiten op hun leefwereld en behoeften. We ondersteunen waar nodig en stimuleren eigen initiatieven vanuit stakeholders die aansluiten bij de doelen uit het PHP.

Wethouder Flip de Groot met een restauranthouder en Eva Müller met de actie 'Proef en Beleef alcoholvrij' van Bijzonder Laren tijdens de Dry January IkPas campagne.

De [richtlijnen verslavingspreventie](#) benadrukken dat verslavingspreventie moet aansluiten bij de ontwikkelingsfase van jongeren. Voorbeelden uit deze richtlijn zijn:

- Een populaire methode om leerlingen ervan te weerhouden om middelen te gebruiken is de *afschrikwekkende benadering*. Bij deze methode wordt geprobeerd om leerlingen ervan te weerhouden om middelen te gebruiken door angst op te roepen. Vaak wordt hierbij gekozen voor een gastspreker zoals een politieagent of ervaringsdeskundige. Onderzoek laat zien dat deze aanpak niet effectief is en soms zelfs averechtse effecten heeft.
- Uit onderzoek blijkt dat het veel effectiever is om de *sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen te versterken*. De beschikbare interventies (voor de leerlingen) richten zich niet op middelenpreventie, maar op het versterken van beschermende factoren zoals weerbaarheid (in het algemeen) en sociaal emotionele vaardigheden. Het is raadzaam aan te sluiten bij deze interventies en voorlichting over roken/vapen en alcohol enkel te richten op de ouders.
- Leren 'nee' zeggen: leeftijdsgenoten hebben veel invloed op het gebruik van middelen. Er wordt daarom vaak ingezet op het weerbaar maken tegen *groepsdruk* door leerlingen te wijzen op de invloed van anderen en hen te leren hoe zij 'Nee' moeten zeggen. Het effect van deze aanpak hangt af van de leeftijd van het kind. Bij vroege en midden adolescenten (12-16 jaar) is deze aanpak niet succesvol omdat erbij horen op dat moment heel erg belangrijk is. Als leerlingen ouder worden durven ze meer eigen keuzes te maken. In de late adolescentie (16+) is deze aanpak wel effectief.

3. Totstandkoming nieuwe PHP en terugblik

3. Totstandkoming nieuwe PHP en terugblik

Het PHP 2026 t/m 2029 beschrijft de belangrijkste maatregelen die gemeenten en GGD in Gooi en Vechtstreek nemen om het alcoholgebruik, roken/vapen en drugsgebruik onder met name jongeren te voorkomen en terug te dringen. De huidige, wetenschappelijk onderbouwde, aanpak wordt gecontinueerd met enkele [nieuwe accenten](#). De jeugd tot 18 jaar blijft de hoogste prioriteit houden, maar ook jongvolwassenen van 18-24 jaar en 55-75 jarigen behoren tot de doelgroep. Nieuw in dit PHP is specifieke aandacht voor het bereiken van kwetsbare groepen binnen deze doelgroepen.

De aanpak in dit PHP is integraal; veel interventies hebben dan ook betrekking op meerdere middelen tegelijk. Deze samenhangende aanpak vergroot de effectiviteit, benut beschikbare middelen optimaal en voorkomt versnippering. De nadruk ligt daarbij op de middelen die veel gebruikt worden en aanzienlijke schadelijke effecten veroorzaken.

In dit PHP ligt de vooral nadruk op preventie van alcoholgebruik. Preventie van roken en vapen is een nieuw maar belangrijk onderdeel van het plan vanwege de sterke toename in gebruik. Er wordt ingezet op het beschermen van inwoners tegen de risico's van roken en vapen en het creëren van een rook- en vapevrije generatie. Deze inzet is gebaseerd op het regionale actieplan vapevrij, wat is opgesteld vanuit het programma Rookvrije Generatie van GGD Gooi en Vechtstreek. Tot slot maakt de preventie van drugsgebruik waar mogelijk integraal onderdeel uit van het PHP, vanwege de overlap in oorzaken, doelgroepen en interventies.

Daarnaast zetten we in op het beperken van de beschikbaarheid van middelen voor minderjarigen. Voor alcohol richt dit zich op toezicht en handhaving van de Alcoholwet, met nadruk op naleving van de leeftijdsgrens.

Toezicht en handhaving m.b.t. drugs(criminaliteit) is geen onderdeel van dit PHP. De handhavingsbevoegdheid hiervoor ligt bij de politie. Toezicht en Handhaving m.b.t. verkoop van (illegale) rookwaar waaronder vapes is ook geen onderdeel van dit PHP. De handhavingsbevoegdheid hiervoor ligt bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Preventie van middelengebruik is vanzelfsprekend een onderdeel van het regionale/lokale gezondheidsbeleid. Gemeenten maken vanuit het PHP de koppeling met het lokaal gezondheidsbeleid. De regiefunctie voor dit PHP is belegd bij gemeente Hilversum (vanuit haar rol als centrumgemeente: toezicht en handhaving) en de GGD.

3.1 Participatieproces

Eind 2024 is gestart met de voorbereidingen voor dit nieuwe PHP. Daarbij hoorde een breed participatietraject. In dit participatietraject zijn raadsleden, (uitvoerende) partners en inwoners betrokken. Dit heeft geleid tot een breed gedragen eindresultaat.

- **Werkveldgesprekken:** interviews over het nieuwe PHP met partners zoals jongerenwerk, zorgprofessionals, jeugdboa's, VO-scholen, Qinas, sportprofessionals, Koninklijke Horeca Nederland, de RHOGO, Jellinek Preventie, leefstijlpunten en de politie.
- **Ouderonderzoek:** regionale enquête onder ouders van kinderen in de leeftijd 12 t/m 17 jaar (respons: 629).
- **Ouderinterviews:** telefonische interviews met ouders die aanvullend mee wilden denken over het nieuwe preventieplan (respons: 7).
- **Straatinterviews:** interviews met jongeren uit alle gemeenten over hun leefwereld, vrijetijdsbesteding, middelenpreventie en invloed van ouders (respons: 33).
- **Regiopodium:** presentatie en uitwisseling over het nieuwe PHP met raadsleden van alle regiogemeenten.

3. Totstandkoming nieuwe PHP en terugblik

- **Inspiratiegesprekken en deskresearch:** onderzoek naar goede voorbeelden uit andere regio's, preventieplannen en PHP's van andere regio's, inspiratiegesprekken met andere GGD'en, het Trimbos-instituut en een verslavingszorginstelling uit een andere regio.
- **Interne gesprekken GGD:** interviews over relevante raakvlakken zoals Positieve Gezondheid, Gezonde Leefomgeving, Rookvrije Generatie, Jeugd en Gezin, Publieke Gezondheid Asielzoekers.
- **Vragenlijst over vaperen:** vragenlijst onder professionals om inzicht te verkrijgen in de aard en omvang van de vaperproblematiek onder jongeren, evenals in de behoeften en ondersteuningswensen van professionals op dit terrein (respons: 44).

In [hoofdstuk zes](#) geven we per actielijn kort aan welke relevante informatie uit het participatieproces is gekomen.

3.2 Beleidskader

Het PHP is opgebouwd naar aanleiding van divers landelijk, regionaal en lokaal beleid. Hieronder worden de belangrijkste beleidskaders genoemd en beschreven, die de uitgangspunten zijn van het nieuwe beleidsplan. Vanzelfsprekend is er overlap van activiteiten, ketenpartners en budgetten. Het moet voor alle betrokkenen helder zijn welke activiteiten vanuit welk programma worden uitgevoerd. Deze helderheid wordt in het PHP gegeven, dit is het centrale punt waar alles rondom middelenpreventie in de regio samenkomt.

Beleidsplan Bescherming & Opvang Gooi en Vechtstreek

Het regionale programma [Bescherming & Opvang](#) (B&O) zet in op de voorkoming van huiselijk geweld, dakloosheid, verslaving, woonoverlast en psychische problemen in de regio en ondersteuning van inwoners die deze problemen ervaren. Met het programma B&O hebben de gemeenten besloten om ook in te zetten op preventieve

maatregelen. Aangezien het PHP inzet op maatregelen om drugs- en alcoholverslaving en daaruit voortkomende problematiek te voorkomen, is het PHP ondergebracht binnen het programma B&O. De begroting B&O omvat om deze reden tevens de kosten die in het kader van het PHP worden gemaakt.

Alcoholwet

In artikel 43a van de [Alcoholwet](#) is bepaald dat de gemeenteraad iedere vier jaar verplicht is een preventie- en handhavingsplan alcohol vast te stellen. Een soortgelijke bepaling staat ook in de WPG. In het PHP moet in ieder geval worden aangegeven:

- a. Wat de doelstellingen zijn van het preventie- en handhavingsplan alcohol;
- b. Welke acties ondernomen worden om alcoholgebruik, met name onder jongeren, te voorkomen, al dan niet in samenhang met andere preventieprogramma's als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet Publieke Gezondheid (WPG)¹;
- c. De wijze waarop het handhavingsplan wordt uitgevoerd en welke handhavingsacties in de door het plan bestreken periode worden ondernomen;
- d. Welke resultaten in de door het plan bestreken periode minimaal behaald dienen te worden.

¹ Ter uitvoering van de in het eerste lid bedoelde taak draagt het college van burgemeester en wethouders in ieder geval zorg voor: het bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering.

3. Totstandkoming nieuwe PHP en terugblik

Nationaal Preventieakkoord

De Nederlandse overheid wil dat er minder mensen roken, overgewicht hebben of problematisch alcohol drinken. Daarom werd in 2018 het [Nationaal Preventieakkoord](#) (NPA) gesloten. De overheid maakte hierin met ruim 70 partijen afspraken om het percentage rokers, mensen met overgewicht en problematische drinkers te laten dalen in de periode tot 2040. De [Samenhangende Preventiestrategie 2025](#) borduurt voort op het Nationaal Preventieakkoord. De ambities uit het NPA zijn onveranderd en leidend voor de doelen in dit PHP.

Lokaal gezondheidsbeleid en GALA

Preventie van alcohol- en drugsgebruik is een onderdeel van het regionale/lokale gezondheidsbeleid. Gemeenten maken vanuit het PHP de koppeling met het lokaal gezondheidsbeleid en de lokale plannen van de gemeenten vanuit het [Gezond en Actief Leven Akkoord](#) (GALA). In het GALA staat bij het onderdeel 'Een gezonde leefstijl' het volgende: 'voorkomen en vroegsignalering van middelengebruik (roken, alcohol en drugs).

De lokale GALA plannen van gemeenten in regio Gooi en Vechtstreek uit 2023 hebben het "terugdringen van gebruik alcohol, drugs en rookwaren" als speerpunt. Hierin wordt verwezen naar het PHP.

3.3 Terugblik PHP 2021 t/m 2024 + 2025

Vanzelfsprekend is de uitvoering van het huidige PHP 2021 t/m 2025 [geëvalueerd](#). Hiervoor zijn onder meer de resultaten gebruikt uit de Gezondheidsmonitor Jeugd (2021, 2023), Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2022 en 2024), het [Antenne onderzoek](#), het [Ouder-onderzoek](#) (2024) en de cijfers van de mysteryshop onderzoeken (2021, 2023). De resultaten laten zien dat het PHP effectief is. Tegelijkertijd is op sommige aspecten nog winst te behalen. De trends en ontwikkelingen worden nader toegelicht in het volgende [hoofdstuk Probleemanalyse](#).

Ouderpakket met praatkaarten, magazine, en informatieve flyers over middelen en opvoeding.

4. Problemanalyse

4. Probleemanalyse

Middelengebruik 12-18 jarigen

Het lichaam en de hersenen van jongeren zijn nog volop in ontwikkeling, waardoor ze extra kwetsbaar zijn voor de negatieve gevolgen van middelen. Ook komen middelengebruik en [mentale problemen](#) bij jongeren samen voor, waarbij middelen gebruikt kunnen worden om psychische klachten te dempen, maar ook zelf kunnen bijdragen aan het ontstaan of verergeren van die klachten, zoals angst, depressie en concentratieproblemen.

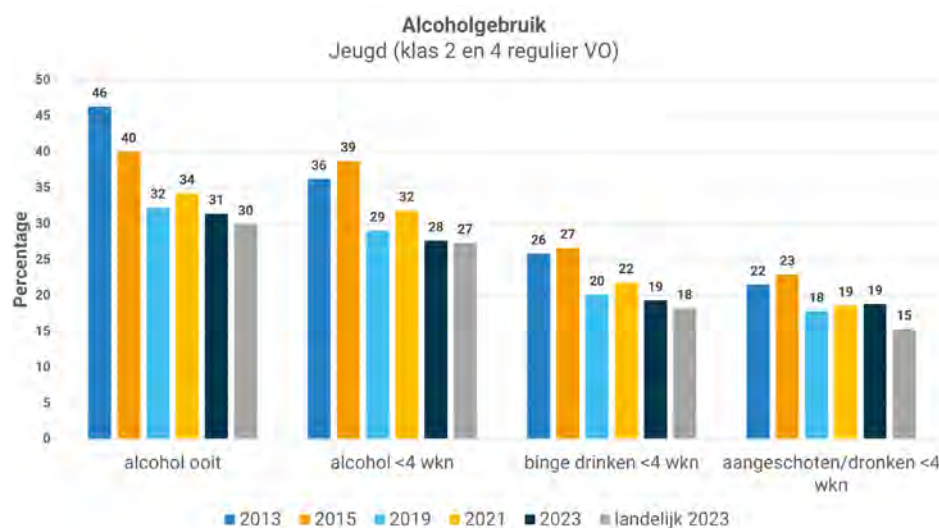
Alcohol

Voor [jongeren zijn er extra risico's als ze alcohol drinken](#). Omdat het lichaam van jongeren nog niet volgroeid is, raken zij eerder bewusteloos door alcohol. Ze hebben namelijk minder lichaamsvocht dan volwassenen, waarover de alcohol zich minder door het lichaam verdeelt. Hierdoor hebben jongeren na hetzelfde aantal glazen een hoger alcoholpercentage dan volwassenen.

Hersenen blijven doorgroeien tot ongeveer het 25^e levensjaar. Alcohol verstoort de ontwikkeling van de hersenen. Hierdoor kunnen jongeren die regelmatig drinken, problemen krijgen. Jongeren kunnen bijvoorbeeld hun leven lang last houden van concentratiestoornissen als ze veel alcohol hebben gedronken toen ze jong waren. Ook kan alcohol gevolgen hebben voor het geheugen en intelligentie. Verder kunnen jongeren die veel alcohol drinken een risico vormen voor hun omgeving. Zo plegen ze vaker (verkeers)misdrijven of zorgen ze voor extra zorg- en onderwijskosten.

Het gebruik van alcohol onder 2^e en 4^e klassers van het voortgezet onderwijs lag in Gooi en Vechtstreek jarenlang hoger dan het landelijk gemiddelde. Het percentage jongeren dat ooit alcohol heeft gedronken (een glas of meer) daalde wel al gestaag. Maar in 2019 was voor het eerst een flinke daling te zien op de overige indicatoren van alcoholgebruik ten opzichte van voorgaande jaren. In de coronaperiode is het

alcoholgebruik licht gestegen en vervolgens weer gedaald. Inmiddels is het alcoholgebruik op de meeste indicatoren gelijk met landelijk, enkel op de indicator recent aangeschoten/dronken in de afgelopen 4 weken is er nog een significant verschil met het landelijke gemiddelde.

Figuur 4.1: alcoholgebruik jeugd

(bron: [Gezondheidsmonitor Jeugd, klas 2 en klas 4 regulier VO](#)).

Roken en vaperen

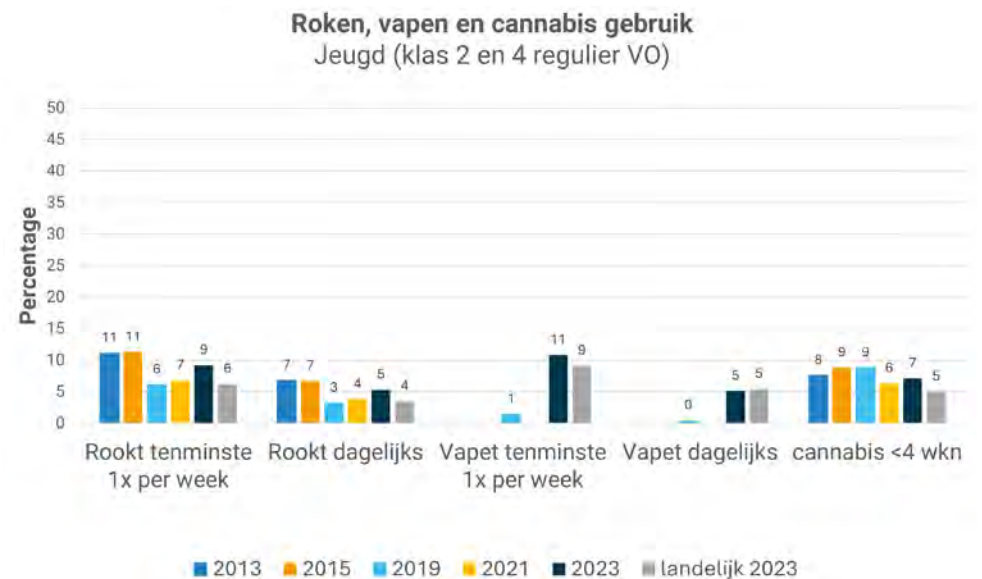
[Roken en vaperen \(nicotinegebruik\)](#) is extra schadelijk voor jongeren onder de 18 jaar. Allereerst komt dit doordat de hersenen en het lichaam nog in ontwikkeling zijn. Het verstoort de hersenontwikkeling die verantwoordelijk is voor aandacht, leren, stemming en impulsen en kan de groei van de longen en andere organen aantasten. Ook zijn de nog niet volledig ontwikkelde hersenen extra gevoelig voor (nicotine) verslaving. Jongeren die op jonge leeftijd beginnen met roken of vaperen hebben een veel grotere kans om langdurige gebruikers te worden. Ten tweede speelt de sociale en psychologische kwetsbaarheid van jonge-

4. Probleemanalyse

ren hierin ook een rol. Jongeren zijn extra gevoelig voor groepsdruk en misleidende marketing, zoals leuke vape-smaken. Ook worden roken en vpen vaak gezien als copingmechanismen voor stress, wat juist leidt tot afhankelijkheid.

[Vapes](#) missen veel van de giftige verbrandingsproducten van tabak, maar in de damp komen wel schadelijke stoffen vrij, zoals nicotine en giftige en kankerverwekkende stoffen die gezondheidsrisico's met zich meedragen op de korte en lange termijn. De gezondheidsrisico's van vpen op lange termijn zijn nog niet in volle omvang duidelijk.

Figuur 4.2: roken, vpen en cannabis gebruik jeugd
(bron: [Gezondheidsmonitor Jeugd](#)).

Na een jarenlange daling, is roken onder 2^e en 4^e klassers van het voortgezet onderwijs in Gooi en Vechstreek in de afgelopen vier jaar weer toegenomen. Deze trend is ook te zien in de landelijke cijfers. Daarnaast roken er gemiddeld meer jongeren in Gooi en Vechtstreek 1x per week

4. Probleemanalyse

of dagelijks, in vergelijking met landelijk. Wat de exacte redenen hiervoor zijn, is onbekend.

Het vaperen onder 2^e en 4^e klassers van het voortgezet onderwijs in Gooi en Vechtstreek is in de afgelopen jaren enorm toegenomen. De vape is een nieuw product en hierin zien wij dus ook een nieuwe ontwikkeling. Het verschil tussen Gooi en Vechtstreek en landelijk is niet significant.

Drugs

Cannabisgebruik is al jaren redelijk stabiel, maar significant hoger dan het landelijk gemiddelde. Het gebruik van andere drugs (zoals XTC en cocaïne) onder 2^e en 4^e klassers is 2% (ooit of in de laatste 4 weken), dit is op landelijk niveau niet uitgevraagd in de Gezondheidsmonitor Jeugd. Wel weten we uit de [Scholierenmonitor van het Trimbos](#), dat het landelijke percentage scholieren dat ooit XTC heeft gebruikt sinds 2003 rond de 2% schommelt.

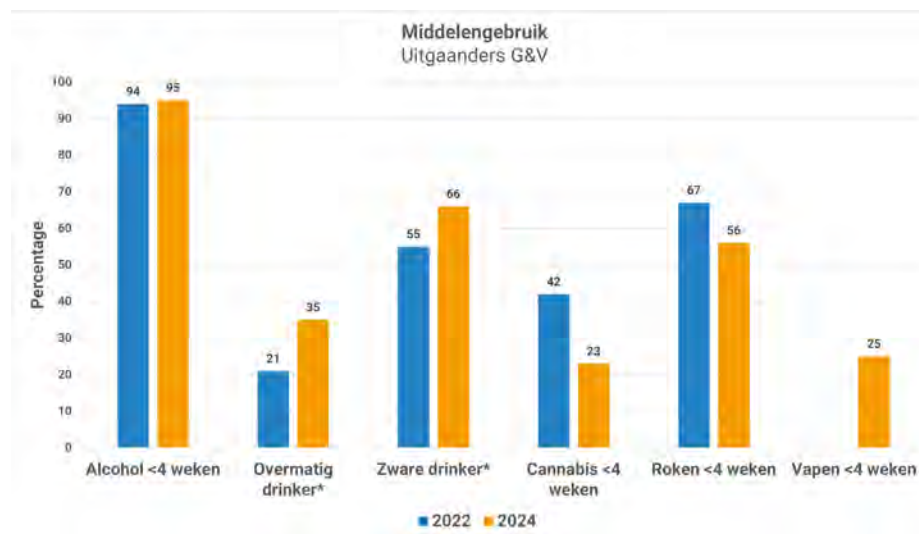
De cijfers laten zien dat verschuivingen in drugsgebruik onder jongeren, bijvoorbeeld door de verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol of prijsstijgingen, op totaalniveau niet optreden.

Middelengebruik 18-24 jarigen

Ook na hun 18^e zijn jongeren mentaal en fysiek nog niet geheel volwassen en met name de hersenen zijn nog volop in ontwikkeling. Deze hersenontwikkeling is pas rond het 24ste jaar afgerond. Alcohol- en drugsgebruik brengen dus ook voor jongvolwassenen in deze kwetsbare en vormende leeftijdsfase serieuze risico's met zich mee.

In 2016 dronk 11% van de 18-24 jarigen in Gooi en Vechtstreek zwaar². In 2020 was dat hoger (18%) en de laatste cijfers (uit 2024) laten zien dat bijna een kwart van de jongvolwassenen (23%) zwaar drinkt. Het gebruik van cannabis onder 18-24 jarigen was in 2020 18%, in 2024 is dat lager (14%). Ook is er onderzoek gedaan naar middelengebruik

bij specifieke jongerengroepen (uitgaanders en mbo'ers) in Gooi en Vechtstreek (figuur 4.3 en figuur 4.4). Uit deze onderzoeken blijkt dat er opvallend veel alcohol wordt gedronken onder uitgaanders. Het aandeel overmatige³ en zware drinkers van de huidige drinkers (die in de afgelopen 4 weken alcohol dronken) is ook aanzienlijk en groter in 2024 dan in 2022. De andere middelen worden in 2024 wat minder vaak gebruikt dan in 2022.

Figuur 4.3: Middelengebruik onder uitgaanders in Gooi en Vechtstreek (bron: Antenne onderzoek 2022 en 2024). *N.B. dit is het percentage van de huidige drinkers (<4 weken) en dus niet van het totaal.

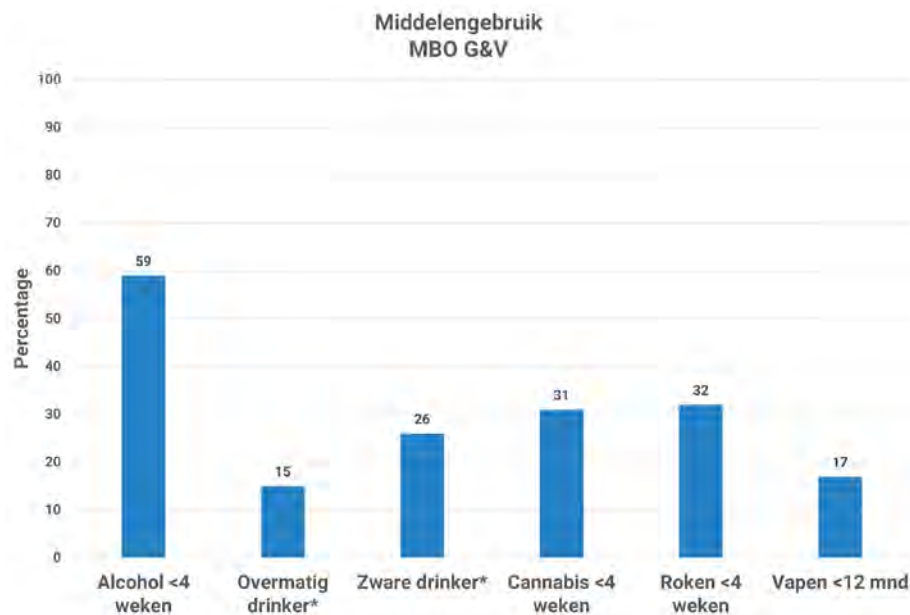
² Drinkt zwaar: minimaal 1 keer per week 6 (voor mannen) dan wel 4 (voor vrouwen) of meer glazen alcohol op één dag.

³ Gebruikt overmatig alcohol: voor mannen meer dan 21 glazen per week en voor vrouwen meer dan 14 glazen per week (norm voor 'gewoontedrinkers' met een hoge consumptie).

4. Probleemanalyse

Onder mbo'ers is het middelengebruik ook aanzienlijk. Daarnaast bleek uit het Antenne onderzoek dat dit van invloed was op bijvoorbeeld schoolverzuim.

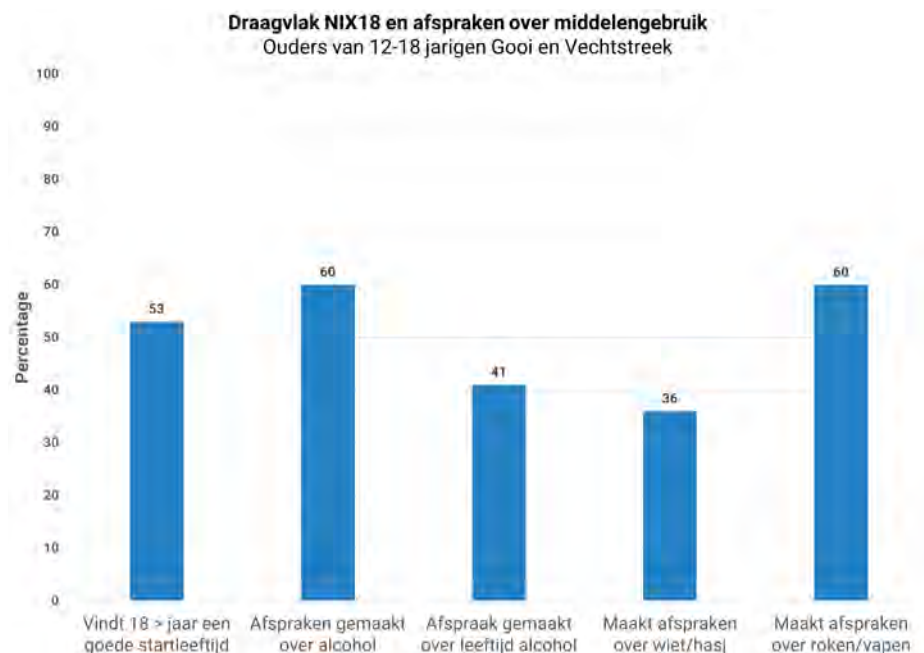
Figuur 4.3 en 4.4: Middelengebruik onder mbo'ers in Gooi en Vechtstreek (bron: [Antenne onderzoek 2021](#)). *N.B. dit is het percentage van de huidige drinkers (<4 weken) en dus niet van het totaal.

Ouders

Ouders dragen de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, ook als het gaat om het omgaan met middelen. In tegenstelling tot wat veel ouders denken, hebben ze een [grote invloed](#) op het middelengebruik van hun kind, zelfs na het 18^e jaar. Kinderen van ouders die duidelijke grenzen stellen, beginnen bijvoorbeeld later met drinken, drinken minder alcohol en hebben minder vaak vrienden die veel drinken. Andere factoren die zorgen voor een lager risico op middelengebruik (beschermende factoren) zijn: een goede band tussen ouder en kind en een autoritatieve opvoedstijl gekenmerkt door betrokkenheid, emotionele steun, het stellen van grenzen en open communicatie. Ook het voorbeeldgedrag van ouders speelt een grote rol. Zo blijkt uit onderzoek dat kinderen die hun ouders zien drinken, gemiddeld 'positievere' verwachtingen ontwikkelen over alcoholgebruik vergeleken met kinderen die hun ouders niet zien drinken. Positieve verwachtingen over alcohol en het effect hiervan verhogen vervolgens de kans dat jongeren gaan drinken en dat ze later in de adolescentie grotere hoeveelheden gaan drinken.

4. Probleemanalyse

Figuur 4.5: draagvlak NIX18 en afspraken over middelengebruik (bron: [Ouderonderzoek G&V, 2024](#)).

Uit onderzoek onder ouders van 12-18 jarigen in Gooi en Vechtstreek blijkt dat ruim de helft van de ouders achter de leeftijd van 18 staat als grens voor het drinken van alcohol (figuur 4.5). Daarbij opgeteld vindt een op de tien ouders 18 jaar te jong. Dit is stabiel ten opzichte van eerdere jaren. De meerderheid van de ouders maakt afspraken met hun kind over alcoholgebruik. De meest gemaakte afspraak gaat over de startleeftijd. Over cannabis worden minder afspraken gemaakt, iets meer dan een derde van de ouders maakt hier afspraken over. Wel maakt een meerderheid afspraken over roken/vapen met hun kind.

In de Gezondheidsmonitor Jeugd wordt daarnaast aan 2e en 4e klassers gevraagd wat de houding van hun ouders is ten opzichte van het alcoholgebruik van hun kind. In 2023 gaf 26% van de 2e en 4e klassers aan dat hun ouders alcoholgebruik goedkeuren. In 2005 was dit nog 53%.

Beschikbaarheid van middelen

De beschikbaarheid van alcohol speelt een grote rol in de mate waarin jongeren alcohol drinken. Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd (2023) in Gooi en Vechtstreek blijkt dat 4% van de vierdeklassers wel eens zelf alcohol koopt (figuur 4.6). Een groter deel (25%) laat anderen wel eens alcohol voor ze kopen of krijgt (20%) alcohol van vrienden of kennissen, 14% krijgt het van ouders/verzorgers en 9% van andere volwassenen. 1% krijgt het van andere volwassenen.

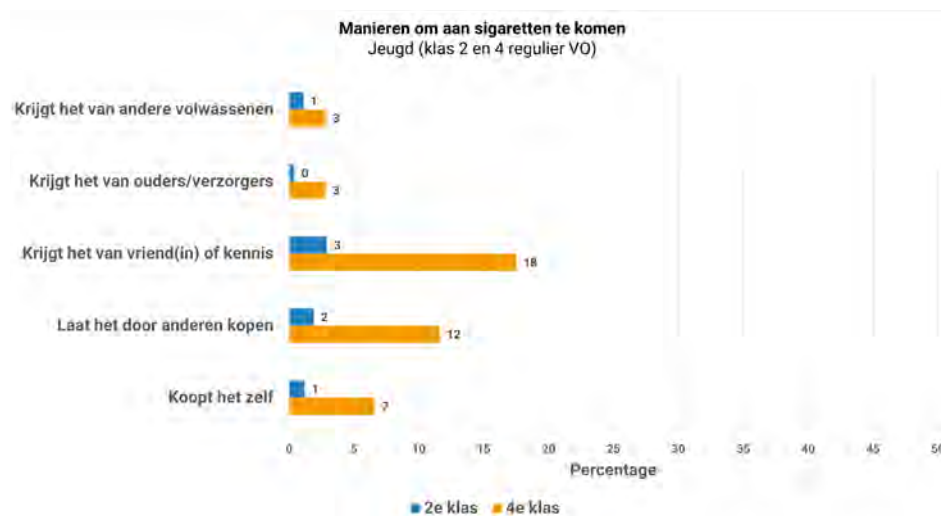
Figuur 4.6: manieren om aan alcohol te komen (bron: [Gezondheidsmonitor Jeugd 2023](#)).

4. Probleemanalyse

Met betrekking tot de beschikbaarheid van cannabis gaf in de Gezondheidsmonitor Jeugd (2023) 22% van de 2e en 4e klassers aan dat er wel eens gedeeld wordt bij school. 38% van de 2e en 4e klassers heeft ooit cannabis aan-geboden gekregen. De drie meest voorkomende plekken waar ze middelen aangeboden krijgen zijn: op straat of hangplekken, thuis of bij vrienden thuis, en op school.

Lachgas is per 2021 opgenomen in de Opiumwet. Mede hierdoor is het gebruik van lachgas enorm afgenomen (in 2023 heeft 3,5% ooit of in de laatste 4 weken lachgas gebruikt, t.o.v. 6,5% in 2019).

Figuur 4.7: manieren om aan sigaretten te komen
(bron: [Gezondheidsmonitor Jeugd 2023](#)).

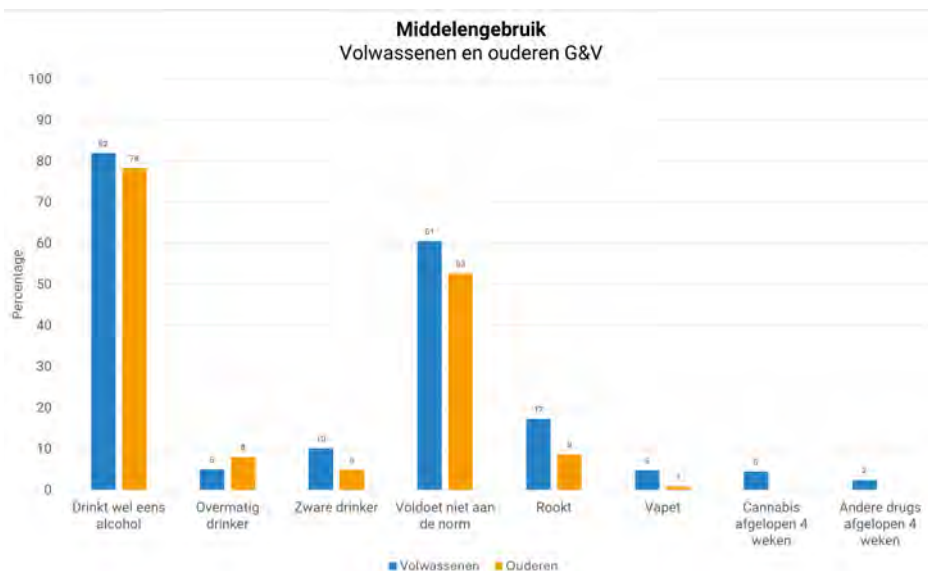
Sigaretten krijgen de meeste vierdeklassers van vrienden of kennissen (18%), 12% laat sigaretten door anderen kopen en 7% koopt ze zelf. Waar jongeren vapes kopen is niet uitgevraagd in de Gezondheidsmonitor Jeugd. Wel kwam uit de vragenlijst onder professionals over vaperen naar voren dat zij denken dat jongeren hun vapes voornamelijk online via sociale media (snapchat en whatsapp) kopen.

Volwassenen en ouderen

Alcoholgebruik hangt samen met allerlei gezondheidsrisico's, zoals slaapproblemen, diverse soorten kanker, verminderd cognitief vermogen, letsel en geweld, tot aan angststoornissen en depressie. De Gezondheidsraad adviseert volwassenen en ouderen daarom uit het oogpunt van volksgezondheid geen alcohol te drinken, of in elk geval niet meer dan 1 glas per dag.

Voor [50-plussers is het gebruik van alcohol extra schadelijk](#), o.a. omdat ze minder lichaamsvocht hebben. De lichamelijke veranderingen zorgen ervoor dat 50-plussers sneller onder invloed raken van een minder grote hoeveelheid alcohol. Hierdoor kunnen zij sneller vallen of ongelukken krijgen met grotere gevolgen (zoals botbreuken) dan andere volwassenen. Bovendien gebruiken veel 50-plussers medicijnen. Alcohol kan de werking van medicijnen verminderen of juist versterken. Volwassenen die al overmatig drinken gaan vaak meer drinken als ze ouder worden. Zeker als er sprake is van de zogenaamde life-events (overlijdens, pensioen, gezondheid en ziekte, kinderen het huis uit e.d.).

4. Probleemanalyse

Figuur 4.8: alcoholgebruik volwassenen en ouderen (bron: [Gezondheidsmonitor VO 2024](#)).

Hoewel het alcoholgebruik onder volwassenen (18 t/m 64 jaar) en ouderen (65+) in de regio de afgelopen jaren licht is gedaald, blijft het relatief hoog. In Gooi en Vechtstreek is 5% van de volwassenen en 8% van de ouderen overmatig drinker. Ter vergelijking: landelijk liggen deze percentages op respectievelijk 4% en 2%. Het verschil met het landelijk gemiddelde is vooral zichtbaar in de leeftijdsgroep van 65 jaar t/m 84 jaar.

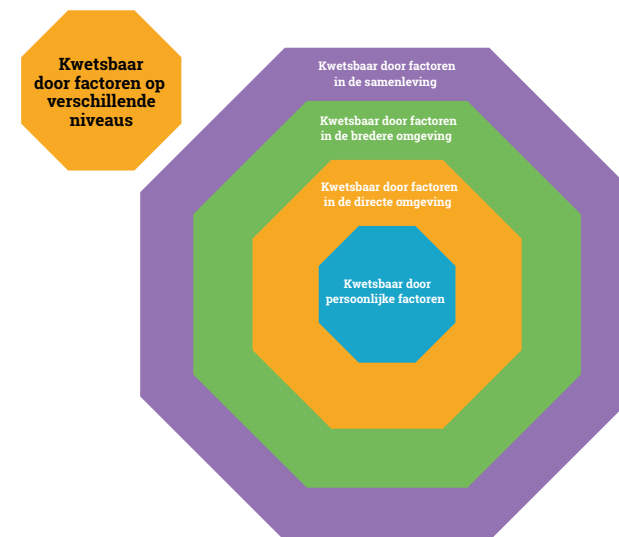
Met betrekking tot het gebruik van nicotine: 17% van de volwassenen rookt en 5% vapet. Onder ouderen is dit 9% (roken) en 1% (vapen). Bij zowel volwassenen als ouderen is er geen verschil met het landelijke gemiddelde. Van de volwassenen heeft 5% in de laatste 4 weken cannabis gebruikt, 2% heeft in de afgelopen 4 weken andere drugs gebruikt. Er zijn geen regionale cijfers van drugsgebruik bij ouderen in Gooi en Vechtstreek, uit landelijke cijfers blijkt dat dit minder speelt bij ouderen.

Kwetsbare groepen

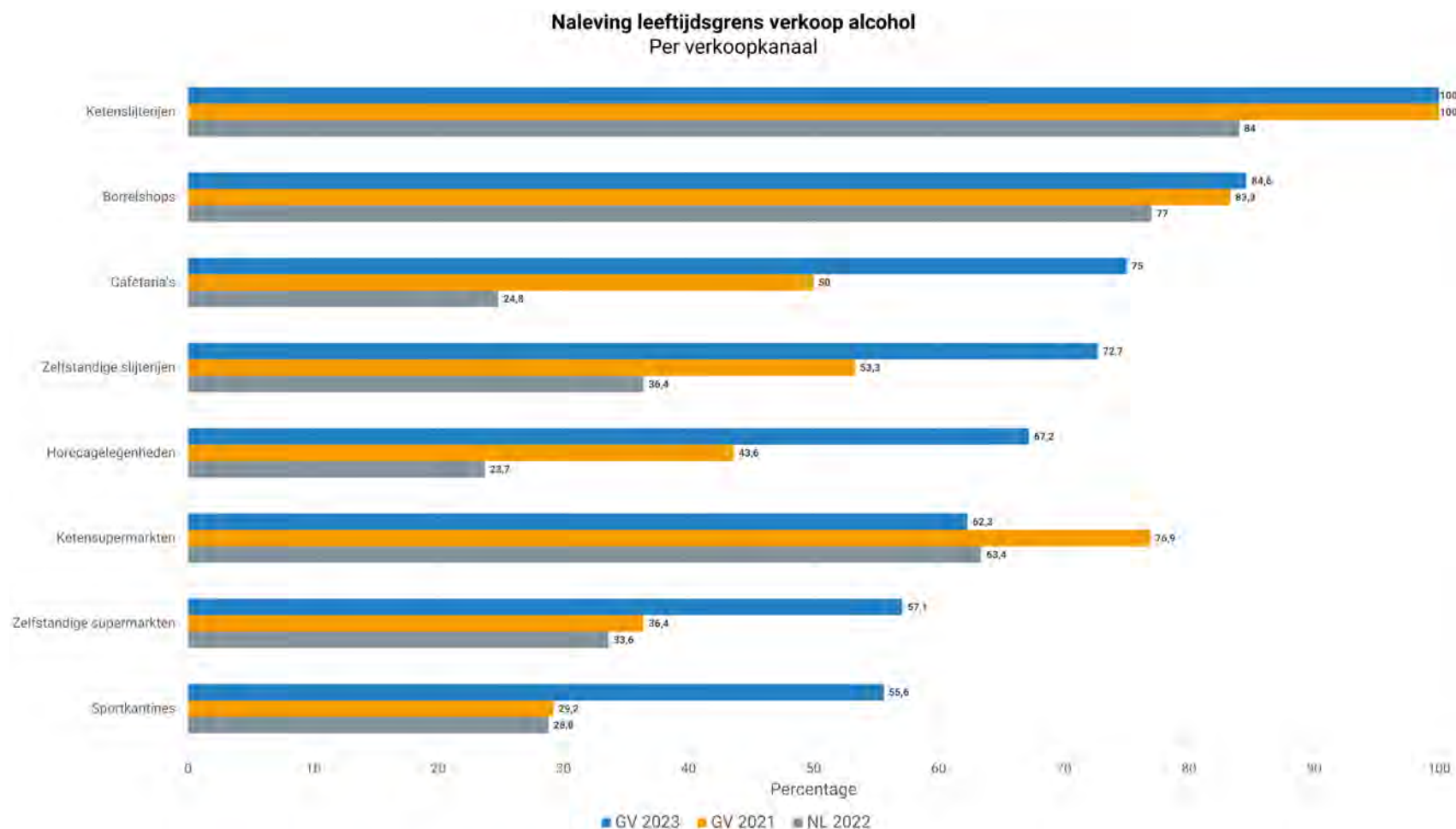
[Kwetsbare groepen](#) hebben een grotere kans op problemen door middelengebruik. Dit komt door een opeenstapeling van risicofactoren in de omgeving, vaak in wisselwerking met persoonlijke kenmerken. Denk aan het opgroeien of werken in een omgeving met veel stress of waar alcohol- of drugsgebruik veel voorkomt. Door deze opeenstapeling leidt het gebruik bij sommige groepen tot een grotere kans op gezondheidsschade, problemen bij het afronden van een opleiding of het vinden van een baan. Tot kwetsbare groepen behoren onder andere mensen met minder welvaart, een lager opleidingsniveau en minder arbeidsdeelname, kinderen van ouders met psychische problemen of een verslaving (KOPPKOV) en jongeren die (veelvuldig) spijbelen.

In dit hoofdstuk wordt niet voor alle afzonderlijke kwetsbare groepen een volledig cijfermatig overzicht opgenomen. Het aantal groepen is daarvoor te groot en de beschikbare data vaak versnipperd. Het verder inzichtelijk maken van deze doelgroepen in onze regio en het verzamelen van relevante cijfers vormt daarom een belangrijke vervolgstap van dit PHP ([actielijn 4](#)). Op basis van deze informatie en met behulp van het ecologisch systeemmodel kan vervolgens gericht worden ingezet op het bereiken en ondersteunen van kwetsbare groepen.

Figuur 4.9: Het ecologisch systeemmodel (Trimbos-instituut).

4. Probleemanalyse

Figuur 4.10: naleving leeftijdsgrens verkoop alcohol per verkoopkanaal (bron: [Mysteryshoponderzoek 2023](#)).

Naleving Alcoholwet

Ten opzichte van 2021 is de naleving van de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol in Gooi en Vechtstreek aanzienlijk verbeterd: van 50%

naar 67%. Bij veel verkoopkanalen is de naleving daarnaast hoger dan het landelijke gemiddelde. De naleving is het hoogst bij ketenslijterijen en het laagst bij de sportkantines.

5. Doelstellingen

5. Doelstellingen

Prioritering middelen

De aanpak in dit PHP is integraal; veel interventies hebben dan ook betrekking op meerdere middelen tegelijk. Deze samenhangende aanpak vergroot de effectiviteit, benut beschikbare middelen optimaal en voorkomt versnippering. De nadruk ligt daarbij op de middelen die het meest gebruikt worden en de grootste schadelijke effecten veroorzaken.

Binnen dit kader heeft alcoholpreventie prioriteit, vanwege het hoge gebruik en de negatieve impact op gezondheid en samenleving. Daarnaast vormt de snelle opkomst van vaper onder jongeren, gecombineerd met de schadelijkheid, aanleiding om het thema 'roken en vaper' mee te nemen in dit plan. Tot slot maakt de preventie van drugsgebruik waar mogelijk integraal onderdeel uit van het PHP, vanwege de overlap in oorzaken, doelgroepen en interventies.

Afhankelijk van de doelgroep wordt de focus op specifieke middelen aangepast, zodat de inhoud altijd goed aansluit bij de leefwereld en behoeften van die groep. Ontwikkelingen in middelengebruik monitoren we nauwgezet, zowel via onze monitors als via signalen van professionals. Wanneer er verschuivingen worden gesignaleerd, kunnen we de activiteiten gericht en op een passende manier aanpassen.

Prioritering doelgroepen

Middelenpreventie richt zich op alle inwoners van 12 jaar en ouder in de regio. Immers, de overgrote meerderheid van deze doelgroep drinkt zelf wel eens alcohol. Maar ook draagt elke inwoner op zijn/haar manier bij aan de sociale norm rondom middelengebruik. Interventies uit het PHP hebben effect op de bredere populatie, maar de inzet concentreert zich op drie einddoelgroepen die het grootste risico lopen. Dit maakt het mogelijk de beschikbare capaciteit en middelen zo effectief mogelijk in te zetten. De doelgroepen zijn ongewijzigd ten opzichte van het vorige PHP 2021 t/m 2024.

Einddoelgroepen: De absolute prioriteit van dit PHP ligt, vanuit de preventieve insteek en vanwege de schadelijkheid voor de gezondheid op jonge leeftijd, op de doelgroep 12-18 jaar. Ook is er aandacht voor de groep 18-24 jarigen, vanwege de (risicovolle)levensfase met veel veranderingen en de nog niet afgeronde hersenontwikkeling. Voor de 55-75 jarigen richten we ons op het alcoholgebruik, vanwege het hoge gebruik en de schadelijkheid voor deze doelgroep.

Betreft het specifieke groepen, dan zetten we in op gerichte (selectieve) preventie; gaat het om een breder probleem, dan kiezen we voor universele preventie, zoals voorlichting op scholen. Zo blijft de aanpak actueel, doelgericht en effectief, en voorkomen we dat middelengebruik genormaliseerd wordt.

5. Doelstellingen

Tussendoelgroepen: Binnen het PHP gaat extra aandacht uit naar ouders, vanwege hun opvoed- en voorbeeldrol bij het voorkomen van middelengebruik. Ook scholen vervullen een cruciale rol in middelenpreventie. Daarnaast zijn alcoholverstrekkers (zoals supermarkten, sportkantines en slijterijen) een belangrijke tussendoelgroep: zij kunnen bijdragen aan het beperken van de beschikbaarheid van alcohol voor minderjarigen en het voorkomen van excessief gebruik.

Doelstellingen

De landelijke einddoelen van het [Nationaal Preventie Akkoord](#) (NPA) zijn leidend als langetermijnambitie, de 'stip op de horizon'. Om tot een realistische en uitvoerbare koers te komen, zijn er voor dit PHP voor de middellange termijn (2029) tussendoelen geformuleerd. Deze zijn gebaseerd op actuele cijfers en trendanalyses (zoals de Gezondheidsmo-

nitors van de GGD) en in samenwerking met een epidemioloog vastgesteld, zodat ze inhoudelijk goed onderbouwd en haalbaar zijn.

In onderstaande tabellen zijn de indicatoren, trends en doelstellingen benoemd voor dit PHP. De geformuleerde doelen zijn gekoppeld aan de volgende meetmomenten (blauwe kolommen). De landelijke doelen uit het NPA zijn weergegeven per indicator wanneer relevant voor die specifieke doelgroep (laatste kolom in grijs). In [hoofdstuk 7](#) wordt beschreven hoe de doelen (tussentijds) worden gemonitord en hoe hier verantwoording over wordt afgelegd.

Op het gebied van vaperen is een ambitieuze doelstelling geformuleerd: het keren van de huidige trend en het inzetten van een daling in gebruik. Tegelijkertijd is het belangrijk te onderkennen dat het gebruik op korte termijn mogelijk nog verder toeneemt.

Indicatoren, trends en doelstellingen voor dit PHP in %

De blauwe kolommen geven de volgende meetmomenten weer. In de tussenliggende jaren worden geen metingen gedaan. De doelen uit het Nationaal Preventie Akkoord (grijze kolommen) zijn weergegeven per indicator wanneer relevant voor die specifieke doelgroep.

*coronajaar

Jongeren

Prio	Indicator (bron: Gezondheidsmonitor Jeugd)	'13	'15	'19	'21*	'23	Doel '26	Doel '30	Doel NPA (2024)
***	Recent alcoholgebruik onder jongeren (laatste 4 weken)	36	39	29	32	28	26	24	15
***	Recent binge drinken onder jongeren (laatste 4 weken)	26	27	20	22	19	17	15	10
***	Wekelijks roken onder jongeren (ten minste 1 keer per week)	11	11	6	7	9	7	5	0
***	Wekelijks vaperen onder jongeren (ten minste 1 keer per week)	-	-	-	-	11	10	8	-
**	Recent cannabisgebruik onder jongeren (laatste 4 weken)	8	9	9	6	7	6	5	-

5. Doelstellingen

(Jong)volwassenen en ouderen

Prio	Indicator (bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen)	'12	'16	'20	'22*	'24	Doel '28
*	Zwaar drinken onder jongvolwassenen (18 t/m 24 jarigen)	14	11	18	21	23	18
*	Recent cannabisgebruik onder jongvolwassenen (18 t/m 24 jarigen)	-	-	18	-	14	10
*	Voldoen aan de richtlijn voor alcoholgebruik (55 t/m 74 jarigen)	34	35	41	38	41	43

Ouders

Prio	Indicator (bron: Ouderonderzoek)	'18	'21*	'24	Doel '28
**	Ouders die achter de boodschap NIX18 staan	66	63	64	70
**	Ouders die afspraken maken over NIX18	61	62	62	65
**	Ouders die afspraken maken over cannabisgebruik	-	37	36	40
**	Ouders die afspraken maken over roken/vapen	-	-	60	80
**	Percentage ouders dat (heel) vaak drinkt in het bijzijn van hun kind	-	29	27	24

Verstrekkers

Prio	Indicator (bron: Mysteryshoponderzoek)	'21*	'23	Doel '25	Doel '27	Doel '29	Doel NPA (2024)
***	Naleving leeftijdsgrens 18 jaar bij verkoop van alcohol	50	67	80	85	90	100

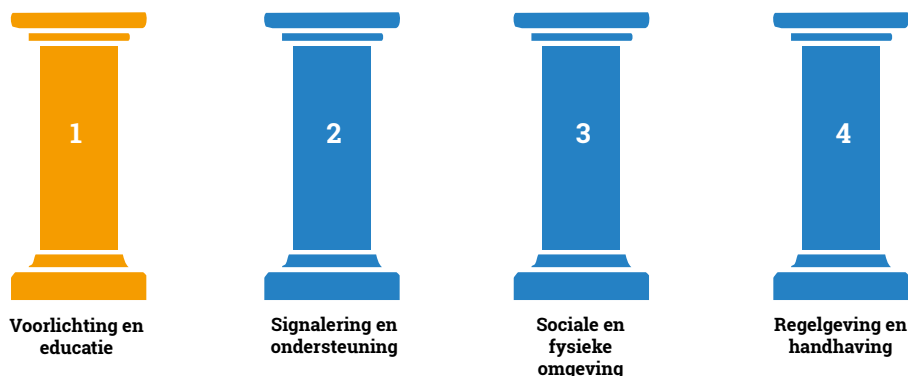
Scholen

Prio	Indicator (bron: GGD en preventieve verslavingszorg)	'25	Doel '29
***	VO scholen die integraal inzetten op middelenpreventie	20	50

6. Integrale aanpak

6. Integrale aanpak

6.1 Voorlichting en educatie

Via educatie en voorlichting vergroten we kennis en bewustwording over middelengebruik. De inzet richt zich op de einddoelgroepen (jongeren, jongvolwassenen, 55-75-jarigen), ouders en scholen, met doelgerichte communicatie en preventieve activiteiten. Daarbij besteden we aandacht aan het vergroten van het bereik onder zowel de einddoelgroepen als ouders, zodat de weerbaarheid wordt versterkt en problematisch gebruik kan worden voorkomen. De aanpak sluit aan bij bestaande structuren en wordt continu afgestemd op signalen uit de praktijk. Omdat alleen informatie niet voldoende is om gedrag duurzaam te veranderen, vormt educatie en voorlichting slechts één van de pijlers binnen dit PHP en wordt aanvullend ingezet op andere maatregelen.

Actielijn 1: Ouders ondersteunen bij opvoeding rondom middelengebruik

Ambitie

Ouders zijn zich bewust van de risico's van middelengebruik voor jongeren en hun invloed als opvoeder. Ze weten hoe ze het gesprek aangaan, beschikken over handvatten om grenzen te stellen en zijn bekend met wat wel en niet werkt.

Wat er al gebeurt

- Ouderbijeenkomsten (fysiek en online, regionaal en op scholen)
- Pilot met een quiz voor praktisch opgeleide ouders, samen met hun kind(eren). De quiz is ontwikkeld in samenwerking met de doelgroep.
- Regionale uitrol van landelijke campagnes
- Aanbieden van gratis ouderpakketten met onder meer informatie over (de risico's) van middelen, gesprekstips en praatkaarten.
- Informatievoorziening via nieuwsbrieven

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- Bied ouderbijeenkomsten ook in verkorte vorm aan, bijvoorbeeld in combinatie met algemene ouderavonden, om het bereik te vergroten.
- Koppel ouderbijeenkomsten aan het thema mentale gezondheid.
- Geef meer informatie over de schadelijkheid van vaperen, ook in relatie tot roken.
- Praatkaarten in ouderpakketten worden als waardevol ervaren.
- Ouders ontvangen informatie het liefst via school, nieuwsbrieven en (online) ouderavonden.
- Er is behoefte aan praktische tips over het omgaan met groepsdruk en hoe het gesprek over middelengebruik te voeren.
- Ouders willen communiceren in plaats van verbieden; angst voor rebellie en geheimhouding speelt hierbij een rol.
- Ouders vinden het lastig als zij niet op één lijn zitten met andere ouders.

6. Integrale aanpak

Wat we gaan doen

We zetten onze voorlichting aan ouders voort, maar richten ons nadrukkelijker op maatwerk en vergroten van het bereik.

- We experimenteren met andere *vormen, locaties en lengte* van interactieve (online) ouderbijeenkomsten om het bereik te vergroten. Bijvoorbeeld een combinatie met mentale gezondheid en (lokale) ouderbijeenkomsten via bibliotheken of buurthuizen.
- De ouder-kind quiz wordt verder uitgerold. Het doel van deze quiz met spelelement is om ouders te bereiken die minder snel geneigd zijn om naar een (online) ouderbijeenkomst te komen.
- We blijven informatie verspreiden via scholen en *nieuwsbrieven*, zoals informatie over (de risico's van) middelen en gesprekstips.
- *Ouderpakketten* blijven beschikbaar en worden waar nodig aangevuld met actuele materialen.
- De inhoud van de voorlichting wordt altijd afgestemd op vragen van ouders, zoals: Hoe help ik mijn kind omgaan met groepsdruk? Hoe praat ik met mijn kind over middelengebruik?
- Wanneer ouders *ondersteuning* nodig hebben bij vraagstukken rondom middelengebruik kunnen ze terecht bij de preventieve verslavingszorgaanbieder (zie [actielijn 5](#) en [6](#)), jeugdverpleegkundigen van de GGD en/of online informatie vinden via [helderopvoeden.nl](#)
- *Campagnes*: we blijven landelijke campagnes ondersteunen en kiezen ervoor om op twee campagnes per jaar uitgebreider in te zetten. Hierbij zullen we onderwerpen rouleren, waarbij we rekening houden met de prioritering van doelgroepen en middelen in dit PHP. Zie het kader 'Inzet op Campagnes' voor meer informatie over de nieuwe aanpak met betrekking tot campagnes.
 - In 2026 ligt de focus allereerst op een campagne rond vaperen, waarvoor extra middelen gereserveerd zijn binnen het budget voor dit PHP.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vaperen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis/individueel	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: GGD G&V en een preventieve verslavingszorgaanbieder.

6. Integrale aanpak

Inzet op campagnes algemeen

We kiezen ervoor om jaarlijks maximaal twee campagnes groot-schalig op te zetten. Daarbij investeren we extra in het analyseren en betrekken van de doelgroep, zodat we het effect maximaliseren. Overige (veelal landelijke) campagnes of campagnes die we herhalen, krijgen aandacht via een lichtere communicatiestrategie. Campagnes blijven uiteraard een essentieel onderdeel van de integrale aanpak maar door deze focus creëren we een meer evenredige verhouding over de vier pijlers waardoor we in de brede lijn meer impact maken.

Algemeen

Jaarplanning opstellen en delen met gemeenten en partners

- Lokale uitvoering van campagnes ondersteunen en adviseren
- Campagnes evalueren

A. een grote campagne (landelijke of regionale campagnes)

- Analyse en betrekken doelgroep
- Opstellen communicatieplan en persbericht
- Aanpassen landelijke materialen naar regionale context (bijv. GGD logo)
- Verspreiding via relevante partners in de regio (bibliotheken, gemeenten, jongerenwerk, leefstijlpunten etc.)
- Online en offline zichtbaarheid op relevante plekken
- Organiseren of ondersteunen ludieke acties en bijeenkomsten

B. een lichte campagne (landelijke of herhaling van campagnes)

- Verspreiden standaard campagnematerialen via partners
- Online communicatie via GGD-kanalen
- Ondersteunen van (lokale) ludieke acties en bijeenkomsten

6. Integrale aanpak

Actielijn 2: Middelenpreventie op scholen volgens integrale aanpak met erkende interventies

Ambitie

Scholen in de regio erkennen het belang van middelenpreventie en zetten zich hier actief voor in. We ondersteunen hen hierbij zoveel mogelijk, idealiter via de integrale Gezonde School aanpak en het erkende lesprogramma 'Helder op School'. Deze aanpak richt zich op samenwerking tussen school, ouders en leerlingen met als doel het gebruik te voorkomen of zo lang mogelijk uit te stellen.

Wat er al gebeurt

- Gezonde School Adviseurs (GSA's) en de preventieve verslavingszorg aanbieder *ondersteunen scholen* met begeleiding, advies en materialen voor de thema's *Roken, Alcohol en Drugs (RAD)* en *Welbevinden*.
- Alle middelbare scholen in de regio kunnen deelnemen aan het *Helder op School-programma*, gebaseerd op de Trimbosinstituut-richtlijnen. In de praktijk maken echter weinig scholen hier gebruik van.
- Aanbieden van een tweewekelijks open spreekuur van een preventieve verslavingszorgaanbieder. Dit kan op elk type school worden ingezet, momenteel zijn er spreekuren op enkele scholen voor praktijkonderwijs, speciaal VO en MBO.
- Scholen vervullen een *sleutelrol in de communicatie met ouders* (via o.a. ouderbijeenkomsten en deelname aan ouderonderzoek naar opvoeding en middelenpreventie).

Wat we gaan doen

- We *benaderen scholen actief* via verschillende kanalen om hen te informeren en adviseren over effectieve middelenpreventie, (mentaal) welbevinden en het Gezonde School aanbod.

HELDER OP SCHOOL

'Helder op School' is onderdeel van het landelijke programma Gezonde School en richt zich op roken/vapen, alcohol, drugs. De aanpak is wetenschappelijk onderbouwd en afgestemd op [onderwijsniveau en leeftijd](#). Vier pijlers vormen samen de basis van Helder op School en richten zich op: beleid & regelgeving, signaleren & begeleiden, ouderparticipatie en lessen voor leerlingen, gegeven door mentoren. Voorbeelden van de lespakketten binnen Helder op School zijn *Frisse start* voor leerjaar 1 van het VO: gericht op het vasthouden van de norm om geen middelen te gebruiken. En de *Smokefree Challenge* voor leerjaar 1 van het VO: klassikale niet-roken en niet-vapen wedstrijd.

- We bieden scholen een *tweejaarlijks adviesgesprek* aan. Hierin brengen we de Helder op School-aanpak structureel onder de aandacht, stimuleren we de *inzet op (mentaal) welbevinden* en bieden we advies op maat.
- We blijven scholen begeleiden met inzet van GSA's en preventiewerkers van de verslavingszorgaanbieder.
- We stemmen af met andere (niet-commerciële) partijen die scholen benaderen met aanbod dat thematisch aansluit bij het PHP. Zo zorgen we voor samenhang in het aanbod, voorkomen we overlap en bewaken we dat scholen niet overvraagd worden. Voorbeelden van dergelijke partijen zijn Halt en JOGG.
- Het *open spreekuur* blijft bestaan en krijgt daarnaast een variant gericht op *ondersteuning van docenten en andere medewerkers*.
- We stellen *trainingen* ([actielijn 5](#)), *lesmaterialen* en *ouderbijeenkomsten* ([actielijn 1](#)) beschikbaar voor scholen.
- We verkennen *vape-preventie op basisscholen (groep 8)*. Denk aan

6. Integrale aanpak

voorlichting voor ouders, trainingen voor leerkrachten en andere ondersteunende activiteiten. Uiteraard gebeurt dit in lijn met de richtlijnen verslavingspreventie ([zie hoofdstuk 2.2](#)). Vanwege het grote aantal basisscholen in de regio worden activiteiten gebundeld.

- Uit de participatie blijkt dat scholen wel met erkende programma's willen werken, maar dat de huidige opzet van Helder op School vaak *te omvangrijk* is. Daarom:
 - *Verkennen we een instapversie* van Helder op School, in overleg met het Trimbos-instituut.
 - Verkennen we samenwerkingen met jongerenwerkers/coaches rondom de lespakketten om uitvoering op VO scholen te vergemakkelijken. In plaats van de mentor, zou dan een jongerenwerker of coach die aan de school verbonden is de Helder op School lessen kunnen geven. Jongerenwerkers/coaches die dit doen, worden eerst getraind door preventiewerkers van de verslavingszorgaanbieder.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- De inhoud van Helder op School wordt gewaardeerd, maar vier lessen zijn te veel om praktisch te kunnen uitvoeren.
- Hoewel de meeste kinderen in het primair onderwijs (PO) nog weinig interesse in alcohol en roken, wordt al wel gezien dat sommige jongeren in groep 7 en 8 beginnen met vaperen.
- Diverse scholen geven aan behoefte te hebben aan kennisdeling, praktische ondersteuning en advies. Tegelijkertijd hebben scholen veel op hun bord en is de primaire focus het geven van onderwijs.
- Het open spreekuur wordt door scholen, docenten en verslavingszorg als waardevol ervaren.
- Inzet van getrainde jongerencoaches voor voorlichting in de klas zou druk weg kunnen nemen bij de school/docenten.
- De belangrijke rol van ouders bij middelenpreventie wordt benadrukt door scholen.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vaperen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis/individueel	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: GGD G&V en een preventieve verslavingszorgaanbieder.

6. Integrale aanpak

Actielijn 3: Kennis vergroten en zelfregie/weerbaarheid versterken bij einddoelgroepen (jongeren, jongvolwassenen en 55-75-jarigen)

Ambitie

De ambitie verschilt per levensfase:

- **Jongeren:** voorkomen dat zij beginnen met het gebruik van alcohol, tabak, vapes en andere middelen.
- **Jongvolwassenen:** beperken en terugdringen van risicovol of problematisch gebruik.
- **55-75-jarigen:** vergroten van kennis over de risico's van alcoholgebruik in relatie tot gezondheid, medicijngebruik en veroudering, en het stimuleren van het volgen van het advies van de Gezondheidsraad om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag.

Wat er al gebeurt

Kennis over alcohol- en middelengebruik en zelfregie spelen een belangrijke rol in het voorkomen en terugdringen van gezondheidsrisico's. We zetten daarom diverse activiteiten in om bewustwording en gedragsverandering te stimuleren, afgestemd op de doelgroep en levensfase:

- **Jongeren:** we sluiten aan bij landelijke campagnes. Zetten in op voorlichting in de vorm van lespakketten, waarbij we rekening houden met de richtlijnen verslavingspreventie (zie 2.2)
- **Jongvolwassenen:** incidentele voorlichtingsactiviteiten, bijvoorbeeld op het mbo, gericht op het bespreekbaar maken van middelengebruik en het doorverwijzen naar passende ondersteuning.
- **55-75-jarigen:** deelname aan campagnes zoals IkPas en 30dagen-gezonder, waarin een alcoholpauze wordt gestimuleerd om inzicht te krijgen in het eigen gebruik. Daarnaast bieden we voorlichting over de risico's van alcohol in relatie tot gezondheid, medicijngebruik en veroudering, onder meer via gezondheidsmarkten en lokale bijeenkomsten.

Overkoepelend verspreiden we communicatiematerialen (online en offline) via relevante kanalen, zoals leefstijlloketten, gezondheidsinstellingen, bibliotheken, huisartspraktijken en sociale media. Ook ondersteunen we lokale ludieke acties, zoals Proef en beleef alcoholvrij tijdens IkPas, die bijdragen aan zichtbaarheid en betrokkenheid.

Wat we gaan doen

We blijven inzetten op educatie en voorlichting, met een aanpak die aansluit bij de verschillende levensfasen:

- **Jongeren:** aansluiten bij passende landelijke campagnes en initiatieven die gericht zijn op het voorkomen van alcohol-, vape- en ander middelengebruik. We stimuleren ludieke acties op scholen of in de wijk, passend bij de leefwereld van jongeren. In 2026 starten we met een grote campagne over vapes op social media. Jongeren worden betrokken bij het ontwikkelen van de campagne om ervoor te zorgen dat de uitingen en kanalen goed aansluiten op hun leefwereld. Daarnaast stimuleren we voorlichting voor jongeren binnen een integrale aanpak op VO scholen met erkende lespakketten ([zie actielijn 2](#)).
- **Jongvolwassenen:** benutten van kansen om via scholen, jongerenwerk of evenementen het gesprek over middelengebruik te voeren en informatie te delen. Hierbij ligt de nadruk op het signaleren van risicogebruik en het bekendmaken van ondersteuningsmogelijkheden. Daarnaast stimuleren we voorlichting voor jongvolwassenen op scholen met erkende lespakketten ([zie actielijn 2](#)).
- **55-75-jarigen:** eens per twee jaar actief deelnemen aan campagnes zoals IkPas. Deelname aan lokale bijeenkomsten zoals gezondheidsmarkten om voorlichting te geven over alcohol en gezondheid, medicijngebruik en veroudering. Verbinding zoeken met ketenaanpak valpreventie om meer bewustzijn te creëren over koppeling met alcoholgebruik.

6. Integrale aanpak

Overkoepelend zorgen we voor:

- Het rouleren van doelgroepen en thema's bij campagnes (zie kader Inzet op campagnes in [actielijn 1](#)).
- Een evenwichtige spreiding van activiteiten over de gemeenten.
- Het blijvend verspreiden van voorlichtingsmaterialen via onder meer leefstijlketten, gezondheidsinstellingen, bibliotheken en huisarts-praktijken.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgen de aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- Kansen voor koppeling aan Positieve Gezondheid.
- Deelname aan lokale activiteiten helpt bij de zichtbaarheid van het aanbod preventieve verslavingszorg bij inwoners maar ook bij professionals.
- Ouders maken zich zorgen over hoe makkelijk jongeren via sociale media aan alcohol en andere middelen kunnen komen.
- Jeugdprofessionals denken dat jongeren vapes vooral via social media (whatsapp, snapchat) kopen.
- Campagnes zoals IkPas zijn altijd goed voor huisartsen om op hun wachtkamerscherm of website te plaatsen.
- Koppelen valpreventie en alcoholgebruik.
- Het vertellen dat gebruik ongezond is, is geen reden voor jongeren om het niet alsnog te doen. Sociale druk, omgeving, gebruik door ouders zijn vaak doorslaggevend.

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: GGD G&V en een preventieve verslavingszorgaanbieder.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vapen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekke	Thuis/individueel	-

6. Integrale aanpak

Actielijn 4: Vergroten bereik preventieve activiteiten en aandacht voor kwetsbare groepen

Ambitie

Binnen de doelgroepen van dit PHP (zie hoofdstuk 5) willen we een breder bereik realiseren, met meer aandacht voor het bereiken van kwetsbare groepen.

Wat er al gebeurt

Een specifieke focus op middelenpreventie voor kwetsbare groepen is nieuw binnen dit PHP. De komende jaren bouwen we dit verder op.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- Mogelijkheden voor middelenpreventie binnen werkplan gezondheidsbevordering voor mensen met een vluchtverleden. De PGA van de GGD stelt jaarlijks, met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en andere samenwerkingspartners, voor elke opvanglocatie een werkplan gezondheidsbevordering op. Het COA heeft budget voor de uitvoer.
- Jongerenwerk bereikt juist de doelgroepen die we als GGD minder goed bereiken en andersom. Samenwerking is dus essentieel.
- Bij jongeren met een vluchtverleden lijkt gebruik meer genormaliseerd. Daarbij lijken hun ouders meer op afstand te staan.

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: GGD G&V en een preventieve verslavingszorgaanbieder.

Wat we gaan doen

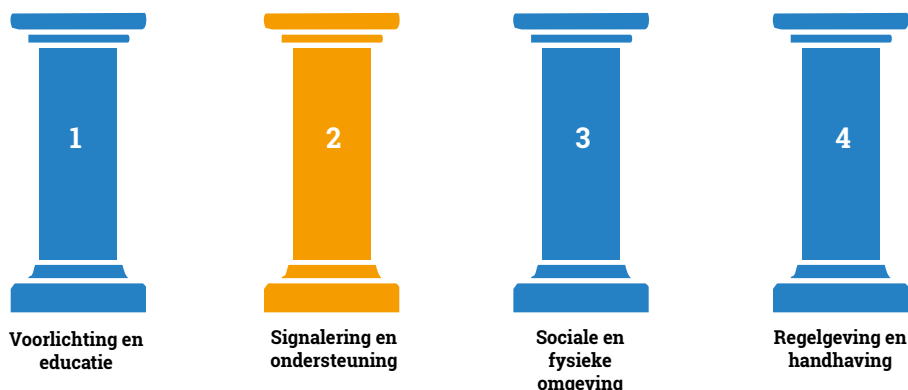
Het bereiken van deze doelgroepen vraagt om een andere aanpak. Zo moeten we rekening houden met taalbarrières, lage gezondheidsvaardigheden of wantrouwen richting instanties. We zetten daarom de komende jaren in op een breed pakket van maatregelen, gericht op bewustwording, signalering, bereik en samenwerking. Dit doen we door *samen te werken met lokale en regionale organisaties* (zoals gemeenten, welzijnswerk, COA) om kwetsbare groepen beter in beeld te krijgen, behoeften te inventariseren en interventies gericht te kunnen inzetten. We maken hierbij gebruik van [de Tool Middelenpreventie Kwetsbare Groepen](#) van het Trimbos-instituut.

Ook zoeken we de samenwerking met *sleutelpersonen*, binnen bijvoorbeeld buurtcentra, informele netwerken, AZC's en moskeeën, voor het geven van voorlichting en het vergroten van vertrouwen. Concreet:

- **Versterken van het bewustzijn** over en kennis van risico's van middelengebruik bij de doelgroep zelf, hun netwerk én de professionals die met hen werken.
- **Vergroten van vaardigheden** om betrouwbare informatie te vinden.
- **Stimuleren van hulpzoekgedrag** en het tijdig herkennen van signalen van mentale klachten of problematisch middelengebruik.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vapen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis/individueel	-

6. Integrale aanpak

6.2 Signalering en ondersteuning

Vroegtijdige signalering en passende ondersteuning zijn cruciaal om problematisch middelengebruik te voorkomen of te beperken. Met deze pijler versterken we kennis, vaardigheden en bieden we laagdrempelige ondersteuning, zowel individueel als in groepsverband.

Actielijn 5: Deskundigheidsbevordering professionals

Ambitie

Professionals in onderwijs, zorg en het sociaal domein die met de doelgroepen van dit PHP werken, zijn toegerust om problematisch middelengebruik tijdig te signaleren, bespreekbaar te maken en - waar nodig - door te verwijzen naar passende hulp.

Wat er al gebeurt

- *Trainingen voor professionals* over signaleren en bespreekbaar maken van middelengebruik, zowel incompany als regionaal via het [Regionaal Leerhuis](#).
- Pilot implementatie van de praktijkhandreiking 'In gesprek over alcohol' in de BEL-gemeenten, in samenwerking met RHOGO, preventieve verslavingszorg, sociaal domein, diëtisten, fysio-

therapeuten en huisartsen. Deze handreiking biedt professionals in de eerstelijns en sociaal domein concrete handvatten voor een constructief gesprek over risicovol alcoholgebruik. Het zorgpad is vooral gericht op preventie en niet op verslaving.

- Binnen het programma *Rookvrije Generatie* stimuleren we deelname aan programma's voor stoppen met roken en vaperen.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- Pilot implementatie van de praktijkhandreiking 'In gesprek over alcohol' wordt als zeer waardevol ervaren en sluit goed aan bij de doelen uit het [Regioplan Gezond Gooi](#).
- Omdat huisartsen veel kunnen bereiken door het gebruik bespreekbaar te maken, is het belangrijk dit in elk wijkplan op te nemen. Voor de implementatie is wel een tegemoetkoming voor zorgprofessionals noodzakelijk.
- Er is behoefte aan meer ondersteuning bij signalering en gespreksvoering over middelengebruik onder professionals.
- Kansen voor koppeling aan Positieve Gezondheid.
- Professionals geven aan behoefte te hebben aan de aansluiting van een preventieve verslavingszorgaanbieder bij groepsmomenten, zoals vergaderingen en casuïstiekbesprekingen.
- Wens voor een hulpmiddel om te beslissen waar je mensen met een stoppen met roken-wens naar verwijst (training, huis, poli van Tergooi etc.).

6. Integrale aanpak

Wat we gaan doen

- We zetten de deskundigheidsbevordering voort en zetten in op een breed bereik binnen de regio.
- Er wordt extra ingezet op deskundigheidsbevordering bij professionals over vaperen. Ook wordt er materiaal ontwikkeld specifiek over vaperen voor professionals, bijvoorbeeld als gespreksondersteuning.
- We blijven stoppen met roken en vaperen programma's promoten bij professionals, hen stimuleren en ondersteunen om patiënten/cliënten door te verwijzen naar een passende vorm van ondersteuning. Daarbij voorzien we hen van hulpmiddelen die helpen bij het geven van goed en passend advies over de beschikbare doorverwijzingsmogelijkheden. Ook gaan we stoppen met roken en vaperen programma's faciliteren.
- De pilot Implementatie van de praktijkhandreiking 'In gesprek over alcohol' wordt opgeschaald naar andere gemeenten binnen de regio, in samenwerking met RHOGO. Voor de inzet van zorgprofessionals kunnen de wijkelden van RHOGO worden ingezet, zodat hun uren gefinancierd zijn. De handreiking biedt concreet handvatten voor gesprekken over risicovol alcoholgebruik in de eerstelijns en het sociaal domein. Het zorgpad richt zich vooral op preventie, niet op verslaving.
- Aanbieden van webinars voor professionals over actuele thema's rondom middelenpreventie.
- We voegen het aanbod consultatie- en advies toe voor professionals die vragen hebben over signalering, doorverwijzing of specifieke casuïstiek.
- De koppeling met andere relevante programma's in de regio wordt actief gezocht, zoals met het programma Valpreventie en de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI). Waarbij onder meer wordt ingezet op deskundigheidsbevordering bij uitvoerders van deze programma's.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vaperen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: preventieve verslavingszorgaanbieder.

6. Integrale aanpak

Actielijn 6: Individuele ondersteuning bij beginnend problematisch middelengebruik

Ambitie

Door laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning bij beginnend [problematisch middelengebruik](#), zwaardere vormen van (verslavings) zorg voorkomen.

Wat er al gebeurt

Laagdrempelige, toegankelijke hulp maakt het verschil bij preventieve verslavingszorg: er is geen wachtlijst, het is anoniem en er wordt geen dossier aangemaakt. Dit verlaagt de drempel voor hulpzoekenden en hun omgeving aanzienlijk. Voorbeelden van individuele ondersteuning die nu geboden wordt:

- **Alcoholpoli:** Een erkende interventie waarbij jongeren (tot 24 jaar) na een opname vanwege een alcoholintoxicatie een adviesgesprek krijgen. Via motiverende gespreksvoering en psycho-educatie worden zij en hun ouders ondersteund.
- **MOTI-4:** Gericht op jongeren van 14 - 24 jaar met beginnend problematisch middelengebruik.
- **MOTI-55:** Een individueel traject voor 55-plussers met risicovol alcoholgebruik
- **Preventieve adviesgesprekken:** Informatie- en adviesgesprekken voor jongeren (en hun ouders/naasten) met vragen over gebruik. Ook professionals en familieleden kunnen anoniem advies inwinnen over mogelijke problematiek en vervolgstappen.

Wat we gaan doen

- We zetten het *aanbod van individuele ondersteuning voort*.
- Om te kunnen blijven voldoen aan de groeiende vraag, *breiden we de beschikbare uren voor deze ondersteuning uit*.
- We blijven inzetten op *laagdrempeligheid en snelle inzetbaarheid*,

zodat hulp toegankelijk blijft voor iedereen die het nodig heeft.

- Preventiewerkers wordt een training *Positieve Gezondheid* aangeboden.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- In de regio is de afgelopen jaren geïnvesteerd in het opbouwen van een sterk netwerk van verwijzende professionals en bekendheid van het aanbod onder inwoners. Steeds meer inwoners weten daardoor de weg te vinden naar het aanbod van individuele ondersteuning bij beginnend problematisch gebruik. Een voorbeeld: waar het beoogde aantal preventieve adviesgesprekken voor het hele jaar (2025) 56 was, zijn er in de eerste helft van het jaar al 80 gesprekken gevoerd. Vooral ouders maken hier gebruik van.
- Het is niet wenselijk om 'nee' te verkopen of te werken met een wachtlijst, dit om te voorkomen dat problemen verergeren.
- Kansen voor koppeling Positieve Gezondheid. Bijvoorbeeld door preventiewerkers te trainen om inwoners vanuit een brede blik te ondersteunen.

6. Integrale aanpak

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vapen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: preventieve verslavingszorgaanbieder.

Actielijn 7: Groepsondersteuning voor omgeving en naasten

Ambitie

Naasten en anderen in de omgeving van mensen met middelenproblematiek ontvangen tijdige, groepsgewijze ondersteuning. Het doel is om hun veerkracht, kennis en handelingsvaardigheden te vergroten, en daarmee het risico dat zij zelf problematiek ontwikkelen te verkleinen. Groepsbijeenkomsten bieden bovendien herkenning, erkenning en de mogelijkheid ervaringen te delen, waardoor het risico op mentale klachten en overbelasting afneemt en gevoelens van eenzaamheid en onbegrip verminderen.

KOPP/KOV: staat voor Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP) en Kinderen van Ouders met Verslavingsproblemen (KOV). Het kan gaan om één of beide ouders. De problematiek van de ouder(s) heeft vaak gevolgen voor het hele gezin. In Nederland groeien ongeveer 900.000 thuiswonende kinderen onder de 18 jaar op met een ouder met psychische problemen en/of een verslaving. Dat is ongeveer 1 op de 4 kinderen. KOPP/KOV lopen twee tot vier keer meer kans dan andere kinderen om zelf ook psychische problemen of een verslaving te ontwikkelen, in hun jeugd of als ze volwassen zijn.

Wat er al gebeurt

- **KOPP/KOV-praatgroepen**: jaarlijks worden er leeftijdsspecifieke groepen georganiseerd voor kinderen (van 4 t/m 16 jaar die opgroeien met ouders/verzorgers met psychische of verslavingsproblematiek). Dit aanbod is evidence-based en vindt plaats in het voorjaar en najaar.
- **Pilot oudercursus 'Help, mijn kind kan niet zonder'**: in het najaar

van 2025 wordt deze cursus uitgevoerd in de regio Gooi en Vechtstreek. De cursus is bedoeld voor ouders van jongeren (12–23 jaar) die problematisch middelen gebruiken.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- De KOPP/KOV-praatgroep voor jongeren van 12–16 jaar is moeilijk te vullen en ondanks voorgesprekken valt een deel alsnog uit.
- Er is veel belangstelling voor deskundigheidstrainingen KOPP/KOV onder professionals.
- Het opbouwen en onderhouden van een sterk verwijsnetwerk (scholen, zorg, sociaal domein) is essentieel voor het bereiken van de doelgroep en het vullen van de groepen.
- Voor de cursus 'Help mijn kind kan niet zonder' is al een wachtlijst. Er lijkt dus veel vraag naar deze vorm van ondersteuning.

Wat we gaan doen

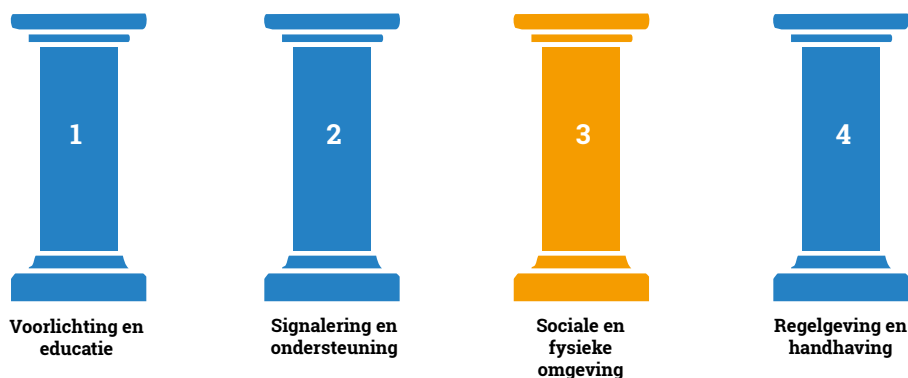
- We *continueren het bestaande groepsaanbod*, maar bieden de jongerenpraatgroep (12 - 16 jaar) voortaan minder frequent aan, zodat er voldoende deelnemers zijn en minder kans is op uitval.
- De vrijgevalle uren zetten we in voor *intensievere werving*, KOPP/KOV trainingen voor professionals en voor *individuele ondersteuning* ([actielijn 6](#)).
- De *oudercursus* 'Help mijn kind kan niet zonder' wordt structureel onderdeel van het groepsaanbod.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vapen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis/individueel	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: preventieve verslavingszorgaanbieder.

6. Integrale aanpak

6.3 Sociale en fysieke omgeving

De omgeving waarin jongeren hun vrije tijd doorbrengen heeft grote invloed op hun gedrag en (onbewuste) keuzes. Een gezonde en positieve leefomgeving draagt bij aan het bevorderen van gezonde keuzes en het voorkomen van middelengebruik. We zetten ons in om buurten, sportverenigingen en evenementen stap voor stap gezonder en meer beschermend te maken voor met name jongeren.

Actielijn 8: Bevorderen van een gezonde omgeving waar met name jongeren hun vrije tijd doorbrengen, zoals jongerencentra, sportclubs en evenementen.

Ambitie

Jongeren groeien op in een leefomgeving die hen stimuleert om gezonde keuzes te maken en beschermt tegen middelengebruik.

Wat er al gebeurt

- Via het programma *Rookvrije Generatie* wordt al jarenlang gewerkt aan het creëren van rookvrije plekken, zoals sportterreinen en speelplekken, zodat kinderen opgroeien in een omgeving waarin niet gerookt wordt.

- Ook worden er regelmatig *publiekscampagnes* ingezet die ouders en andere volwassenen stimuleren het goede voorbeeld te geven, zoals *Zien drinken doet drinken* en *Stoptober*.
- Sportclubs worden actief gewezen op de kosteloze ondersteuning van *TeamFit*, een landelijke organisatie die helpt bij het creëren van een gezonde sportomgeving, onder andere door het verbeteren van het alcoholbeleid. Daarnaast is er een digitale toolkit beschikbaar met praktische hulpmiddelen en voorbeelden.

6. Integrale aanpak

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- De inzet van een persoonlijke TeamFit-coach in combinatie met de kwaliteitsmethodiek voor sportclubs wordt als waardevol ervaren. Er is de wens om de TeamFit ondersteuning voort te zetten, ook nu de landelijke financiering stopt.
- Sportclubs hebben met name behoefte aan praktische handvatten en willen graag leren van goede voorbeelden van andere clubs.
- In steeds meer gemeenten in Nederland wordt alcoholpromotie in de openbare ruimte beperkt, zoals in bushokjes.
- Ouders en scholen signaleren dat strengere regelgeving rondom roken en alcohol jongeren vaker naar stiekem gedrag drijft.
- Het beeld onder ouders en scholen is dat er niet genoeg veilige, toegankelijke ontmoetingsplekken zijn voor jongeren.
- Diverse gemeenten zetten het model / Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) in. Invloed is nog niet aangetoond.
- Behoeft aan een inventarisatie onder sportclubs naar de stand van zaken op het gebied van een gezonde sportomgeving.
- Aandacht voor lastige situaties, zoals 'rookgordijnen' net buiten een rookvrij terrein of het schenken van alcohol door vrijwilligers.

Wat we gaan doen

- Meer rook- en vapevrije zones creëren en bestaande zones verder uitbreiden. Voor het uitbreiden van de zones starten we een pilot waarin de samenwerking wordt versterkt tussen gemeenten, GGD, handhaving en betrokken organisaties (bijv. sportclubs of scholen). Situaties waar naleving moeilijk is (zoals rokers voor de poort)

worden in gezamenlijkheid verbeterd.

- *Inventarisatie onder sportclubs* naar stand van zaken gezonde sportomgeving, in samenwerking met gemeenten en partners (zoals KNVB en TeamFit).
- *Nieuwsbrief Gezonde Sportomgeving* naar sportprofessionals (2 à 3 keer per jaar) en leveren input voor lokale nieuwsbrieven sport.
- Trainingen en materialen aanbieden aan sportclubs om hen te ondersteunen in het realiseren van een gezonde sportomgeving.
+ Ontwikkelen *menukaart* met overzicht ondersteuning voor clubs.
- De ondersteuning van *TeamFit* aan sportclubs voortzetten, in samenhang met de kwaliteitsmethodiek sportverenigingen ([zie ook actielijn 10](#)). Er is budget gereserveerd om de uren van TeamFit hiervoor te bekostigen. Hierbij geldt wel een maximum aan het aantal sportclubs die uit dit budget ondersteund kunnen worden.
- Trainingen en materialen aanbieden aan jongerencentra en evenementen om hen te ondersteunen in het realiseren van een gezonde(re) omgeving. Ook advies over regelgeving (actielijn 10) behoort tot de ondersteuningsmogelijkheden.
- Regelmatige *kennisuitwisseling met jongerenwerk en jeugdprofessionals* over signalen en preventie van middelengebruik.
- Campagnes inzetten die met name *ouders stimuleren het goede voorbeeld te geven*, zoals *Zien drinken doet drinken* en *Stoptober*. Voor meer informatie over de campagne aanpak in dit PHP, zie kader 'Inzet op campagnes' in [actielijn 1](#).
- Onderzoek doen naar en advies uitbrengen aan gemeenten over mogelijkheden om *alcoholpromotie in de openbare ruimte* te beperken.
- Gemeenten adviseren over *positieve/gezonde vrijetijdsbesteding en ontmoetingsplekken*. Op basis van de ontwikkelingen binnen het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en andere relevante programma's zoals Child Friendly Cities Initiative (CFCI), met input van jongeren uit de regio.

- *Hotspotonderzoek*: gemeenten brengen tweejaarlijks⁴ hotspots in kaart op basis van informatie uit hun registratiesystemen: locaties waar middelengebruik plaatsvindt en waar overlast wordt ervaren. Met als doel het creëren van een veiligere en prettige buitenruimte die sociale ontmoeting zonder overlast stimuleert. Gemeenten hebben hierin een trekkersrol door informatie te verzamelen, inwoners te betrekken, domeinen te verbinden en passende maatregelen te verkennen. Dit kan variëren van het inzetten van preventieve interventies uit dit PHP door de verslavingszorg (zie [actielijn 5](#) en [6](#)) tot fysieke maatregelen. Naast het beperken van overlast – het einde van de keten – is het van belang bij herinrichting en nieuwe ontwikkelingen om rekening te houden met het ontwerp van sociaal veilige openbare ruimtes, in lijn met de lokale Omgevingsvisie. De GGD kan vanuit domein gezonde leefomgeving hierop adviseren.

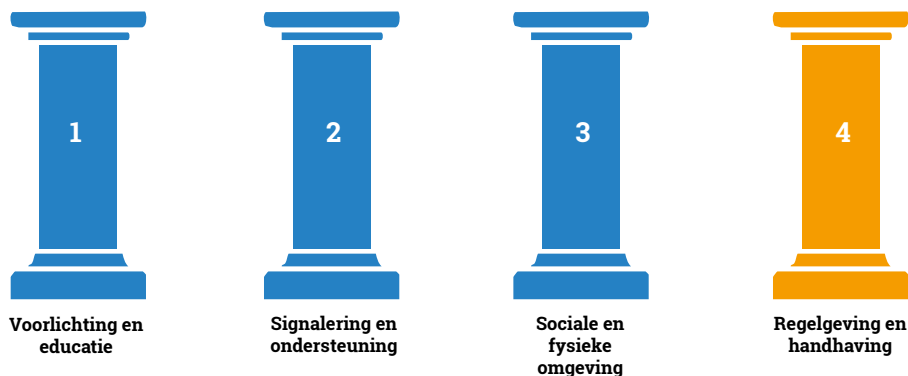
Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vapen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis/individueel	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: preventieve verslavingszorgaanbieder.

⁴ Afhankelijk van lokale prioriteiten kan ervoor gekozen worden om een hotspotonderzoek frequenter te doen.

6. Integrale aanpak

6.4 Regelgeving en handhaving

Regelgeving en handhaving vormen een onmisbaar onderdeel van een integrale aanpak van middelengebruik.

Actielijn 9: Geen verkoop van middelen aan minderjarigen

Ambitie

We zetten in op een combinatie van regelgeving, ondersteuning en gerichte handhaving om de naleving te vergroten en zo de beschikbaarheid van middelen voor minderjarigen te beperken.

Voor alcohol richt dit zich op toezicht en handhaving van de Alcoholwet, met nadruk op naleving van de leeftijdsgrens. Hierbij wordt onderkend dat minderjarigen soms ook gebruik maken van valse identiteitsbewijzen. Voor drugs en roken/vapen ligt de formele handhavingsbevoegdheid elders (zie kader), maar binnen dit plan ondernemen we wél acties binnen onze eigen beïnvloedingssfeer.

Wat er al gebeurt

- Zoals vastgelegd in de Alcoholwet, zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van *toezicht en handhaving*. De toezichthoudende

Handhavingsbevoegdheid drugs en roken/vapen

De handhavingsbevoegdheid met betrekking tot de Opiumwet (drugs) en het Wetboek van Strafrecht (identiteitsbewijzen) ligt bij de Politie. Gemeenten kunnen in hun lokale verordening (APV) nadere regels stellen met betrekking tot het gebruik in de openbare ruimte. BOA's zijn bevoegd om hierop te handhaven. Toezicht en Handhaving met betrekking tot de verkoop van (illegale) rookwaar waaronder vapes ligt bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). In het [landelijke actieplan tegen vapes](#) zijn structurele middelen opgenomen voor de NVWA om onder andere de handhaving op illegale vapes te intensiveren.

taak in Gooi en Vechtstreek is belegd bij centrumgemeente Hilversum. De afhandeling van de constatering en de eventuele handhaving wordt door de individuele gemeenten uitgevoerd. Ook de eventuele bezwaar- en beroepsprocedures zijn de verantwoordelijkheid van de individuele gemeenten.

- Bij sportclubs is naleving vaak extra uitdagend vanwege het werken met veel vrijwilligers. Via de *kwaliteitsmethodiek sportclubs* (zie het kader op de volgende pagina) worden clubs ondersteund bij het verbeteren van naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol.
- Alle alcoholverstrekkers in de regio ontvangen een *leeftijdschecker* om barvrijwilligers te helpen eenvoudig en zichtbaar leeftijdscontrole toe te passen. Daarnaast wordt de e-learning '*Verantwoord alcohol schenken*' actief onder de aandacht gebracht bij alcoholverstrekkers.
- De GGD agendeert dealen bij school in individuele schoolgesprekken die naar aanleiding van de Gezondheidsmonitor Jeugd plaatsvinden. Cijfers over dealen bij school zijn ook op gemeentelijk niveau in te zien.

6. Integrale aanpak

Kwaliteitsmethodiek: In dit traject worden sportclubs geholpen om verantwoord alcohol te schenken door te voldoen aan NIX18. De clubs die meedoen aan het project worden gedurende een jaar extra vaak gecontroleerd op het naleven van de leeftijds-grens bij alcoholverkoop door een onderzoeksbureau. Deze clubs ontvangen uitgebreide terugkoppeling en extra begeleiding. Het kwaliteitsmethodiektraject bestaat uit drie ronden van controles. Omdat dit traject sportclubs ondersteunt in het verantwoord alcohol schenken, moeten de clubs als tegenprestatie stappen zetten in het creëren van een gezonde en sociaal veilige sportomgeving.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- Ondernemers en barvrijwilligers ervaren knelpunten bij de naleving, bijvoorbeeld bij rekenfouten ondanks ID-controle. Er is behoefte aan een meer genuanceerde aanpak wat betreft sanctionering.
- Er is veel belangstelling voor het voortzetten van de kwaliteitsmethodiek sportclubs, zowel bij clubs als gemeenten.

Wat we gaan doen

- Voortzetten toezicht op de Alcoholwet d.m.v. inzet van testkopers (zie kader), waarbij de herijkte sanctiestrategie en stappenplan worden gevolgd. De sanctiestrategie en het stappenplan maken geen onderdeel uit van het PHP, omdat deze niet door de regionale gemeenteraden maar door de regionale burgemeesters tijdens

periodiek overleg van het Districtelijk VeiligheidsCollege (DVC) worden vastgesteld. De sanctiestrategie en het stappenplan zijn meegestuurd met dit PHP ter kennisname. De toezichthoudende taak in Gooi en Vechtstreek is belegd bij centrumgemeente Hilversum, hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. De afhandeling van de constatering en de eventuele handhaving wordt door de individuele gemeenten uitgevoerd. Ook de eventuele bezwaar- en beroepsprocedures zijn de verantwoordelijkheid van de individuele gemeenten.

- Verstrekken van materialen die alcoholverstrekkers ondersteunen bij naleving van de leeftijdsgrens, zoals een *leeftijdschecker*. Omdat een 'papieren' leeftijdschecker geen garantie is voor het voorkomen van rekenfouten bij ID-controles, promoten we ook het gebruik van elektronische hulpmiddelen (zoals scanners, apps).
- Voortzetten van de kwaliteitsmethodiek sportclubs voor in ieder geval twee jaar, met de mogelijkheid tot verlenging naar vier jaar⁵. De verdere inzet is afhankelijk van de ervaringen, behaalde resultaten en de mate waarin er nog ruimte is voor verbetering.
- Uitvoeren van tweejaarlijks *Mysteryshoponderzoek* naar de naleving van de leeftijdsgrens bij de verkoop van alcohol. De resultaten van dit onderzoek geven aanknopingspunten voor risicogestuurd toezicht.
- Mogelijkheid om een *pseudokoop actie* uit te voeren gericht op illegale online bestellingen van alcohol, afhankelijk van de lokale prioriteiten. Een pseudokoop actie is een undercoveroperatie waarbij een toezichthouder van de gemeente (in samenwerking met de politie) zich voordoeft als koper om strafbare activiteiten op te sporen en overtreders te kunnen aanpakken.
- Boa's stimuleren om informatie te verzamelen over de (illegale) verkoop van vapes aan minderjarigen en een *melding te doen bij de NVWA*⁶.
- De GGD agendeert *dealen bij school* in individuele schoolgesprekken die naar aanleiding van de Gezondheidsmonitor Jeugd plaatsvinden. De strafrechtelijke aanpak van overtredingen van de Opiumwet ligt bij

6. Integrale aanpak

de Politie en kan in de integrale veiligheidsplannen worden geprioriteerd, dit staat los van dit PHP.

Testkopermethode: Bij de testkopermethode worden jongeren (minderjarig of meerderjarig) die niet onmiskenbaar 18 jaar of ouder zijn, ingezet om te constateren of de leeftijd goed wordt vastgesteld en of er al dan niet aan hen alcohol wordt verkocht of verstrekt. Met deze werkwijze kan in korte tijd een groot aantal controles worden uitgevoerd, waarbij de testkopers alcohol bestellen en de toezichthouder observeert. Als de wijze waarop testkopers worden ingezet op een zorgvuldige en geprotocolleerde wijze wordt uitgevoerd, is er geen sprake van ontoelaatbaar uitlokken.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vapen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis/individueel	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: gemeente Hilversum en GGD G&V.

- ⁵ Lokaal wordt besloten hoe vaak sportclubs mee mogen doen aan dit traject.
- ⁶ NVWA beslist zelf over prioritering en inzet op meldingen vanuit het werkveld.

6. Integrale aanpak

Actielijn 10: Organisaties stimuleren om beleid met betrekking tot middelengebruik te hanteren en naleving versterken

Ambitie

Maatschappelijke organisaties zoals sportclubs, jongerencentra, buurt-huizen en zorginstellingen nemen een duidelijke en preventieve houding aan ten aanzien van middelengebruik, met name op het gebied van verantwoord alcoholgebruik en een rook- en vapevrije omgeving. Door intern beleid te voeren en voorbeeldgedrag te stimuleren, bevorderen zij gezond gedrag. Het streven is dat zoveel mogelijk organisaties actief beleid voeren en dat naleving wordt versterkt door samenwerking, handhaving en bewustwording.

Wat er al gebeurt

- Sportclubs worden gewezen op de mogelijkheden van de *TeamFit-aanpak*, waarmee zij ondersteund worden in het opstellen en uitvoeren van beleid op gezonde leefstijl, waaronder verantwoord alcoholgebruik ([zie ook actielijn 10](#)).
- Via het programma *Rookvrije Generatie* worden al jarenlang organisaties gestimuleerd om hun terrein rookvrij te maken.
- In 2025 heeft de aanbieder van preventieve verslavingszorg een aantal organisaties na deskundigheidsbevordering trainingen, *beleidsadvies* gegeven. Punten die uit de trainingen naar voren kwamen, zijn hierin meegenomen. Dit is goed bevallen.

Wat we gaan doen

- We faciliteren trainingen gericht op naleving, bijvoorbeeld in gesprekstechnieken.
- Organisaties worden actief *ondersteund bij het opstellen of uitbreiden van beleid* op het gebied van middelengebruik. Waarbij de focus ligt op beleid met betrekking tot verantwoord alcoholgebruik en rook- en vapevrij.

- Organisaties worden gefaciliteerd met *voorlichtingsmateriaal* en *voorbeeldbeleid*.

Belangrijkste uitkomsten participatie

Tijdens de verschillende vormen van participatie zijn de volgende aandachtspunten en suggesties voor deze actielijn naar voren gekomen:

- In sommige settingen, zoals bij (bar)vrijwilligers binnen sportclubs, is het aanspreken op ongewenst gedrag (zoals roken op een rookvrije club) een uitdaging.
- Een helder, gedragen beleid is een essentieel onderdeel van een integrale aanpak en een logische vervolgstap na de deskundigheidsbevordering. Ook geven de trainingen vaak veel nuttige aanknopingspunten voor beleid. Deze combinatie wordt daarom als kansrijk ervaren.
- Sportclubs hebben behoefte aan concrete handvatten en inspirerende voorbeelden voor de uitvoering van beleid.
- Het Nationaal Preventieakkoord stelt dat in 2030 de gehele zorg rookvrij moet zijn.

Doelgroep	Setting	Middel
Ouders	School	Roken/vapen
Jongeren	Sport	Alcohol
Jongvolwassenen	Zorg	Drugs
55-75 jarigen	Horeca/winkels	-
Professionals	Openbare ruimte	-
Verstrekkers	Thuis/individueel	-

Deze actielijn wordt uitgevoerd door: GGD G&V en een preventieve verslavingszorgaanbieder.

7. Coördinatie, monitoring en financiering

7. Coördinatie, monitoring en financiering

Voor de periode 2026/2027 en de periode 2028/2029 worden de activiteiten uit dit PHP geconcretiseerd in een uitvoeringsprogramma. In de Uitvoeringsprogramma's worden de specifieke activiteiten, de planning, de stakeholders en de doelgroepen verder uitgewerkt. Het uitvoeringsprogramma wordt vastgesteld door het regionale Portefeuillehoudersoverleg Jeugd en Onderwijs en Gezondheid en Ondersteuning.

Waarborgen, verbeteren en verantwoording van de kwaliteit en effectiviteit

We monitoren de activiteiten regionaal, zodat we scherp blijven op de uitvoering van de activiteiten en de effecten daarvan. Concreet worden de volgende acties ingezet om te werken aan het waarborgen, verbeteren en verantwoorden van de kwaliteit en effectiviteit van het PHP:

- Deelname aan trainingen en scholingen om adviseurs en betrokkenen op de hoogte te houden van de laatste cijfers, trends en nieuwe inzichten rondom middelenpreventie.
- Regelmatige evaluatie van het aanbod aan interventies en activiteiten om te bepalen of aanvullingen of updates nodig zijn, zodat het aanbod actueel en effectief blijft.
- Interne samenwerking bevorderen binnen GGD G&V door het programma goed af te stemmen met andere afdelingen, zoals Gezonde School en relevante clusters (bijv. Jeugd en Gezin), om zo een integrale aanpak te waarborgen.
- Jaarlijks de ingezette middelen analyseren om het bereik te meten. Aan de hand van deze informatie kan waar nodig en waar gewenst bijgestuurd worden.
- Afstemmen met betrokken partners over kansen en verbindingen met andere thema's.
- Een overzicht van de behaalde resultaten en de realisatie van de activiteiten van het voorgaande jaar wordt jaarlijks in Q1 via een beknopt rapport met de gemeenteraden gedeeld.

7.1 Onderzoek & monitoring

Met behulp van diverse onderzoeken/monitors wordt het PHP (tussentijds) gemonitord, geëvalueerd en bijgesteld:

- Gezondheidsmonitor jeugd: 2026 (resultaten 2027) - 1x per vier jaar*.
- Gezondheidsmonitor volwassenen/ouderen: 2028 (resultaten 2029) - 1x per vier jaar
- Trendonderzoek risicogroepen: jaarlijks waarbij de doelgroep wisselt
- Ouderonderzoek: 2028 - 1x per vier jaar.
- Monitoring alcoholgeregistreerde incidenten: jaarlijks.
- Mysteryshoponderzoek leeftijdsgrens: 2027, 2029
- Hotspotonderzoek: 2026, 2028
- Aantal uitgevoerde controles en opgelegde sancties: jaarlijks.

De Gezondheidsmonitoren Jeugd, Volwassenen en Ouderen worden bekostigd vanuit de reguliere begroting van de GGD.

Voor de doelstellingen van dit PHP [zie hoofdstuk 5](#).

* De frequentie van de Gezondheidsmonitor is landelijk vastgesteld en wordt gelijktijdig door alle GGD'en uitgevoerd, onder coördinatie van het RIVM. Het voordeel van deze grootschalige aanpak is onder meer het schaalvoordeel en de mogelijkheid om resultaten te vergelijken met landelijke gemiddelden.

De timing van de metingen sluit echter niet optimaal aan bij de looptijd van dit Preventie- en Handhavingenplan. De metingen vinden plaats in 2026 en 2030 (met publicatie in 2031), waardoor er geen eindmeting beschikbaar is aan het einde van de planperiode.

Het toevoegen van een extra gezondheidsmonitor is in theorie mogelijk maar in de praktijk niet wenselijk. Dit is een dermate belangrijk onderzoek dat we om de volgende redenen niet frequenter uitvoeren: verminderen van draagvlak door extra belasting scholen, de hoge kosten en het verlies van meerwaarde omdat een landelijke benchmark ontbreekt.

7. Coördinatie, monitoring en financiering

7.2 Coördinatie & capaciteit

- De regiefunctie voor dit PHP is belegd bij gemeente Hilversum vanuit haar rol als centrumgemeente (voor de pijler regelgeving en handhaving) en de GGD (voor de pijlers educatie & voorlichting, signalering & ondersteuning en fysieke & sociale omgeving).
- Een werkgroep met vertegenwoordigers vanuit gemeenten (gezondheid, vergunning, toezicht, handhaving), GGD en preventieve verslavingszorg is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit PHP. Ook de voortgang van de regelgeving, toezicht en handhaving wordt hier besproken.

Preventie van middelengebruik is vanzelfsprekend een onderdeel van het regionale/lokale gezondheidsbeleid. Gemeenten maken vanuit het PHP de koppeling met het lokaal gezondheidsbeleid.

Capaciteit voor de uitvoer van dit PHP:

- De GGD beschikt over structurele capaciteit voor de uitvoering van dit plan. Door de samenvoeging met het programma Rookvrije Generatie is het aantal beschikbare uren voor het PHP vergroot. De formatie van de GGD is bovendien uitgebreid met een Beleidsadviseur Jeugd. De expertise van deze adviseur wordt ook ingezet voor de uitvoering van dit plan.
- De inzet van lokale ambtenaren vindt plaats binnen de bestaande capaciteit van gemeenten.

7.3 Financiën

Overzicht financiën

Activiteit	Bedrag	Bron
GGD preventie alcohol en drugs	€ 48.175	Begroting B&O
Preventieve verslavingszorgaanbieder	€ 338.915	Begroting B&O
Toezicht en handhaving	€ 164.000	Lokale teambudgetten gemeenten
Mysteryshoponderzoek	€ 17.500	Lokale teambudgetten gemeenten
Preventie roken/vapen	€ 30.000	2026: IZA, daarna (onder voorbehoud) AZWA
Totaal	€ 598.590	-

Jaarlijkse bedragen op totaalniveau voor regio G&V, prijspeil 2025. Alle bedragen worden geïndexeerd behalve het bedrag € 48.175 omdat hier geen afspraken over zijn.

Bekostiging benodigde financiën

De 'preventieve interventies' worden bekostigd vanuit het regionale beleids- en financiële kader Bescherming & Opvang (B&O). De 'toezicht en handavingsinterventies' behoren niet tot dit kader en worden dan ook bekostigd vanuit de desbetreffende lokale teambudgetten van gemeenten.

- Voor de uitvoering van de GGD-activiteiten op de thema's alcohol en drugs uit dit PHP is jaarlijks een budget van €48.175,- beschikbaar. Dit bedrag is ondergebracht in de begroting B&O. [Bijlage 1](#) geeft een overzicht van de activiteiten uit het PHP vanuit dit budget. Deze uitgave wordt gedekt door gemeentelijke bijdragen aan B&O.

- De inzet van de preventieve verslavingszorg wordt bekostigd vanuit de rijksmiddelen beschermd wonen en maatschappelijke opvang die onderdeel van de begroting B&O zijn. Waarbij een taakfinanciering van toepassing is met budgetplafond. [Bijlage 1](#) geeft een overzicht van de activiteiten uit het PHP vanuit dit budget.
- Het tweejaarlijkse mysteryshoponderzoek wordt, net als voorgaande jaren, bekostigd vanuit lokale middelen. De kosten worden per onderzoek separaat gefactureerd aan de betrokken gemeenten door gemeente Hilversum.
- Het toezicht op de naleving van de Alcoholwet wordt in opdracht van de betrokken gemeenten centraal uitgevoerd door centrumgemeente Hilversum. De kosten worden per kwartaal aan de gemeenten gefactureerd.
- Preventie roken/vapen wordt in 2026 bekostigd vanuit regionale IZA SPUK (specifieke uitkering) restgelden van 2025. De financiering van het onderdeel roken en vapen (30K) is vanaf 2027, onder voorbehoud van toekenning, geborgd binnen het AZWA ([Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord](#)). Financiering vanuit de begroting B&O is niet passend voor preventie roken en vapen.

**ZIE JIJ WIE ER
ONDER DE 18 IS?**

NIX18

“Help mee, pak alvast je ID.”
Je kassamedewerker

NIX18
Geen alcohol onder de 18

The poster features a dark purple background. At the top, the text 'ZIE JIJ WIE ER ONDER DE 18 IS?' is written in large, bold, yellow and white capital letters. Below this, the 'NIX18' logo is displayed in a stylized, 3D yellow font. In the center, there is a photograph of two young men; the one on the left is wearing a plaid shirt and has a neutral expression, while the one on the right is wearing headphones and smiling. Below the photo, the text '“Help mee, pak alvast je ID.”' is written in white, followed by 'Je kassamedewerker' in a smaller white font. At the bottom, the 'NIX18' logo appears again in orange and yellow, with the tagline 'Geen alcohol onder de 18' in white text below it.

Bijlage 1: Overzicht activiteiten per uitvoerder

De regiogemeenten zijn uiteraard betrokken bij de uitvoering van dit plan. Het overzicht hieronder laat zien waar de trekkersrol en het (beheren van) budget ligt.

Actielijn	Activiteit	GGD	Verslavingszorg	Hilversum
1	Interactieve ouderbijeenkomsten	X	X	
1	Ouder-kind quiz	X	X	
2	Ondersteuning scholen integrale aanpak	X	X	
2	Verkennen vape preventie PO	X	X	
4	Vergroten bereik preventieve activiteiten en aandacht voor kwetsbare groepen	X	X	
6	Koppeling met Positieve Gezondheid	X	X	
6	Koppeling met valpreventie	X	X	
8	Stimuleren kennisuitwisseling jeugdprofessionals	X	X	
10	Beleidsadvies en ondersteuning naleving	X	X	
1, 2	Verbeteren aansluiting aanbod op doelgroepen	X	X	
1	Nieuwsbrief voor ouders	X		
1	Ouderonderzoek	X		
1	Ouderpakketten	X		
6	Promoten stoppen met roken/vapen programma's	X		
8	Adviseren positieve/gezonde vrijetijdsbesteding	X		
8	Dealen bij school agenderen in schoolgesprekken	X		
8	Gezonde sportomgeving	X		
8	Pilot samenwerking uitbreiden rook- en vapevrije zones	x		
8	Rook- en vapevrije zones uitbreiden	X		
9	Kwaliteitsmethodiek sportclubs	X		

Bijlage 1: Overzicht activiteiten per uitvoerder

Actielijn	Activiteit	GGD	Verslavingszorg	Hilversum
9	Leeftijdscheckers verspreiden	X		
1, 2, 3, 4, 8, 9, 10	Communicatiemateriaal	X		
1, 3, 8	Campagnes	X		
2	Open spreekuur scholen		X	
5	Consultatie en advies voor professionals		X	
5	Implementatie praktijkhandreiking 'In gesprek over alcohol'		X	
5	Trainingen professionals		X	
5	Webinars voor professionals		X	
6	Drugstestservice		X	
6	Individuele ondersteuning		X	
6	Lokale bijeenkomsten (bv. Gezondheidsmarkten)		X	
7	Groepsondersteuning voor omgeving en naasten		X	
8	Hotspotonderzoek			X
8	Onderzoek naar beperken alcoholpromotie openbare ruimte			X
9	Boa's stimuleren melding doen bij signalen verkoop vapes minderjarigen			X
9	Mysteryshoponderzoek			X
9	Pseudokoop actie			X
9	Toezicht en handhaving Alcoholwet			X

GGD

Gooi en Vechtstreek

COLOFON

© GGD Gooi en Vechtstreek 2025

Auteurs:

Milou Welsink, GGD Gooi en Vechtstreek

Pascal Defferding, Gemeente Hilversum

Ontwerp & vormgeving:

Chantal van Erven

Meer informatie:

Regio Gooi en Vechtstreek

Burgemeester de Bordesstraat 80

1404 GZ Bussum

www.ggdgv.nl

SANCTIESTRATEGIE ALCOHOLWET GOOI- EN VECHTSTREEK

DEEL A

Aanleiding actualisatie Sanctiestrategie Alcoholwet en bijbehorende Stappenplan

De per 1 juli 2021 in werking getreden Alcoholwet heeft in 2021 geleid tot het actualiseren en vaststellen van de huidige regionale Sanctiestrategie met bijbehorend stappenplan. Deze stukken zijn als bijlagen bij het Preventie- en Handhavingsplan alcohol en drugs 2021-2024 Regio Gooi- en Vechtstreek¹ gevoegd. Het huidige PHP is verlengd tot en met 2025 en moet geactualiseerd worden. In het te actualiseren PHP kunnen de opgedane toezichts- en handhavingservaringen uit de regio meegenomen worden. Het PHP, inclusief bijlagen, zal regionaal worden gevolgd. De regionale burgemeesters stellen de handhavingsstrategie en het bijgevoegde stappenplan vast via het Districtelijk Veiligheidscollege (DVC). De gemeenteraad stelt het PHP vast, met bijgevoegd de door de burgemeesters vastgestelde bijlagen.

Wellicht ten overvloede: deze sanctiestrategie en het stappenplan ziet uitsluitend op de handhaving van de Alcoholwet.

Wettelijke basis handhavingsbevoegdheid

De wettelijke bevoegdheid (lees: beginselflicht) tot het doen naleven van wetten en regels is gelegen in artikel 125 van de Gemeentewet en in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Van belang zijn met name de artikelen 5:21 en 5:32.

In enkele gevallen is de handhavingsbevoegdheid geregeld in de desbetreffende bijzondere wet. Dat is het geval voor de Alcoholwet, het Alcoholbesluit en lokale verordeningen welke per aangesloten regiogemeente zijn vastgesteld. Verder zijn in de artikelen 172 t/m 178 van de Gemeentewet diverse bevoegdheden toegekend aan de burgemeester in het kader van handhaving van de openbare orde, het toezicht op openbare gelegenheden, ordeverstoring vanuit woningen, ongeregelde heden etc.

Burgemeester als bevoegd bestuursorgaan m.b.t. de Alcoholwet

De burgemeester is in het algemeen het bevoegde gezag met betrekking tot de Alcoholwet en eveneens voor het handhaven van het horeca-exploitatieregime zoals dat is vastgelegd in lokale verordeningen.

Uitzondering vormt het toezicht op bijvoorbeeld de artikelen: artikel 2a (Prijzacties met meer dan 25% korting), artikel 14a (Online verkoop van sterke drank) en artikel 20a, derde en vierde lid van de Alcoholwet (verkoop op afstand van sterke drank). De Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) is daarvoor de controlerende instantie. Daarnaast loopt de strafbaarstelling van artikel 45a Alcoholwet, wederverstreking (van zwak alcoholhoudende dranken of sterke drank door volwassenen aan minderjarigen) via het Openbaar Ministerie. De gemeente behoudt daarbij een signaalfunctie.

¹ Hierna: PHP

Vanuit de instanties die door het Rijk toezichthoudende bevoegdheden hebben gekregen (denk aan de NVWA of de Kansspelautoriteit (hierna: KSA)) kan de gemeente ook actief geïnformeerd worden over aangekondigde activiteiten die in strijd met de wet- en regelgeving zijn. Dit zijn bijvoorbeeld activiteiten die gepland zijn, maar nog niet hebben plaatsgevonden.

Vanuit de KSA worden er bijvoorbeeld actief meldingen gedaan van illegale kansspelen, zoals bijvoorbeeld bingo in horecagelegenheden en sportscholen. Deze casuïstiek vraagt een integrale aanpak. Vaak is de overtreding dan bijvoorbeeld niet alleen het illegale kansspel (denk bijvoorbeeld aan bingo), maar is er ook sprake van schending van artikel 14, tweede lid van de Alcoholwet, ontbreekt een artikel 35 Alcoholwet ontheffing of is de activiteit in strijd met het omgevingsplan en ontbreekt de vereiste omgevingsvergunning. Een integrale aanpak zou dan in principe op zijn plaats zijn, maar kost van alle betrokken partijen² veel capaciteit. Bij tijdige kennisgeving van dit soort voorgenomen illegale activiteiten is *preventieve handhaving* daarom wenselijk. Met preventieve handhaving bedoelen we dat de locatie waar de activiteit gepland is actief benaderd wordt om de geldende wet- en regelgeving toe te lichten en zo nodig preventief (conform stappenplan) te waarschuwen of een preventieve last onder dwangsom op te leggen. Vaak is een ondernemer zich er niet van bewust dat er (met de verhuur van diens lokaliteit) sprake is van een dreigende overtreding. Handhavingstrajecten kunnen voorkomen worden als ondernemers aan de voorkant actief om informatie vragen, maar ook als de gemeente aan de voorkant – daar waar mogelijk – ondernemers actief van informatie voorziet. Door ondernemers in dit soort situaties actief te wijzen op dreigende overtredingen, kunnen de overtredingen mogelijk voorkomen worden.

De burgemeester heeft ter uitvoering van zijn bevoegdheden op grond van de Alcoholwet deze sanctiestrategie ter beschikking. De sanctiestrategie bestaat uit dit document zelf en het bijbehorende geactualiseerde stappenplan. Deze zijn regionaal afgestemd.

Met het vaststellen en het openbaar bekend maken van de sanctiestrategie en het bijbehorende stappenplan is het voor alle betrokkenen duidelijk en kenbaar hoe de burgemeester de Alcoholwet handhaaft. De sanctiestrategie en het stappenplan, zullen als bijlagen bij het PHP worden gepubliceerd.

Uitgangspunten handhavend optreden

Bij het constateren van overtredingen van wet- en regelgeving wordt als algemeen uitgangspunt gesteld dat er in beginsel altijd tegen overtredingen wordt opgetreden. Dit is de beginselplicht tot handhaving.

Daarnaast worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Bij aanpak van overtredingen op grond van de Alcoholwet wordt de sanctiestrategie en het stappenplan gevolgd.
- De basis voor de bepaling van de (hoogte van de) sanctie is neergelegd in het bij deze sanctiestrategie behorende stappenplan. De bestuurlijke boetes op grond van dit stappenplan worden opgelegd middels de in het Alcoholbesluit en de in de bijlage daarvan genoemde categorieën en bedragen. De indexering van deze bedragen op grond van deze regelgeving wordt gevolgd.

² Denk aan toezichthouders van de KSA, de NVWA, de politie, boa's en andere toezichthouders (milieu, bouwen etc.)

- Bij het beoordelen van een overtreding en het bepalen van de juiste sanctiehoogte wordt cumulatief rekening gehouden met:
 - de mogelijke gevolgen van die overtreding;
 - de omstandigheden waaronder die overtreding is begaan;
 - de houding en het gedrag van de overtreder;
 - de voorgeschiedenis;
 - het tijdsverloop tussen constateren van overtreding en beboeten van de overtreding;
 - het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel. Dat wil zeggen dat die sanctie wordt toegepast die het minst ingrijpend is en het beste past om het gestelde doel te bereiken.

Vormgeving toezicht op en handhaving van de Alcoholwet

Het toezicht op de Alcoholwet is inrichtingsgebonden. Het toezicht vindt 'periodiek' plaats. Dat betekent dat er niet dagelijks of wekelijks gecontroleerd wordt. Onderscheid wordt gemaakt tussen de reguliere horeca (vergunningplichtig), de paracommerciële horeca (vergunningplichtig), de slijterijen (vergunningplichtig), de artikel 18-bedrijven zoals supermarkten (vergunningvrij), en overige verstrekkers (zoals verkoop van zwak alcoholische drank), (evenementen)ontheffingen en ontheffing van de schenktijden. In het geactualiseerde Preventie- en handhavingsplan Alcohol en Middelen 2026-2029 is het handhavingsbeleid opgenomen ten aanzien van dit thema. Wat betreft het toezicht ligt het accent op de basiscontroles³ en de leeftijdsgrenzencontroles,⁴ met name door middel van testaankopen.

De geactualiseerde sanctiestrategie is hieronder weergegeven. De scope van de basiscontroles is breder dan de Alcoholwet; de betreffende toezichthouder betreft bij een basiscontrole alle horeca gerelateerde thema's die op de betreffende inrichting van toepassing zijn bij de controle, zoals bijvoorbeeld de exploitatievergunning (geregeld in de lokale verordeningen) en de aanwezigheidsvergunning voor kansspelautomaten etc..

Alcoholwetvergunning

Een alcoholwetvergunning is vereist voor ieder bedrijf dat, of andere organisatie die, alcoholhoudende dranken schenkt en/of verkoopt. Deze vergunning wordt verleend op grond van de Alcoholwet, maar ook de lokale verordening(en) bevat(ten) bepalingen rondom horecagelegenheden en paracommerciële inrichtingen, zoals buurthuizen en sportkantines.

Ontheffing alcoholwetvergunning

Naast een alcoholwetvergunning kent de Alcoholwet ook ontheffingsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld artikel 35 Alcoholwet. Dit betreft een tijdelijke ontheffing voor de verstrekking van zwakalcoholische dranken tijdens evenementen en/of speciale gelegenheden.

³ algehele controle van al dan niet vergunningplichtige verkooppunten

⁴ controle op de verstrekking van drank aan jongeren onder de 18 jaar

DEEL B

Sanctiestrategie Alcoholwet

a. Instrumentarium

Wat betreft de sanctionering van overtredingen van Alcoholwetbepalingen zijn verschillende instrumenten beschikbaar. Naast de algemene, op grond van de Gemeentewet gegeven herstelsancties 'last onder bestuursdwang' en 'last onder dwangsom' geldt dat voor een groot aantal bepalingen de 'bestuurlijke boete' kan worden gegeven. Daarnaast voorziet de Alcoholwet in een aantal bijzondere sancties, te weten het tijdelijk schorsen van de Alcoholwetvergunning, het definitief intrekken van de Alcoholwetvergunning en tot slot geldt in de daartoe aangewezen gevallen op grond van de Alcoholwet het verkoopverbod voor de niet vergunningplichtige verkooppunten.

Het principe van 'three-strikes-out' is een middel dat de wetgever in bijzondere gevallen in de Alcoholwet heeft verwerkt, onder andere om de noodzakelijke gezondheidsbescherming van jongeren te bewerkstelligen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de situatie waarbij een ondernemer persisteert in het overtreden van de wet door alcoholhoudende drank te verkopen aan te jonge personen.

Hieronder worden de diverse handhavingstappen kort toegelicht.

Waarschuwen

Waarschuwen is in dit kader geen formele sanctie, maar wordt wel bij bepaalde overtredingen als instrument ingezet en kan de eerste stap zijn in het stappenplan. Immers, voorlichting en bewustwording bevorderen de naleving van regelgeving. Een waarschuwing is niet vatbaar voor bezwaar- en beroep.

Bestuurlijke boete

Voor een groot aantal overtredingen van de Alcoholwet kan een bestuurlijke boete worden opgelegd. Bestuurlijke boetes op grond van dit PHP en het stappenplan worden opgelegd middels de in het Alcoholbesluit en de in de bijlage daarvan genoemde categorieën en bedragen. De indexering van deze bedragen op grond van deze regelgeving wordt gevolgd.

In het Alcoholbesluit wordt bepaald welk boetebedrag bij welke overtreding wordt opgelegd. Verhoging van de bestuurlijke boete met 50% dan wel 100% is afhankelijk van het moment waarop de eerdere/eerste bestuurlijke boete is opgelegd en er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds die eerdere / eerste bestuurlijke boete onherroepelijk is geworden (zie artikel 7.3, derde en vierde lid Alcoholbesluit). Er worden geen concrete boetebedragen in het stappenplan vermeld omdat de bedragen door het rijk worden geïndexeerd en deze bedragen gevolgd worden. Het opnemen van concrete bedragen maakt dat het stappenplan te snel achterhaald zou raken.

De bestuurlijke boete is een bestraffende sanctie. Dit in tegenstelling tot de herstelsancties 'dwangsom' en 'bestuursdwang'. Voordeel van de bestuurlijke boete is dat de boete relatief snel kan worden opgelegd, hetgeen het effect van kordate handhaving vergroot. Bovendien hoeft geen beroep te worden gedaan op de politie of het OM. Sommige overtredingen zijn evenwel niet geschikt om te beboeten, bijvoorbeeld omdat het opleggen van een boete de strijdige situatie niet oplost, of

omdat er bijvoorbeeld preventief handhavend opgetreden wordt. In dat geval kan de herstelsanctie last onder dwangsom of bestuursdwang worden toegepast, of kan voor één van de specifieke Alcoholwet-sancties worden ingezet (zoals het intrekken of schorsen van de vergunning).

Zwijgrecht (cautie)

Op grond van artikel 5:10a van de Awb is een overtreder niet verplicht om vragen te beantwoorden of een schriftelijke verklaring af te leggen. Dit wordt het zwijgrecht genoemd en is van toepassing op alle boetebesluiten die opgelegd worden.

Recht op bijstand

Op grond van artikel 2:1, tweede lid van de Awb heeft een overtreder recht op rechtsbijstand. Volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad en de Raad van State dient hier actief gehoor aan gegeven te worden, gelijktijdig met het geven van de cautie.⁵

Schorsen Alcoholwetvergunning

Een minder drastische sanctie dan het intrekken van de vergunning is het tijdelijk schorsen van de vergunning voor de duur van maximaal 12 weken, op grond van artikel 32 Alcoholwet.

Verkoopverbod (three-strikes-out)

Vergelijkbaar met het schorsen van de Alcoholwetvergunning is het opleggen van een tijdelijk verkoopverbod aan niet-vergunningplichtige verkooppunten zoals supermarkten en winkels (die zwak-alcoholische drank verkopen). Dit verkoopverbod kan alleen worden opgelegd bij overtreding van de leeftijdsgrenzenbepalingen (artikel 20, eerste lid) en kan bovendien alleen worden opgelegd als binnen 12 maanden nadat de eerste overtreding onherroepelijk is geworden, voor de derde maal deze overtreding is begaan. Dit verbod volgt uit artikel 44, eerste lid van de Alcoholwet.

Intrekking Alcoholwetvergunning

Bij bepaalde overtredingen kan worden overgegaan tot het intrekken van de Alcoholwetvergunning. Deze zware sanctie wordt met name ingezet als zich in de inrichting feiten voordoen die gevaar opleveren voor de openbare orde en/of als er sprake is van slecht levensgedrag.

Intrekking exploitatievergunning

Het intrekken van de exploitatievergunning valt buiten de reikwijdte van de Alcoholwet. Per regiogemeente worden/zijn de (on)mogelijkheden hieromtrent vastgesteld.

Last onder dwangsom en last onder bestuursdwang

Het toepassen van de herstelsanctie last onder dwangsom of bestuursdwang is met name geschikt in het geval een strijdige situatie voortduurt en duurzaam moet worden beëindigd, of om herhaling te voorkomen van een eerder begane overtreding. Daarnaast kan een last onder dwangsom ook opgelegd worden om preventief handhavend op te treden.

Een dwangsom zoals vastgesteld in een opgelegde last onder dwangsom is geen afkoopsom, maar heeft ten doel de overtreder te bewegen tot naleving van de voor hem geldende regels. Om dit doel te bereiken kan de hoogte van het bedrag worden afgestemd op het financiële voordeel dat een overtreder kan verwachten bij het niet naleven van deze regels. Van de dwangsom moet een zodanige prikkel uitgaan, dat de opgelegde last wordt uitgevoerd zonder dat een dwangsom wordt

⁵ Zie o.a.: ECLI:NL:HR:2024:1135 en ECLI:NL:RVS:5293

verbeurd. Als de last na het verbeuren van de dwangsommen nog steeds niet wordt uitgevoerd, dan kan een nieuwe (hogere) last onder dwangsom worden opgelegd.

Bij het toepassen van bestuursdwang gaat het om feitelijk beëindigen van de overtreding, zodat door inbeslagname van de alcoholvoorraad of het sluiten van een inrichting. Dit kan op zeer korte termijn worden uitgevoerd, zodat dit instrument met name in spoedsituaties wordt ingezet.

Strafbaarstelling alcoholbezit jongeren openbare ruimte: BSB

De strafbaarstelling van jongeren onder de 18 jaar voor het in bezit hebben van alcohol op 'voor het publiek toegankelijke plaatsen', zoals deze geregeld is in artikel 45 Alcoholwet, kan als enige Alcoholwet-bepaling door middel van een bestuurlijke strafbeschikking (BSB) worden afgedaan, gelijk aan een aantal bepalingen uit de lokale verordeningen.

Bezwaar, (hoger)beroep en voorlopige voorziening(en)

Tegen alle bestuursrechtelijke maatregelen die hierboven worden genoemd (met uitzondering van de waarschuwing), staat bezwaar, (hoger)beroep en de mogelijkheid tot het instellen van een voorlopige voorziening open. Indien de vergunninghouder bezwaar indient, schorst dit de werking van het genomen bestuursrechtelijke besluit niet. De vergunninghouder kan bij de rechtbank een verzoek om voorlopige voorziening indienen. De rechtbank oordeelt dan of het besluit van de burgemeester geschorst of vernietigd kan worden.

Besluiten waarvan achteraf in bezwaar of (hoger) beroep wordt vastgesteld dat deze onrechtmatig waren, kunnen leiden tot schadeclaims. Dit geldt met name bij het schorsen en intrekken van de vergunning, de “three strikes out”, en het toepassen van bestuursdwang.

b. Uitgangspunten

Bij het opstellen en toepassen van de sanctiestrategie zijn de volgende uitgangspunten van belang.

Voorlichting en bewustwording

Omdat voorlichting en bewustwording belangrijke elementen zijn bij het bevorderen van de naleving van regelgeving, is ervoor gekozen om bij bepaalde lichtere overtredingen eerst een waarschuwing te geven. Bij herhaalde overtreding volgt dan alsnog een sanctie.

Preventieve handhaving

Door preventief te handhaven, kan voorkomen worden dat een overtreding wordt gepleegd. In voorkomende gevallen kan er preventief handhavend worden opgetreden (o.g.v. 5:7 Awb). Het dient dan te gaan om situaties waarbij opgetreden wordt voordat een overtreding wordt gepleegd, omdat er sprake is van een klaarblijkelijke dreiging van een overtreding.

Primaire sanctie: bestuurlijke boete

Vanwege het streven naar kordate handhaving wordt bij sanctionering in principe het instrument 'bestuurlijke boete' ingezet. Sommige overtredingen zijn echter ongeschikt om te sanctioneren met een bestuurlijke boete. In die gevallen wordt een alternatieve sanctie voorgesteld (bijvoorbeeld het opleggen van een last onder dwangsom).

Bij herhaalde overtreding: zwaardere sanctionering

Bij herhaalde overtredingen wordt (evt. na een tweede bestuurlijke boete) een zwaardere sanctie toegepast, zoals het verhogen van de boete, een hogere last onder dwangsom, het schorsen van de vergunning, het opleggen van een tijdelijk verkoopverbod, het in beslag nemen van alcohol of het sluiten van de lokaliteit.

Bij ernstige overtreding: direct zwaardere sanctionering

Sommige overtredingen zijn zodanig ernstig dat direct tot het opleggen van een zwaardere sanctie wordt overgegaan, bijvoorbeeld in het geval van (vrees voor) verstoring van de openbare orde of vanwege slecht levensgedrag.

Afwijking van sanctiestrategie

Er kunnen feiten of omstandigheden zijn die het toepassen van de sanctiestrategie onredelijk maken. In dat geval moet er maatwerk worden geleverd, bijvoorbeeld door het geven van een langere hersteltermijn of het matigen van de bestuurlijke boete. Ook kan er aanleiding zijn om juist zwaarder te sanctioneren. Dit is de inherente afwijkingsbevoegdheid van de burgemeester. Bij een dergelijk besluit wordt expliciet gemotiveerd waarom in dat geval van de vastgelegde sanctiestrategie wordt afgeweken.

Spoedeisend belang

Voorts moet worden opgemerkt dat van de hierboven omschreven werkwijze kan worden afgeweken indien sprake is van een spoedeisend belang. Denk daarbij aan situaties dat de openbare orde, de gezondheid, en zedelijkheid in gevaar dreigen te komen. In dat geval wordt niet gewaarschuwd maar direct opgetreden.

Beslistermijn – matigen boete

Artikel 5:51, eerste lid van de Awb bepaalt dat indien van de overtreding een boeterapport is opgemaakt, het bestuursorgaan binnen dertien weken na dagtekening van het boeterapport een besluit moet nemen omtrent het opleggen van een bestuurlijke boete. Overschrijding van de termijn heeft geen gevolgen voor de bevoegdheid om een boete op te leggen (termijn van orde). Dit neemt niet weg dat de rechter de overschrijding van de dertien weken-termijn wel als matigingsgrond kan betrekken in de bepaling van de hoogte van de boete. Of matiging van het boetebedrag wegens schending van artikel 5:51, eerste lid Awb van toepassing is, zal per geval getoetst moeten worden met inachtneming van de vaste lijn van de echtspraak.

c. Stappenplan

In het bijgevoegde Stappenplan wordt artikelsgewijs (maar niet uitputtend) aangegeven welke handhavingsacties er worden genomen na de eerste tot en met de vierde constatering van een bepaalde overtreding.

Stappenplan Alcoholwet 2026

ALCOHOLWET							
Object gericht toezicht	Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Actie na 1 ^e constatering	Actie na 2 ^e constatering	Actie na 3 ^e constatering	Actie na 4 ^e constatering	
Zonder vergunning Alcoholwet	Artikel 3	Zonder vergunning het horeca / slijtersbedrijf uitoefenen, maar er is wel tijdig een ontvankelijke aanvraag ingediend (mogelijk zicht op legalisatie)	Schriftelijke waarschuwing, horecagelegenheid is voor eigen rekening en risico geopend				Bijv. overnames
	Artikel 3	Het horeca / slijtersbedrijf uitoefenen terwijl er geen ontvankelijke aanvraag is ingediend, de vergunning niet is aangevraagd, is geweigerd, geschorst, ingetrokken of buiten behandeling gesteld. (geen zicht op legalisatie)	Last onder dwangsom	Verhoogde (recidive) last onder dwangsom + inning eerste last onder dwangsom	Bestuursdwang + inning verhoogde (recidive) last onder dwangsom		Maatwerk
In strijd met Alcoholwet	Artikel 4, vijfde lid	Afschrift ontheffing is niet aanwezig in de inrichting	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	
	Artikel 9, derde lid	Aanwezigheid registratie barvrijwilligers	Schriftelijke waarschuwing herstelbaarheid van één week	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	
	Artikel 9, vierde lid	Aanwezigheid bestuursreglement	Schriftelijke waarschuwing herstelbaarheid van één week	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Schorsen vergunning voor twee weken.	
	Artikel 10, eerste lid	Verbod rechtstreekse verbinding tussen slijtlokaliteit en neringruimte	Schriftelijke waarschuwing/ herstelbaarheid max. 4 weken of maatwerk	Last onder dwangsom	Vergunning schorsen voor max. twaalf weken	Intrekken vergunning	Geen bestuurlijke boete mogelijk
	Artikel 12, eerste lid	Verbod verstrekking alcoholhoudende drank voor gebruik elders dan in de vergunning aangegeven lokaliteit of terras.	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Schorsen vergunning voor max. 12 weken	Intrekken vergunning	
	Artikel 12, tweede lid	Verbod verstrekking sterke drank elders dan in de vergunning vermelde slijtlokaliteit	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Schorsen vergunning voor max. 12 weken	Intrekken vergunning	
	Artikel 13, eerste lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank in een horecalokaliteit of op een terras voor gebruik elders dan ter plaatse	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor twee weken	Intrekken van de vergunning	Zie opmerking artikel 16 en 20, derde lid Alcoholwet

ALCOHOLWET							
Object gericht toezicht	Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Actie na 1 ^e constatering	Actie na 2 ^e constatering	Actie na 3 ^e constatering	Actie na 4 ^e constatering	
	Artikel 13, tweede lid	Verbod verstrekken alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse in een slijtersbedrijf zonder verzoek klant om te proeven	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor twee weken	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 14, eerste lid	Andere bedrijfsactiviteiten in slijterij	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor twee weken	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 14, tweede lid	Verbod bedrijfsactiviteiten in horecalokaliteit of op terras	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor twee weken	Vergunning schorsen voor max. 12 weken	
	Artikel 15	Verbod bedrijfsactiviteiten in lokaliteit behorende bij een inrichting waarbij alleen toegang mogelijk is via de horecalokaliteit	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Vergunning schorsen voor max 12 weken	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 16	Automatenverkoop alcoholhoudende drank	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 17	Verstrekken alcoholhoudende drank (voor gebruik elders dan ter plaatse) anders dan in gesloten verpakking	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 18, eerste lid	Verkoopverbod zwak-alcoholhoudende drank anders dan in de in artikel 18 lid 2 genoemde locaties	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Schorsen c.q. intrekken	
	Artikel 18, derde lid	Onderscheid tussen alcoholhoudende en niet alcoholhoudende drank ontbreekt	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Schorsen c.q. intrekken	

ALCOHOLWET							
Object gericht toezicht	Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Actie na 1 ^e constatering	Actie na 2 ^e constatering	Actie na 3 ^e constatering	Actie na 4 ^e constatering	
	Artikel 19, eerste lid	Verbod illegale bestelservice sterkedrank	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.		
	Artikel 19, tweede lid	Verbod illegale bestelservice zwak alcoholhoudendedrank	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.		
<i>Vergunning-plichtig</i>	Artikel 20, eerste lid	Verstrekken alcoholhoudende drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Intrekken vergunning	

ALCOHOLWET							
Object gericht toezicht	Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Actie na 1 ^e constatering	Actie na 2 ^e constatering	Actie na 3 ^e constatering	Actie na 4 ^e constatering	
<i>Niet vergunningplichtig</i>	Artikel 20, eerste lid	Verstrekken alcoholhoudende drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.		
<i>Evenementen e.a.</i>	Artikel 20, eerste lid	Verstrekken zwak alcoholhoudende dranken of sterke drank aan personen van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt *)	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Ontheffing art. 35 Alcoholwet intrekken alleen indien verstrekt voor meerdere jaren	Gedurende één jaar geen ontheffing meer te verlenen	
	Artikel 20, tweede lid	De leeftijdsvaststelling geschiedt aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wet op de identificatieplicht,	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Vergunning schorsen voor 2 weken	
	Artikel 20, derde lid	Duidelijk zichtbaar en goed leesbaar te worden aangegeven welke leeftijdsgrens of leeftijdsgrenzen gelden.	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Vergunning schorsen voor 2 weken	Intrekking van de Alcoholwet-vergunning is alleen van toepassing op vergunde bedrijven.
	Artikel 20, vierde lid	Aanwezigheid toelaten van een persoon in een slijtlokaliteit, of horecalokaliteit of op een terras, in kennelijke staat van dronkenschap of onder invloed van andere psychotrope stoffen	Schriftelijke waarschuwing / proces verbaal	Vergunning schorsen / proces verbaal	Vergunning intrekken / proces verbaal		Eventueel is proces verbaal mogelijk. Maatwerk bij deze overtreding is geboden. Ofwel het strafrechtelijk traject ofwel het bestuursrechtelijk traject wordt gevolgd. Schorsen vergunning kan voor maximaal 12 weken.
	Artikel 20, vijfde lid	Verbod dienst te doen in een slijtlokaliteit of horecalokaliteit in kennelijke staat van dronkenschap of onder invloed van andere psychotrope stoffen	Schriftelijke waarschuwing / proces verbaal	Vergunning schorsen / proces verbaal	Vergunning intrekken / proces verbaal		Eventueel is proces verbaal mogelijk. Maatwerk bij deze overtreding is geboden. Ofwel het strafrechtelijk traject ofwel het bestuursrechtelijk traject wordt gevolgd. Schorsen vergunning kan voor maximaal 12 weken.

ALCOHOLWET							
Object gericht toezicht	Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Actie na 1 ^e constatering	Actie na 2 ^e constatering	Actie na 3 ^e constatering	Actie na 4 ^e constatering	
	Artikel 21	Verstrekken van alcoholhoudende drank, met het vermoeden van verstoring openbare orde, veiligheid of zedelijkheid	Proces verbaal vooraankondiging last onder dwangsom van € 1.000,- per overtreding met een maximum van € 3.000,- en een zienswijzetermijn van één week. Na beoordeling zienswijze last onder dwangsom opleggen.	Proces verbaal – Dwangsom innen	Proces verbaal - Als maximale last onder dwangsom is bereikt en bij voortduring overtreding hogere last onder dwangsom: € 2.000,- per overtreding met een maximum van € 6.000,-.	Proces verbaal – Intrekking vergunning	Er is geen bestuurlijke boete mogelijk. Openbare orde problematiek, waarbij strafrechtelijk en bestuursrechtelijk moet worden opgetreden.
	Artikel 22, eerste lid	Alcoholverbod bij tankstations, winkels bij wegrestaurants en andere ruimten langs de autosnelweg die geen horecabedrijf zijn	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 24, eerste lid	Leidinggevende of persoon aangewezen krachtens art 30b op vergunning/aanhangsel vermeld of onmiddellijk leidinggevende als bedoeld in art 8, zesde lid is niet aanwezig	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete verhoging met 50% o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Vergunning schorsen cq intrekken van de vergunning	
	Artikel 24, tweede lid, onder a, b en c	Geen leidinggevende die vermeld is op vergunning of aanhangsel of barvrijwilliger aanwezig	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete - verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Vergunning schorsen voor één week.	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 24, derde lid	Personen <16 jaar slijten of tappen.	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete - verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Vergunning schorsen voor één week.	Intrekken van de vergunning	Volgens artikel 24, vijfde lid is lid 3 niet van toepassing op personen die nog geen 16 jaar zijn en die alcoholhoudende drank verstrekken in het kader van onderwijs als bedoeld in bepaalde artikelen van de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra.
	Artikel 25, eerste lid, onder a	In die ruimte alcoholhoudende drank aanwezig te hebben, tenzij (....)	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete - verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Vergunning schorsen voor één week.	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 25, eerste lid, onder b	In de voor publiek niet toegankelijke delen van die ruimte alcoholhoudende drank in voorraad te hebben, tenzij (....)	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete - verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Vergunning schorsen voor één week.	Intrekken van de vergunning	
	Artikel 25, tweede lid	Toelaten dat alcoholhoudende drank in voor publiek geopende ruimte wordt genuttigd, anders dan in de rechtmatige uitoefening van het horecabedrijf (uitzondering > bedoeld in artikel 13, tweede lid)	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete - verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Vergunning schorsen voor één week.	Intrekken van de vergunning	

ALCOHOLWET							
Object gericht toezicht	Overtreding van artikel	Korte omschrijving	Actie na 1 ^e constatering	Actie na 2 ^e constatering	Actie na 3 ^e constatering	Actie na 4 ^e constatering	
	Artikel 29, derde lid	Niet aanwezig hebben van de vergunning in de inrichting	Schriftelijke waarschuwing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete - verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Hersteltermijn van telkens 4 dagen
	Artikel 30	Geen (tijdige) melding van verandering van de inrichting indien deze niet meer voldoet aan omschrijving in vergunning	Schriftelijke waarschuwing	Dwangsomprocedure	Vergunning schorsen voor vier weken	Vergunning intrekken	Bij tijdige melding kan een gewijzigde vergunning worden verleend, indien aan de inrichtingseisen wordt voldaan. Grondslag ligt in artikel 31, eerste lid, sub d.
	Artikel 31, eerste lid	Onjuiste of onvolledige verstrekte gegevens	Intrekken				Verplichte intrekkinggrond
	Artikel 31, tweede lid	Vergunninghouder dient zich aan de wet en voorschriften van de vergunning te houden	Maatwerk				Schorsing (o.g.v. art. 32) of intrekking o.g.v. art. 31
	Artikel 31, derde lid	Er is sprake van het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteits-beoordelingen door het openbaar bestuur	Maatwerk				Schorsing (o.g.v. art. 32) of intrekking o.g.v. art. 31
	Artikel 35, tweede lid	Overtreding van voorschriften gesteld aan ontheffing	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Ontheffing intrekken	
	Artikel 35, vierde lid	Ontheffing/afschrift dient aanwezig te zijn	Bestuurlijke boete	Bestuurlijke boete – verhoging met 50 % o.g.v. artikel 7.3, derde lid Alcoholbesluit	Bestuurlijke boete – verhoging met 100 % o.g.v. artikel 7.3, vierde lid Alcoholbesluit (indien er nog geen 12 maanden zijn verlopen sinds de eerste van die bestuurlijke boetes onherroepelijk is geworden.	Ontheffing intrekken	
	Artikel 38	Onjuiste gegevens verstrekken bij aanvraag	Maatwerk				Er zijn meerdere mogelijkheden na 1e constatering. Intrekking van de vergunning o.g.v. art 31, eerste lid, onder a of opleggen bestuurlijke boete cat. C

Tenzij anders vermeld kan zowel een bestuurlijke boete als een proces-verbaal worden opgemaakt. Het opmaken van een proces-verbaal dient in overleg met de OvJ te gebeuren.

Sanctie	Grondslag	Toepassen mogelijk bij overtreding van artikel
Intrekken vergunning/ ontheffing en/of schorsing	Artikel 31 geeft imperatieve en facultatieve intrekkinggronden. Artikel 32 schorsing.	Alles behalve 3, 9 vijfde lid, 17, 18, 19, 22, 25 en 45
Bestuurlijke boete	O.b.v. artikel 44a, eerste lid Alcoholwet	De burgemeester kan een bestuurlijke boete opleggen ter zake van overtreding binnen zijn gemeente van het bij of krachtens de artikelen 3, 4, 9, derde, vierde en vijfde lid, 12 tot en met 19, 20, eerste tot en met derde lid, 22, eerste en tweede lid, 24, 25, behoudens het derde lid, 25a tot en met 25d, 29, derde lid, 35, tweede en vierde lid, of 38 gestelde. (artikel 44a lid 1)
Dwangsom/bestuursdwang	O.b.v. artikel 125, derde lid Gemeentewet. Artikel 5:32 Awb. Artikel 44, eerste lid, 36 en 44, vierde lid Alcoholwet	Alles behalve 9 vijfde lid, 20 vierde en vijfde lid, 21, 22 tweede lid en 45
Strafrecht	Wet economische delicten en Richtlijn strafvordering. Voor art. 45 en art. 45a geldt het commune strafrecht.	Alles behalve 9 vijfde lid en 29
Three strikes out	O.b.v. artikel 44, eerste lid Alcoholwet.	artikel 20 eerste lid